

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér.

Flyttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában
 TELEFON-SZÁM: 337

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Vasárnap, október 27.

Mai számunk főbb közleményei:

- Pénzpocséklás Aradon.
- A város fontos ügyei.
- Följelentett egyházi választmány.
- Glattfelder püspök az aradi új templomról.
- A kisjenői közjegyzőség pályázói.
- Béke készül a politikában.
- Az új Hungária.
- A törökök teljes veresége.

Uj templom.

Arad, október 26.

Az aradi ember, akármelyik hiten van, — vagy ha egyiken sincs, — érdemül tudhatja be Glattfelder püspöknek, hogy lesz végre egy szép templomunk. A velencei San-Marcot, a kölni dómot és a világ más templom-klasszikusait vallásos áhitat és felekezetieskedő érzés nélkül lehet lelki gyönyörűsége használni és ugyanilyen elfogultság nélkül meg lehet állapítani: egy nagyváros teljes szépségéhez, a külsőkben való fejlettségéhez hozzátartozik, hogy szép templomai, vagy legalább egy szép temploma legyen. Aradon — ismerjük be — eddig egy sincsen. A minorita-templom, ha a méreteken uralkodik is, a szerzetesi vagyontalanság jeleit viseli magán. Nem lévén a barátoknak sem heverő százezreik, sem pedig annyi holdjaik, aminőket a káptalanok mondhatnak magukénak: a templomot úgy kellett fölépíteni, hogy a költségek, letörlesztéséről gondoskodjanak. Ezért ültették a templomot nagy üzlet- és lakásbérházba, ami ugyan nem csorbítja a templom istenes hivatását, a jámborságnak se lehet rovására, de, más szépséghibákról

nem szólva, hijával van annak, ami a templomnál leginkább hatáskeltő: hogy szabad téren legyen — legalább is három oldalról — és magasabb rendeltetésével ezzel is elkülönődjék a profán környezettől. Az aradi evangélikusok temploma a gótikus stílusnak izléses mintája, de a szerény eszközökkel való küzdés meglátszik rajta. A többi meg olyan régi, hogy a szépségük kevés voltaért a sirban nyugvó elődöket kellene megszólítani, a siroknak pedig, halottak napjának közeledtén, béke adassék.

És biztosra vesszük, hogy a Glattfelder aradi temploma szép templom lesz, olyan, amelyben az egyház szeretettel és bőkezűen veszi segítőtársul a művészeteket. Rövid idő alatt többször volt alkalom észrevenni a csanádi egyházmegye új püspökében azt az önérzetet, amely őt az egyházi érdekek mellett az egyházmegye területének érdekeivel is szolidarissá teszi. Ez az önérzet teszi azt is, hogy a kezére bízott egyházi vagyont nem hagyományoknak gyarapítására, hanem új és élő alkotásokra fordítja. Igaz, ezek mind egyházi alkotások és ahol azokkal nem bánnak kellő tapintattal, a társadalmi békét megbolygathatják, de magát az alkotásnak energiáját és eredményeit el kell ismerni.

Az aradi római katolikus plébánia-templomot Glattfelder püspök a maga alkotásai közé fogja számítani, amelylyel három püspök-elődje adósságát és részben ígéreteit váltja be és bizonynyal ezért lesz szép, olyan, amely jellemző részévé válik a város sziluettjének.

Abban pedig szintén a püspök önérzete nyilatkozik meg, hogy az új templomot

maga, az egyház által, minden segítségkérés nélkül építi fel. Hogy a város ingyen telket ad, se nem áldozat, se pedig nagylelkűség; a város nemcsak egy hatalmas új középületet kap érte cserébe, hanem lendületet ad ezzel valamelyik városrész fejlődésének. Nem akarjuk itt a vitát beszélni, hogy jogos, vagy nem jogos-e, ha a felekezetek a hatóságok támogatására tartanak számot. A mikor azonban a püspök szinte a francia radikalizmus álláspontját közelíti meg, hogy az egyház maga gondoskodjék a maga igényeiről és szükségleteiről: ez kétségtelenül nemcsak imponáló, de rokonszenves is mindenki előtt, aki megfigyelhette, hogy a felekezetieskedés ép abból nyer erőt, hogy egyik egyház, vagy felekezet a másiknak jobban istápolat és protegált voltára szokott hivatkozni, s hogy ebből keletkeznek az igazi egyenetlenkedések.

Arad római katolikusainak pedig ezeken az általános nézőpontokon kívül különös öröme lehet a püspök elhatározása: egyfelől azért, hogy az évtizedek óta várt plébánia-templom a remények felhőiből és a tervek papírjaiból a valóság köveivé válik, másfelől, hogy ez újabb jele a benső érdeklődésnek, a melyet Glattfelder az aradi hívek iránt mutat. A multban ilyenek nem igen örvendhettek. A boldogult Dessewffy püspököt elvitathatlan idegenkedés választotta el az aradiaktól; ma már ennek okait bajos lenne fölmutatni. Csernoch János egyházi pályáján pedig rövid átmenet volt a csanádi püspökség, a mely idő alatt egyházmegyéjének egyes részével nem tudott megbarátkozni. Glattfelder Gyula be-

Napoleon bukása.

IV. Malo—Jaroslavec.

Irta: Kara Győző.

Moszkva, Kelet bübájós Eldorádója por és hamuvá lett; ahol az imént még néhány száz-ezer szorgalmas kéz az ipar, kereskedelem és művészet emporiumának továbbfejlesztésén fáradozott, ott most egy égő romhalmazon csak néhány ezer félelmetes megjelenésű, rombolás-és rablásra induló marodőr lézengett. Szeptember 20-án a francia hadsereg újra megszállotta volt a szerencsétlen várost. Lassankint az elmenekült lakosság egy része, különösen a közeposztály is visszatért fűrészelve, vajjon visszahagyott holmija belepusztult-e a tűzvészbe. Megdöbbenve vette észre, hogy a pincékbe s jól elzárt szobákba rejtett holmijának javarésze a várost fosztogató rablók kezére jutott, másik része pedig a szabadjára bocsátott francia katonák tulajdonába ment át. Nagy számmal tértek vissza a zsidók is, akik az asszonynépség és gyermekeik hátrahagyásával menekültek volt a városból, a bevonuló francia hadseregtől kiméretet remélvén a hátrahagyottak számára. A város keleti részében a nyomoruságos faházak egy zezugos labirintusa állott; ez volt a ghetto, melyet a tűzvész annyira elsepert a föld színéről, hogy nem hogy egyes házaknak, hanem még utcáknak sem lehetett nyomát megtalálni. Az asszonyok és gyermekek sokasága a lángokban lelték halálukat. E visszatértek uton-utfélen a francia katonákhoz és az orosz tolvajokhoz csatlakoztak s potom néhány rubelen megvették azoknak értékes zsákmányát, melyet azok

elhagyott házakból raboltak. A drágaságokkal megrakott Burgogne és társaihoz is csatlakozott egy ilyen zsidó, aki németül beszélgetett velök s akiről csakhamar kitűnt, hogy a moszkvai zsidók rabbija volt s aki haját és szakálát tépdesve javveszéklyések közt panaszkolt el, hogy háza és a benne visszamaradt családja a tűz martaléka lett, s hogy a zsina-gógába rejtett holmija azzal együtt elpusztult. „Még ma is kacagnom kell” — írja Bourgogne — „ha rá gondolok, hogy bánata és szívkeserősége közepette mint kérdezte egyszerre tölünk, nincs-e valami cseréberélni valónk. A megszokás hatalma adhatta szájára ezt a kérdést, mely ebben a pillanatban éppen nem volt helyén való.”

Napoleon újra a Kremlben helyezkedett el s csakhamar annak tudatára ébredt, hogy a Moszkváig való előrenyomulás végzetes taktikai hiba volt. Rajta is, seregén is el nem titkolható lehangoltság vett erőt. Hogy ezt annyira-amennyire elleplezze, a sereg szórakoztatásáról kezdett gondoskodni. A Kremlben naponta a Moszkvában talált francia színészek szórakoztatták a tisztiek főbbjeit; a közlegények lazább fegyveremben tartatván, kedvük szerint járhattak szórakozások után s gyakran napokig maradtak távol ezredeiktől. Jólét s a legnagyobb bőség közepette vig napokat töltöttek, estélyeket, mulatságokat és álarcos bálokat rendeztek. Bourgogne részletes leírását adja egy ilyen mulatságnak; emlékiratait követeve iktatom ide annak lefolyását.

Néhányadmagával zsákmányolásra indulván egy palotába hatoltak be, melynek egyik

elzárt szobájából emberi hangok hallatszottak. Betörvén az ajtót, a szobában egy holtrészeg fegyencet és két hölgyet találtak; az elsőt az ablakon kidobták, a másik kettőtől kitűnt, hogy a palota birtokosának visszamaradt két szobaleánya volt, akikre a palota drágaságának őrzése volt bízva. A helyzet nagyon csábító volt és a zsákmányolók elhatározták, hogy a palotában megtelepszenek. Már egy hete tartózkodtak ott, a szobalányokkal intim barátságot kötve, midőn — Bourgogne szavait idézem — „zsákmány után való járatunkban rengeteg és pompás férfi és női nemzeti ruhát összedevén, még XVI Lajos-korabelit is, elhatároztuk, hogy egyik este táncmulatságot rendezünk. Valóságos farsangi mulatság lett belőle, mert mindnyájan jelmezben jelentünk meg.”

„Két orosz nőnk francia hölgyekké vedlettek át, t. i. márkinékké s mivel ehhez nem értettek, azért én és földim Flament vállalkoztunk toálettjük rendbehozására. Legnagyobb fejtörésünkbe került, nem találván parókákat, a hajzatuk elkészítése. Századunk egy előkerített fodrászának támogatása mellett, kenőcsünk és hajporunk nem lévén, zsír és liszt segítségével tullestünk ezen a nehézségen is. Két orosz szabónk is volt s ezek khinalaknak öltöztettek fel; jómagam orosz bojárnak, Flament márkinak. Még Dubois mama, a mi markotányosnőnk is, aki véletlenül meglátogatott, egy orosz nőnek csillogó nemzeti diszruháját öltötte magára.”

„Amint mindnyájan elkészültünk, megkezdődött a tánc. Magától értetődik, hogy már

köszöntőjének, főpásztori programjának figyelmet keltett része volt, hogy az egyházmegyéje területén levő városok, kulturális és gazdasági középpontok javára akar dolgozni. A modern, korát megértő főpásztor programja volt ez, amelyet — az aradi templom ügye újabb bizonyosságra, — be is tartott.

A materialisták és az egy természetudományban hinni tudók pedig azt fogják mondani, új gyárak inkább kellenének, mint új templomok, kenyereket adók, keresetet gyarapítók, de a míg emberek túlnyomó többségének lelke szükségesnek érzi a vallást, a hit erejét, — pedig sokáig fogja érezni, — addig a gyárak közé templomok is kellenek és addig csak örömet kelthet, ha az emberek e szükségletének kielégítése olyan módon történik, hogy a polgárság áldozatai nélkül hozzájárul a város külső fejlődéséhez, nagyvárosi kibontakozásához.

Pénzpocséklás Aradon.

— Miért drága az aszfalt? —

(A Magyar Aszfaltgyár igazgatójának nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 26.

Arad város közigazgatása nyakig uszik az aszfaltkérdésekben. Az aszfaltozás eddigi rendszere csődöt mondott és az aradi autobusforgalom perdöntő bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy az öntött aszfalt, a *double asphalte coulée*, legyen az akármilyen jól csinálva, származzék akármelyik aszfaltbányából, az autoforgalom igényeinek megfelelően soha sem fog. Végre is nem Arad az egyetlen város, mely az öntött aszfalttal ilyen szomeru tapasztalatokat tett és ez okból igazán helyén való volna, hogy megfogadja a város Reisinger Sándor tanácsát: meg kell próbálni az *asfalt comprimé*. Ez az utóbbi, az u. n. tömörített, vagy döröngölt aszfalt Európa nyugati részén már *végleg bevált*, s ha a magyar városépítők tapasztalataikkal csak addig tartanak, hogy a *comprimé* nagyforgalmi utcákon feltétlenül beválik, kisebb

forgalmu utcákon tett kísérletek eredményeit pedig még be kell várni, addig Berlin, Frankfurt, Páris és London, de meg a sokkal kisebb német városok is, mint Detmold, Essen minden aggály nélkül *comprimével aszfaltoznak* a kisebb forgalmu utcákon is, akkor ez annak a jele, hogy sokáig tart, míg a magyar városépítők a külföld pozitív tapasztalataival meg tudnak barátkozni.

A minap a Magyar Aszfalt Részvénytársaság egyik igazgatóját az elé a kérdés elé állítottam, hogy mért nem vezet be a *comprimé*, amely hasonlíthatatlanul jobb, higiénikusabb és a forgalom igényeinek megfelelőbb, amire azt a választ nyertem, hogy az *aszfaltanyag*, a melyet az öntött aszfalthoz használnak, sokkal *olcsóbb*, mint a *comprimé anyaga*.

Hát ez kitérő válasz és meg is áll, de csak az említett részvénytársaságnak. A dolog azonban a következőképpen áll. A Magyar Aszfalt Részvénytársaságnak aszfaltbányái vannak, a melyekből az aszfalt couléhoz való anyagot nyerik. A *comprimé* ellenben svájci, a valde traversi bánya terméke. A Magyar Aszfalt Részvénytársaság sok pénzt dugott a maga bányáiba, a svájci bányákban azonban egy fillért sem. Nagyon természetes, hogy ezek után a mi részvénytársaságunk az öntött aszfaltot jobbnak, megfelelőbbnek és gazdaságosabbnak fogja ítélni, mint a *comprimé*, mert hiszen ez utóbbinak az anyagát nem ő bányássza. Öntött aszfaltot külföldön is találunk, de *kocsiuton sehol*. Magyarországon az egyetlen, mely a Magyar Aszfalt Részvénytársaság drága bányái miatt kocsiutjaira a legsilányabb nemű aszfaltot rakatja.

Aki valaha végigkocsikázott a berlini Kurfürstendammon, annak nem kell semmi magyarázat, hogy mi a különbség *comprimé* és coulé között. A német, francia és angol városépítők egyenesen a szemébe nevetnének annak, aki kocsiuton a tömörített aszfalttal szemben az öntött aszfaltot akarja előnyt adni. Ha pedig szakértő tenné, az egyenesen blamázs volna. Az öntött aszfaltot nagyforgalmi kocsiutakon való alkalmazása közönséges *pénzpocséklás*. Ha akadna szakértő, aki ezt nem hiszi, itt Magyarországon tett tapasztalatokból is meggyőződhet róla. Persze, nem a Magyar Részvénytársaságnál kell érdeklődni, hanem Budapest város utcaburkolási ügyosztályánál. A *comprimé*nek egyetlen egy hibája van, hogy sikos. Olyan mint a tükör. A nagyforgalmu utak, különösen a nagy autoközlekedés alá

szánt kocsiut *comprimé* néhány év után éppen olyan, mint a biliárdgolyó, ruganyos, sima és felette tartós. Megbecsülhetetlen előnye, hogy mentől sűrűbb, nagyobb és terheesebb a forgalom rajta, annál szilárdabb és összeállóbb lesz. Az öntött aszfalttal ezzel ellenkező tulajdonságai vannak. Ezt igazolja az aradi Andrássy ut és Józsefherceg-tér öntött aszfaltja is. Nagyon természetes, hogy a Magyar Aszfalt Részvénytársaság emberei ennek dacára gazdaságosabbnak fogják hirdetni az öntött aszfaltot, mert végre is van valami igazuk: nekik tényleg gazdaságosabb. Ha valaki azonban avval a nemzetiszínű érveléssel hozakodnék elő, hogy az öntött aszfalt magyar termék, a *comprimé* pedig külföldi, akkor egy ugyanilyen színű érveléssel azt lehetne mondani, hogy a magyar városok pénze is magyar pénz. Arról már mégsem tehetnek a magyar városok, hogy a magyar aszfaltbányákra alapított vállalkozásokat a fejlődő utcaburkolási technika legázolta. A szerencsétlen magyar városoktól senkinek kívánhatja, hogy ők tartsák a lelket olyan vállalkozásokban, a melyek a fejlődés törvényei szerint már a múlt lomtárához tartoznak. Budapest már régóta és sokféle burkolatnimmel kísérleteznek. Alapos tapasztalatok állanak rendelkezésre ahhoz a kérdéshez, hogy tulajdonképpen melyik burkolatnem jó és olcsó. Azt a laikus is be fogja látni, hogy egy-egy burkolatnem árát és értékét nem egy év, hanem az évek hosszú sora van hivatva eldönteni. Ezelőtt nyolc évvel 1904. évben Budapest 15 éves tapasztalatok alapján ekként állapították meg az egyes burkolatnemek árát egy és tizenöt évi használat után.

	Korona első évben	Korona tizenöt év múlva
Granit vagy bazalt zuzott kő alapon	20	23
Keremit	15	19-50
Aszfalt comprimé	15	22-50
Kettős öntött aszfalt	12	19-50
Fakocka	15	30.—
Bazalt 18/18 14-es	9-40	13-90
Trachyt kocka	9	39.—
Macadam alappal	4	19.—
„ alap nélkül	2-40	11-40
Trachyt lemezke	2.—	8.—

Ezek a számok, amelyek semmiféle vállalkozó érdekében megfésülve nincsenek, mert hiszen hivatalos megállapítások, szembetűnően mutatják, hogy az olcsónak látszó utburkolat, minők pl. a fa- és trachytkockakő, tulajdon-

öltözködés közben magas kedvünkben jól felöltöttünk a garatra, és a mi márkinőink valamin Dubois mama, akik győzték itallal, mégis a közbe-közbe lehörpintett poharak tartalmának bősége miatt elvesztették fejük és lábuk taktus képességét.

„Muzsikául szolgált egy flóta, melyet egy altiszt fujt és egy dob, melyet a század dobosa vert. Alig hangzott fel a zene s nyitotta meg Dubois mama az egyik szállásmesterrel a táncot, midőn márkinőink hirtelen, valószínűleg a zene tüzetől lelkesítve, kezüket-lábukat magasra hányva vad emberek módjára körbe ugrándoztak, majd ülőrészkre esve újra felpattantak, hogy művészi táncukat megújrázzák. Ez a látvány nem lett volna előttünk valami rendkívüli, ha orosz jelmez lett volna rajtuk; de francia márkinőket, akik mindenkor ünnepléyea méltósággal viselkednek, örültek módjára sugrálni látnunk, az majdnem pukkanásig megnevetett bennünket. A flótás nem volt képes tovább fujni, a dobos pedig ezt azzal akarta jóvá tenni, hogy riadót vert. Ez azután még csak jobban lelkesítette a márkinőket, akik most még vadabban hanykolódtak, míg végre kedvük lohadtával kimerülten a földre rogytak. Viharos tetszés-zaj közt felkaptuk őket, a borleves mellé ültettük s ettől új erőre kapván hajnali négy óráig folytattuk a táncot.”

Mialatt a sereg Moszkvában így dőzsölt, maga Napoleon a jövőnek sejtélemyszerű előérzetében nyomott hangulatban leste és várta a szentpétervári udvar békeajánlatát; de hiába várta, mert ott a történetek után a békének még a reménye is megsemmisült. A kishitűek ugyan, kiknek élén az anyacárné és Konstantin

nagyherceg állottak, a béke hangoztatásával töltötték be a palotákat és utcákat. ám a cár legtekintélyesebb tanácsadói, köztük elsősorban Poroszország bujdosó és szenvedélyes minisztere, Stein báró a háboru folytatását követelték és Sándor cár az ő pártjukra állott. „Én és Napoleon” — így szolt bizalmas körben — „együtt nem uralkodhatunk többé Európában; egyikünknek a világ szinpadjáról pusztulnia kell.” Stein pedig — amint az titkáranak, a nálánál még szenvedélyesebb franciagyűlölő német költőnek, Ernst Moritz Arndtnak emlékirataiban olvasható — Moszkva pusztulásának hírére örömlakomát rendezett, mert ezek után kizártnak tartotta a békekötést, s e lakoma alkalmával pezsgővel telt pohárral kezében így szolt vendégeihez: „Nos barátaim, bátraknak kell lennünk az életben. Ki tudja, nem fogunk-e még néhány száz mérföldnyire kelet felé, egészen Kazánig és Asztrakhánig utazni? Én ez életben podgyászomat gyakran, háromszor-négyszer is elvesztettem. De azért csak egyszer lehet meghalni. Ma azonban a mi szerencsénkre üritem poharamat”. És a háboru e lelkes hirtetője fölülkerelkedett; a béke szószólója Romanzoff külügyminiszter megbukott s megkezdődött a titánok élet-haláharca, melyben két kiegyenlíthetetlen áramlat, az érzelmeik két ellentétes világa került egymással szemben: Sándor mint egy vérgig sértett nemzet kiengesztelhetetlen gyűlöletének képviselője, és Napoleon mint a magától eltelt, tántoríthatatlan „gloire”-nak személyesítője.

Napoleon egy teljes hónapot töltött Moszkvában s hiába lesvén az orosz részről megindítandó békeajánlatokat, közvetve maga tette

meg ez irányban az első lépéseket. Beleegyező tudtával Toutelmin, a moszkvai árvaház igazgatója és Jakowleff, egy dús gazdag orosz kereskedő vállalkoztak, hogy a szent-pétervári udvar a béketárgyalások megkezdésére bírják; de előterjesztéseik kereken visszautasítottak. Ekkor Lauriston generálist küldte Kutuszoff táborába azon ürügy alatt, hogy az orosz fővezért a barbár hadviselés rendszerének megváltoztatására bírja, tényleg pedig azért, hogy az ő közvetítésével induljanak meg a tárgyalások. Moszkvától délre a Kalugába vezető uton fekvő Tarutino faluban akadt Lauriston az orosz fővezére. Itt egy nyomoruságos kunyhóban fogadta Kutuszoff a francia generálist, kijelentve, hogy nem áll hatalmában az orosz parasztlak elkeseredett gyűlöletének kitörését elnyomni, tárgyalások megkezdésére vagy azoknak Szent-Pétervárról való előterjesztésére nincs feljogosítva; sőt „az utókor elátkozza engem” — ezzel végzé a beszélgetést — „ha bennem látná valamelyest megegyezés kezdeményezőjét! Mert ilyen most a nemzetem hangulata”.

Kutuszoff végcélja volt Napoleont minél hosszabb időre Moszkvában lekötöni, hogy azután a tél beálltával és annak segítségével végezzen vele, anélkül, hogy saját seregét egy újabb a borodinoihoz hasonló öldöklésnek kitenné. Tervének pompásan megfelelő híreket kapott Szent-Pétervárból. Sándor cár erőt vevén gögös büszkeségű Ábo városában találkozott Bernadotte svéd trónörökösével s szívélyesen összecsókolkozván az ő szemében parvenü királyfival, megkötötte az egyezséget, melynek következtében a finn hadtest felszabadulván Wittgenstein csapataival egyesült, akinek most

képen milyen drágák. Budapesten már most szintén rájöttek, hogy a legolcsóbb burkolat a comprimé aszfalt. Azóta nevezetesen megint elmúlt egy csomó év és a comprimének mindkevesebb a fentartási költsége, a többiekénél mind több.

Annyi mindenesetre kétségtelen, hogy addig nem lesz rendes és tűrhető utcaburkolatunk ott, ahol az autóbusz jár, míg az öntött aszfaltot más, ellentállóbb, nevezetesen tömörített aszfalttal ki nem cseréljük. Ha pedig előrelátók akarunk lenni, és a külföld tapasztalatait is hasznunkra akarjuk fordítani, akkor fordítsunk hátat a Magyar Aszfalt Részvénytársaságnak, vagy hasonló anyaggal konkuráló más vállalatoknak és térjünk át a bogárhátú, hullámos öntött aszfaltból végképen a tükörfényű, nagyvárosias és olcsó, mert tartós, tömörített aszfaltra. (—on.)

Glattfelder püspök az aradi új templomról.

— Építés — városi segély nélkül. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 26.

November hónap elején, valószínűleg kilencedikén, Aradra érkezik Glattfelder Gyula dr. csanádgyházmegyei püspök. A főpásztor jövelele Arad város katolikus társadalmának egyik leghőbb kívánságának teljesülését, a második katolikus templom építésének megkezdését jelenti. A katolikus hitélet egyik legkiválóbb vezetője, Mülek Lajos dr. a templomépítő nagy bizottság elnöke ekkorra hívja össze a bizottság közgyűlését, hogy azon az elmúlt esztendőkből történelekről beszámoljon és azt a javaslatot terjessze elő, hogy most már haladéktalanul rendelkezjen a közgyűlés a templom építésére a tervpályázatot. Glattfelder püspök is részt vesz a közgyűlésen.

Es a nagyjelentőségű kérdés, mely évek óta van napirenden és sokféle vonatkozásainál fogva igen megfontolt és körültekintő kezelése által volt csak megérlelhető, most már a teljes megvalósulás előtt áll. Az Aradi Közlöny minden egyes nevezetes momentumról értesítette a közönséget, amely tudja, hogy a templom építésre szükséges tőkék együtt vannak, tudja azt is, hogy mely elvi jelentőségű kérdések tisztázása váltak szükségessé a terv megvalósítása előtt. A város tör-

vényhatósága, melynek a templom építő bizottság egyik szerve, minden időben a legmelegebb érdeklődést tanúsította az ügy iránt és két év előtt Mülek Lajos dr. indítványára határozatilag ki is mondta, hogy a Ferenc teret a templom építés céljaira átengedi teljesen díjtalanul.

Igen hosszú és nagy elővigyázattal folytatott megbeszélések tárgya volt a templom mellett létesítendő plébánia, továbbá a városnak, mint esetleges kegyurnak a szerepe. Ezek a kérdések most már mind elintéződtek és Mülek Lajos dr. tegnap Temesvárott tárgyalta Glattfelder püspökkel és eme megbeszélésekből leszűrődött eredmények alapján határozta el, hogy: az építő bizottságot legközelebb közgyűlésre hívja össze és ott a püspök részvételével határozzák el most már a megvalósítás részletes módozatait.

Az Aradi Közlöny munkatársa előtt a következőképp ismertette ezt a nevezetes fordulót Mülek dr.

— Glattfelder Gyula püspök ur ő méltóságának szives meghívására utaztam tegnap Temesvárra. A főpásztor attól a perctől kezdve, hogy püspöki székét elfoglalta, az aradi második templom sürgős felépítését legfontosabb teendői közé sorozta és miután a kérdés minden részletét alaposan tanulmányozta, most már egy percnyi késedelem nélkül a kivitelhez is láthatunk. Minden kérdés meg van oldva és a püspök ur kijelentése szerint 1913. év elején már a tervpályázatok felett is dönteni fog a kiküldött zsüri és nyomban megkezdődik az építkezés. Azok a módozatok, melyek elvi alapul szolgálnak, az építés elhatározásánál szintén meg vannak állapítva és remélem, hogy azokat minden tényező, melynek erre, a hitélet fejlesztése szempontjából fontos kérdésre befolyása van, szívesen fogadja.

— A pénzügyi oldala az építkezésnek — folytatta Mülek dr. — teljesen rendben van. A következő tőkék állanak rendelkezésre: A városi pénztár 253.794 korona 22 fillér templomalapot kezel. A temesvári káptalannál a 190.661 korona Bonnáz alap és a 47.438 korona 19 fillérnyi néhai Desseoffy püspöki hagyaték kamatozik. Én elnököleg 5401 korona 63 fillért kezelek. Ez a tőke összesen 497.295 korona 30 fillér és a kivitel megkezdéséig esedékes kamatok alkotják a templom építési alapot, melyet egészben felhasznál-

hatunk. Ha csak kerekszámában ötszáz ezer koronát számítunk és most eltekintünk a még teljes bizottsággal várható és be is folyó adományoktól, akkor is oly megoldást talált a püspök ur, amely a város részéről az ingyen telken kívül semmiféle anyagi hozzájárulást nem tesz szükségessé.

— Előbb azonban lássuk az elvi szempontokat. A püspök ur az új templom mellett szervezendő plébániát feltétlenül világi papokkal fogja betölteni. Ezt Arad város negyven ezer katolikus lakosára való tekintettel tartja szükségesnek, mert csak úgy látja a hitélet intenzivításának ápolását és fejlesztését biztosítva. A minoriták pozícióját és plébániáját nem akarja a jövőben sem érinteni és templomukban továbbra is háborítatlanul végzik magasztos hivatásukat.

— Ami a hely kérdését illeti, a püspök ur teljes tiszteletben tartja Arad város közönségének régi óhaját és ő is hozzájárul ahhoz, hogy a már kijelölt Ferenc téren épüljön a templom. Természetesen a város által átengedett ingyen területen, mert a telek megvásárlása magának az építkezésnek esnék rovására.

— A rendelkezésre álló ötszáz ezer korona felhasználására vonatkozólag a terve a következő: A templom építése nem kerülhet többbe, mint például a szegedi Rókus templomé (230 ezer korona), vagy a temesvári Erzsébet városi templomé (260 ezer korona) vagy a Futakon most befejezést nyert templomé (240 ezer korona.) E három templomot látta a püspök ur és úgy találta, hogy azok Aradnak is díszére válnának és a célnak teljesen megfelelőek. Az épülendő templom belső felszerelésére százezer koronát irányított elő. Ez összesen, a legmagasabb költségeket számítva, 430 ezer korona. A még megmaradó hetven ezer koronát egy plébánia alap létesítésére kell elsősorban felhasználni, ebből kapná a plébános a járandóságait. De ezenfelül még az egyik külvárosban egy kisebb kápolnaszerű templom építésére is kell futnia az összegnek. A püspök ur asztalán fekszik Arad város térképe és ebből magyarázta nekem, hogy a vasút felé gyors lépésben fejlődő városrészben akarja a kápolnát emeltetni, mert itt legsűrűbb a lakosság és legtöbb a gyermek. A számításoknál mellőzte az elvárható adományokat, amelyekkel az alap tetemesen bővül.

utasításul adatott, hogy Macdonald és St. Cyr hadtestét, a francia tartaléksereg északi szárnyát a Dünától visszaszorítva a Berezina folyó forrásáig hatoljon előre. Ugyanekkor Tschitschakoff, az az egyaránt kiváló admirális és szárazföldi hadvezér azt az utasítást kapta, hogy a befejezett török háboruban felszabadult hadtesttel Tormaszoffhoz csatlakozva a Schwarzenberg és Reynier hadtestét, a francia tartaléksereg déli szárnyát a Dnjepr vonalától visszavesse a Berezina közép folyásánál foglaljon állást. Itt egymásnak kezét nyújtva feladatukká vált, elállni Napoleon útját, akinek visszavonulási irányát Kutuszoff a moszkvaszmolenszk-vilnai utra terelte volna, vagyis ugyanazon utra, melyen Moszkváig nyomult volt a mely e begyomulás alkalmával teljesen letarolva lett. E zseniális terv oly kelepécét állított fel Napoleonnak, melybe, ha belemegy, menthetlenül megsemmisül.

E haditerv megállapításában része volt magának Kutuszoffnak is, akinek sikerülvén áttatásával Napoleont Moszkvában marasztalni, nyomban hozzálatott a terv végrehajtásához. Ez ügyesen leleplezett mozdulattal megtévesztette a francia elővédet, mely teljesen elvesztette a nyomát. Kutuszoff felkeresésére, Murat vezérése alatt egy kombinált csapatot küldött melynek színe-javát Grouchy lovassága képezte. E csapat a rjasani uttól a szmolenszki utig legyezőszerűen elhelyezkedvén, csakhamar a Kaluga felé vezető uton ráakadt Kutuszoffra, amiből Napoleon észrevette, hogy az orosz sereg terve őt hátra fogni és a gazdag déli tartományoktól elzárni. Murat, aki e műveletek alkalmával kapta a „lovasság hóhérja” nevet,

annya kifárasztotta Grachy lovasságát, hogy annak ezentúl semmi hasznát sem vehette Kutuszoff ezalatt minden lehető módon gyarapította seregét. A Don mellékéről új kozák csapatok érkeztek a „kistermetű, szürke és ravasz” Platoff zászlói alá; a fővezér maga pedig egy lelkes kiáltványban fegyverre szólította a parasztságot, szervezte a népfelkelést. „Ti vagytok az orosz hit nemzete”. — így szólott hozzájuk — „haljtok meg a hitért és a cárért. Miért volnátok keresztények, ha nem tudnátok szenvedni a hitért? Miért volnátok igazhiűek, ha nem akarnátok szolgálni a cárt.” A kiáltványnak meg lett az eredménye és megboszulandók Moszkva elhamvasztását, melyet Szent-Pétervárról terjesztett hazug hírek a franciáknak róttak fel bűnül, sok ezren gyülekeztek „észak rémes árnyai.”

Napoleon látván, hogy hiába várja az oroszok részéről megindítandó komoly béketárgyalásokat, másrészt a Moszkvában való telelést a francia császárság szempontjából kockázatnak tartván, a visszavonulás eszméjével kezdett foglalkozni, noha jól tudta, hogy ezzel félig-meddig bevalja kudarcát és végzetes taktikai hibának ismeri el moszkvai útját, melyről azt remélte volt, hogy meghozza neki az ókori római világcászárságot, melyet egy moszkvai koronázással készült megpecsételni, magával hozván e célből — az egykoru Payrusse feljegyzései szerint — egy császárköpenyt, koronát és jogart, amik később e gyászos visszavonulás alkalmával elvesztek.

Egy izgalmas tanácskozás után melyen hadtestparancsnokai mind a visszavonulás mellett érveltek, Napoleon végre belenyugodott

az elodázhatatlan kényszerűségbe; de a visszavonulás tervének elkészítése és annak végrehajtását magának tartotta fenn. „Elég soká voltam császár, látom, hogy újra tábornokká kellennem” mondá a kidelgozott egy olyan zseniális tervet, mely Thiers ítélete szerint minden eddigi stratégiai hadműveleteit messze fölülmúlta s melynél „ügyesebbet, négyrehatóbbat és csodálatraméltóbbat soha ki nem gondolt.” Az offenzív támadás látszatába burkolt meghátrálás volt ez. A Duna és a Dnjepr melletti csapatok összekötő kapocsaként Szmolenszkben állomásozott Belluno hercegének hadteste. E hadtest a Duna mellékelve egyesülve és Szent Pétervárnak fordulva arra kényszerítette volna a Wittgensteintől vezérelt orosz jobb szárnyat, hogy a fővárosig visszavonuljon azt megvédendő. Ezalatt pedig maga Napoleon a gárdával J-enő alkirály és Davoust pedig hadtesteikkel Weliky-Luki irányában háborítatlanul visszavonulnának Vilnág, és igaz hogy párhuzamosan a vilna-szmolenszk-moszkvai letarolt uttal, de attól állandóan 12—15 mérföldnyi távolságban haladva könnyen megküzdehetnének a sereg elelmezésének esetleges nehézségeivel. Ney ezalatt a moszkva-szmolenszki uton vonulva, fedezte volna az előbb említett három hadtestet, míg Murat Kutuszoff taratol táborát jobbról megkerülve és Moschaiskuak tartva Szmolenszk és Witebszk között egyesült volna Ney hadtestével.

E terv végrehajtását két körülmény akasztotta meg; az egyik, hogy a hadtestparancsnokok nem bíztak annak keresztülvihetőségében, a másik, hogy Kutuszoff október 18-án a Kalugába vezető uton fekvő Winkowo mellett

— Ha a néhány héten belül összehívandó közgyűlés határozott, akkor a többi munkát gyorsan fogjuk lebonyolítani. Országos pályázatot hirdetünk. Három díjat tűzünk ki. Egy hatezer koronát és két darab háromezer koronát. 1913. év első félévének végén megakarjuk kezdeni az építkezést. Mint említettem, a püspök ur résztvesz az építő bizottság közgyűlésén, mely nevezetes ünnepe lesz az egész katolikus társadalomnak. Ugyane napon szenteli fel a püspök ur a katolikus internátust is.

A város fontos ügyei.

— A mai tanácsülésből. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 26.

Aradváros törvényhatósági bizottsági közgyűlése legutóbb elhatározta, hogy tisztviselőinek és alkalmazottainak megélhetésén könnyítendő a város valamennyi alkalmazottját családi pótlékban részesítik.

A végrehajtással a tanácsot bizta meg a törvényhatóság. Ez ma délelőtt tartott ülésében tárgyalta már Kilényi János főszámvevőnek erre vonatkozó előterjesztését és Vannay Gyula tanácsnok elnöklésével kiküldött egy bizottságot, amelynek tagjai Kilényi János főszámvevő, Jegesi Károly tb. főügyész, továbbá Szathmári János és Adler Andor bizottsági tagok. Elvült a tanács azt mondta ki, hogy mindama tisztviselőnek, akik a kormány által alkotott fizetésrendezési törvénynek A) táblázatába felvannak véve, kétszáz korona családi pótlékban részesítik, míg a többi alkalmazottakat a B) táblázatba sorozza és ezek részére száz korona családi pótlékot állapít meg. Kimondta továbbá a tanács, hogy a díjnokok, tekintet nélkül arra, hogy mennyi ideje szolgálnak a városnál, családi pótlékban részesítendők. Ama tisztviselők és alkalmazottak, akik gyermektelenek, de szülőiket, testvérüket, vagy unokáikat tartják el, szintén családi pótlékban részesítendők.

Másik ilyen fontos ügy az Aradon létesítendő új kórház kérdése. A törvényhatósági közgyűlés szeptember hónapban az ó-temetőben jelölt ki helyet az új egészségügyi intézmény részére. Arad vármegye alispánja azonban még május hónapban tartott vegyes bizottsági gyűlésből kifolyólag átiratot küldött a városnak, amely csak október

10 én érkezett meg, s ebben azt kéri: az ingyen telken kívül milyen pénzbeli hozzájárulást biztosít a törvényhatóság és milyen módokat mellett engedi át a Spitzer Ignác-féle hagyatékot? — A tanács ma úgy határozott, hogy mielőtt a közgyűlés elé terjesztené e kérdést, előbb a városi tisztviselőségétől kér véleményt s azért azt utasította, hogy rövid időn belül mondjon véleményt.

Megirtuk, hogy a város közönsége a kereskedelmi minisztertől a maga részére előmunkálati engedélyt kért az Aradról Új-Aradra vezetendő villamos vonal építésére. A kereskedelmi miniszter nem adta meg az engedélyt és azt válaszolta leiratában: tekintettel arra, hogy az aradi lóvasutársaság szerződésének második pontja értelmében — az esetben, ha a város akarná az előmunkálati engedélyt — előbb a társaság ezzel megkínálható. Előbb ennek a köteletségének tegyen eleget a város.

A tanács úgy határozott ma, hogy nem kísérelje meg a tárgyalást a lóvasutársasággal, hanem újra fölírja és kéri az engedélyt, mert az a meggyőződése, hogy a lóvasutársaság nem akarja kiépíteni az ujaradi vonalat, s a város a hat év múlva lejáró szerződést úgy sem akarja meghosszabbítani.

A Ceiler és Glück-cég néhány héttel ezelőtt engedélyt kért arra, hogy mozgóállványokon moziplakátokat ragaszthasson ki az Andrassy téren. A tanács akkor ezt a kérést elutasította. Az említett cég újra beadvánnyal fordult a tanácshoz és kijelentette, hogy aláveti magát akár a cenzúrának is és az izléstelen plakátokat mellőzni fogja. A tanács az engedélyt ma megadta azzal a kikötéssel, hogy a táblák csak a második sorban állíthatók fel azokon a helyeken, amelyeket a rendőrség kijelöl.

Breda Viktor gróf és Steiner József azzal a kéréssel fordult a városhoz, hogy még mielőtt a miniszter jóváhagyná a 680,000 koronás utrendezési kölcsönt, határozza el a tanács, hogy az Apponyi Albert körutnak a Tabajdi és Petőfi utca közé eső részét soron kívül aszfalttal burkoltatja. A tanács kimondta, hogyha a Magyar Aszfalt Részvénytársaság kamatmentesen elvégzi a munkát és 1914 ig vár a munkadíjjal, akkor a munkát elvégezteti.

Az Asztalos Sándor-utca sürgős javítására 1033 koronát szavazott meg a tanács és elrendelte a Rákóczi utcában a 16—17—18—19 számú házak előtti aszfalt kijavítását.

A kulturpalota könyvtárállványaira megtartott árlejtés eredményét is tárgyalta a tanács és a szállításra a budapesti Schlick gyárat bízta meg. 12370 korona összegért rendelte meg a teljesen vasból készítendő állványokat.

váratlanul megtámadta Murat hadtestét. Igaz, hogy a támadás győrszt Bennigsen ügyetlenkedése és Yermoloff vezérkari főnök aznap részegsége, másrészt Muratnak egy vakmerő lovassági támadása folytán az oroszok csunya kudarcával végződött, de Napoleont mégis annyira fellejtette, hogy megállapított tervének feladásával elhatározta, hogy délnékel Kalugának tart, megsemmisítse Kutuzoff seregét s a déli gazdag tartományokon át veszi útját visszafelé.

Másnap, október 19 én Napoleon elhagyta Moszkvát. A kalugai kapu előtt emelkedő két obeliszk között vonult ki százezer jól kipihent katonája 600 ágyu, harmadfélezer társzeker s rengeteg számú orosz kis hintó megrakva a tisztetek zsákmányaival, prémes bundákkal, drágaságokkal s egyéb értékes dolgokkal. A sereget a markotányos-kocsik végtelen sora, betegekkel szállító szekerek egész tömege, kísérte s ezek mögött orosz parasztok és zsidók nagy száma követte, akik a katonák zsákmánya feleslegének megvételére vagy elcsézésére készültek. Utolsónak október 22 én éjjel Mortier mársáll vonult ki, levegőbe roptatva Napoleon meghagyásából a Kremlt. Mennyire elűt Napoleon volt ez ama Napoleontól, aki annak idején egyiptomi hadjárataiban a tudósok egész legióját vitte magával, hogy háború idején is a tudományt és művészetet szolgálja! Most kudarcra főtötti szégyenben valóságos „rabies vastandi”, rombolási düh vett rajta erőt; ő maga mondotta volt, hogy „Moszkva nem katonai, hanem politikai pozíció”, a Kreml pedig nem volt erőd, hanem egy bübajos, a maga memében páralan érdekes városka egy nagy

város közepében, drágakő egy aranyfoglatban s így joggal mondhatja a történetírás, hogy légbe roptatása, hiábavaló barbárizmus volt.

A rengeteg tömeg a kalugai régi országúton csak nehezen tudott elorejutni. A menet élén Jenő alkirály haladt; őt követte Ney, majd Davoust, azután a gárda a Moszkvából elvitt hadi trofeumokkal, végre mint hátrvéd Morand divíziója. Murat és Ponjatowsky küssé nyugatra Wreja felé haladtak mint oldalvéd.

Kutuzoff, aki egy hónappal annakeselte zokogva hagyta el Moszkva városát, arról értesülvén, hogy Napoleon is kivonult onnan, sátrában a Szűz Maria képe elé borult és sirva fakadt; de most nem a bánat, hanem az öröm fakasztotta őt sirásra, s öröm, hogy elérkezett a nagy leszámolás órája.

A francia sereg elkerülve Kutuzoffnak Tarutino m lletti táborát október 23-án este érkezett a Lusha folyó mellett fekvő Malo-Jaroslavec városkához. Kutuzoff aznap reggel értesült a francia sereg szándékáról, ezért ott hagyta Tarutinot s a kalugai új országúton gyorsított menetben haladva, s a francia sereg balszárnyát megkerülve október 24 én kora reggel maga is a városkához jutott s Napoleon seregének eléje kerülve elhatározta, hogy azt tovavonulásában feltartóztatja és visszaveti a moszkva-szmolenszk-vilnai utra.

Francia részről Delzons generális érkezett elsőnek a városka alá, mely a Lusha tulsó partján feküdt, ahol a terepalakulás alkalmából egy sereg erejének kifejtésére, mint az innenső part s ahol az orosz hadsereg elhelyezkedett. Ezek részéről Dochturoff hadteste csakhamar kiverte a városból Delzont, aki maga is

Följelentett egyházi választmány.

— Érdekes becsületsértési pör Aradon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 26.

Érdekes becsületsértési pörrel foglalkozott ma az aradi kir. járásbíró, mint büntető bíróság. Monstre becsületsértési pörnek is lehet az ügyet nevezni: a pörben az aradi görög keleti szerb egyházköztség választmányának valamennyi tagja, mint vádlott szerepelt. A választmány tagjai ellen a feljelentést Prodanovics Döme tette meg, aki már hosszabb ideje harcban áll az egyházközség vezetőségével.

Az ügy előzményei 1910-ig nyulnak vissza. Ekkor történt, hogy Prodanovics panaszos beadvánnyal fordult a temesvári görög keleti szerb püspökséghez. A beadványban elmondotta Prodanovics, hogy az aradi egyházközség ügyei nem folynak a legnagyobb rendben. A vezetőség többféle szabálytalanságot, sőt visszaélést követett el s emiatt a hitközseg anyagi zavarokkal küzd. Ezért felszólította Prodanovics a püspökséget, hogy az ügykezelés felülvizsgálására küldjön ki valakit Aradra.

A püspökség azt felelte Prodanovicsnak, hogy a vádak megvizsgálására csak az esetben küld ki Aradra szentszéki ülnököt, ha Prodanovics a vizsgálat költségeit előlegezi. Prodanovics ezt nem volt hajlandó megtenni, amire a püspök magához az egyházközséghez fordult és felszólította a választmányt, hogy tisztázza magát, illetőleg válaszoljon Prodanovics vádjaira.

A szerb egyházközség választmánya az elnökség által elkészített válasziratban felelt a püspöknek. A választmány igen erélyes hangon, indignálódva utasította vissza Prodanovics vádjait, megállapította, hogy az ügykezelés rendben folyik, szabálytalanságot senki sem követett el s az egyházközségnek nemcsak a hitélete, hanem anyagi helyzete is örvendetes lendületet vett az új elnökség alatt. Különben — mondotta a válaszirat — épen Prodanovicsnak nem szabad vádaskodni, hisz amikor ő is befolyt az egyházközség ügyeiben, több esetben inkorrektül járt el.

Prodanovics e kijelentés miatt tette meg a feljelentését, becsületsértéssel vádolva azokat a választmányi tagokat, akik részt vettek az ülésen. A tárgyalás ma folyt le Frits Lajos kir. járásbíró előtt.

A választmány tagjai beismerték, hogy a válasziratot ők készítették s abban megvádolták Prodanovicsot azzal, hogy inkorrektül járt el. Ezt az

halálosan megsebesült, de déli tizenegy óra felé Jenő alkirály seregének zöme is megérkezvén visszafoglalta a várost. Ebben a pillanatban közeledett a városkához Kutuzoff s a küzdelem most minden ponton megindult. Délutáni győzteskor maga Napoleon is megérkezett Borowszko mellett főhadizallásáról s miután egy domb tetejéről meglátta, hogy az egész orosz hadsereg áll vele szemben, sietve magához vonta Davoust és a gárdát. Ez utóbbinak fiatal olasz vitézei a hadjárat kezdete óta most kerültek először tűzbe s méltóknak akarván mutatkozni öregebb bajtársaikhoz, halálmegevető bátorsággal törtek a Lusha hidján át az égő városba s verték ki onnan a másodszer is behatolt orosz csapatokat, halálra sebezvén Dochturoffot.

Orosz részről most háromszáz ágyu kezdte tüzét ontani a városban levőkre. kiknek támogatására újabb francia csapatok, a Davoust hadtestéhez tartozó Gérard és Compans divízió lépte át a Lushát, melynek innenső partján Napoleon tüzérége is működésbe lépett. Csakhamar ez is áthatott a folyón, végigszárazodott a városkának hullákkal borított utcáin és az oroszok az egész vonalon visszaszorítottak. Csak a beállott esti homály vetett véget ez adás tusának. Kutuzoff, aki re tette Napoleon hadvezéri folényét s megsemmítését a közeledő télre akarta bizni, nem támogatta eléggé Dochturoffot s 8000 embert veszítvén, éjjel — noha a táborában levő angol megbízottak es küivel megígérte, hogy másnap folytatja a harcot — délnékel Kaluga felé s hátrvédnek Milorádovitschot hagyta a csatatéren. Napoleon, aki 5000 embert veszített, a terepet megszemlélvén meggyőződött, hogy csakis egy újabb

állításukat azonban most is fenntartják, hajlandók a valódiságot bizonyítani s a bizonyítékok produkálására két heti haladékot kértek.

A vádlottak közül Kovintyity Milos tanító, hitközségi jegyző nem jelent meg s így Frits járásbíró a tárgyalást elnapolta s új tárgyalási határnapot tűz ki. Az új határnapon dönt a járásbíró a felett is, hogy megengedi-e a valódiság bizonyítását abban a kérdésben, hogy Prodanovics inkorrektül járt el.

Az új Hungária.

— Kávéház megnyitás Aradon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 26.

Amíg az új színház megnyitási ünnepélyére várunk, addig négy-öt új, vagy átalakított kávéház felavatásának ragyogása ejti káprázatba a közönséget. Ne tessék mosolyogni, — ez nem túlzás; ma, ahogy a Hungária-kávéház megnyitásánál végignéztük a valóban világvárosi nivóju szórakozó helyet, joggal használhatjuk ezeket a kifejezéseket.

Ragyogás, pompa, fény közepette egy buzgó, öszülő férfi hajlong előzékenyen. Az erős fény első pillanatban elhomályosítja az arcára ült megelégedés derűjét. Marosy Gerson a tulajdonos, udvariasan vezetné helyére a vendégeket, de azok elhárítják maguktól a szíveséget:

— Hagyja csak kérem, mi itthon vagyunk. Tuduk mi, hogy melyik asztal a miénk.

És lassankint elhelyezkedik a rendes uzsonnázó közönség, amellyel megtelik ez a hatalmas kávéház. A többi kávéházakból sorra kivonulnak azok, akik eddig ott, mint ideiglenes vendégek élvezték a gazdák előzékeny vendégszeretét. Most, hogy a Hungária is megnyílt, lassan helyreáll a régi rend a kávéházi törzsvendégek birodalmában. A hadállások ismét a régié lesznek, ami azt jelenti, hogy minden kaszárnyának (pardon kávéháznak) bőségesen jut a seregekből.

Ma délután már gyorsan okkupálták a régi törzsek egykori birodalmukat. A nagy asztal, amely minden kávéházban más vendégekből áll, hamar megtelik.

A gyönyörű velencei tükör alatt elhelyezett nagy asztalnál ma is legelőször volt ott Krenner Vilmos, nyugalmazott h. üzletvezető, mint az asztal legidősebb tagja, továbbá Fábán Lajos dr., törvényszéki elnök, Ottrubay Károly ny. törvényszéki elnök, Stanko-

vics Miklós nyugalmazott és Pfeiffer Gyula aktív üzletvezetője a Mávnak. Ma megjelent itt Neuman Dániel udvari tanácsos is, aki azonban nem tudott nyugodtan ülni: érdekelte, hogyan vélekedik a közönség az ő palotája emez új ékességéről.

— Most már elárulhatom — mondta az öreg méltóságos ur tréfásan — hogy aggódtam a kávéház átalakítása miatt. Az én házam ugyan elég erős, de az ember annyit olvas most a házak összedőléséről, hogy önkéntelenül is arra gondoltam: ez a sok falbontás nem árt-e meg az egész háznak?

— Sőt ellenkezőleg — mondta Ottrubay — nagyon is használt — és rámutatott a nagyszerű bronz relifekre, amelyek az izlésesen aranyra, sárgára festett falakat díszítik s a csodálatos zöld imitált márványoszlopokra, amelyeken a korintusi oszlopfelek aranya csillog. A terem falának alsó burkolata: fekete fényezett pálmafa gyöngyház díszítéssel.

Az átalakított kávéháznak egy bejárata, egy ajtaja van, amely bámulatosan finom üveg- és tükör díszítéssel külön is figyelmet érdemel. A bejáratnál szemben a három részből álló nagy kassza emelvény van; külön részort a gazdagon felszerelt büffé. A monumentális oszlopokkal arányos részekre választották el a termet, amelyben az egyes részek üvegfalakkal vannak elkülönítve. Az ablakok mellett kicsi, intim fülkék, amelyekben plüss pamlagok, persa szőnyegek teszik kényelmessé az elhelyezkedést. A terem közepén több piros plüss pamlag áll a vendégek rendelkezésére. Egyáltalán a kényelem, a tisztaság és a szép iránt való érzék vezérelte Marosy Gerson, amikor háromszázezer koronát fektetett ebbe a hatalmas üzletbe. A közönség kényelmét és biztonságát szolgálja itt minden: az emeleti ruhatártól az utolsó vizes kancsóig és az ujságot hordó fiutól a figyelmes pincérekig.

Nem csoda, ha a ma délutáni megnyitáson otthonosan, jól érezték magukat a vendégek, akik régi ismerősökként üdvözölték egymást. Már ma megjelentek a helyorségi tisztikar ama tagjai, akik nagy tömegben látogatták a régi Hungáriát: a honvéd tisztek Hausser őrnagy vezénylete alatt s a tűzértisztek, akiket ez alkalommal — ugy-e tudják miért? — nem Latka Vince őrnagy vezetett, meg a közös huszártisztek Gaál ezredessel. A Széchenyi-utcai részben elhelyezett biliárdasztalok körül vígan csinálta a régi rekuzékát Varjassy Lajos polgármester, akinek kedvét Avarfy Géza humoros élcsei se rontották el.

csata megvívásával tud magának utat törni Kaluga felé. Gorodnia falujában, egy nyomorúságos parasztkunyhóban haditanácsot tartott, melyen csapatvezérei mind az egy Murat kivételével az újabb csata ellen érveltek. A császár arcát két tenyerébe ásva egy teljes órában szóltanul hallgatta meg tábornokait, majd elbocsátván őket azt mondá: „Jól van uraim, majd határozok.” A tábornokok másnap is megmaradtak ezen álláspontjuk mellett s miután Napoleon egy aznap megtartott újabb terepszemle alkalmával csak Davoust elszánt rohamának köszönhetően, hogy maga is a kőzákok fogságába nem jutott, elhatározta végre, hogy ez utirány feladásával Moschaiskon át a moszkva-szmolenszki utra tér. A sereg nyomában megindult s 27-én este Moschaiskonál rá is lépett erre az utra. Itt csatlakozott a főserghez a Moszkvából utolsónak elindult Mortier mársáll a maga tizezer emberével, és egy sivar jövőnek íjesztő intelmeként „ugyancsak eznap éjjel” — e rövid néhány szóval jegyezte fel ezt emlékirataiban Bourgogne — „állott be az első lagy.” E napon, ma éppen száz éve vette kezdetét a rémséges visszavonulás.

Ez a győzelemszámamendő csata teljesen letörte Szent-Pétervárot a békepartot és a minden oroszok cárijának nagy birodalmában milliók ajkaról hangzott el a jelszó: „Háboru, háboru!” Maga az özvegy anyacárné is, ez a német származású württembergi hercegnő, a békének egykor lelkes szószólója, most a háboru pártjánöz csatlakozva, annak legutolsóbb hirdetőit támogatta. Midőn a malo-jaroslaweczi győzelem öröme a szent-pétervári cári palotában ünnepélyes lakomát ültek, Stein báróhoz

fordulva így szólt: „Ha ezek után még egyetlen francia katona a német határokon át megmenekül, akkor szégyelni fogom német voltomat”. Stein feltalálta magát s az előkelő társaság megdöbbenésére a maga porosz nyereségével azt felelte: „Felségednek nincs igaza, midőn így nyilatkozik egy oly nagy, hű és vitéz népről, melyhez hogy tartózkodhat, elég szerencsés. Azt kellett volna mondania, hanem hogy nem német voltomat szégyellek, hogy testvéreim rokonaim és társaim, a német fejedelmek miatt szégyenkezem. Én a magam részéről átéltem ezt az időt: az 1791., 1792., 1793. és 1794. éveket átéltem a Rajna vidékén; ha a német királyok és fejedelmek teljesítették volna kötelességüket, soha egyetlen egy francia sem lépte volna át az Elbét, Oderát, Visztulát, s még kevésbbé a Dnjesztert.” A cárné megértette e gyengédtelen célzást s csak ennyit felelt reá: „Önök igaza lehet, báró ur; köszönöm a megleckéztelet.”

A német hercegnő nem jutott abba a helyzetbe, hogy szégyenkeznie kellett volna, mert a német nép ezuttal nem került még azon feladat elé, hogy a francia sereg megsemmisítésén közreműködjen. Elvégezték ezt a borzalmas feladatot az orosz éghajlat, az éhség, az orosz parasztkok és Piat ff kozákjainak lándzsái és korbácsai; és akik francia katonák kevesen a német határt elérték, azok nélkülözésektől és fáradalmaktól elesigázott testükben a halál csiráját hordozván, sokkal szánsalomraméltóbb voltak, sem mint hogy még a legádázabb ellenség gyűlöletét is maguk ellen felkelthették volna. A szörnyű visszavonulás folytatásilag elmondása igazolni fogja ezt az állításunkat.

Szathmáry János Acsev. igazgató ezzel köszöntött a régi törzssasztalhoz:

— Van e nagy cug?

— Nincsen se füst, se cug; ezt ugyan bámulatosan meg tudták csinálni, — mondták az asztaltársak, akik gyönyörködve szemlélték: a nagy és apró villamoslámpácskák hogyan terjesztik fényüket a tiszta levegőjű teremben, amelyben a fűtés se füstöt, se piszkot nem csinál, mert díszes kandallókba foglalt gárradiátorok végzik.

A művészasztal is bejelentette területi igényét. El is jöttek s Marosy legnagyobb csodálkozással konstata, hogy csupa nyugodt nyárpolgárok telepednek az asztal köré. Jankó Gyula tanár aztán felvilágosította:

— Ez a művészasztaltársaság arról nevezetes, hogy egyetlen művésztagja sincs.

A Széchenyi-utcai első ablaknál elfoglalták helyüket: Löwinger Miksa dr. és Tisch Mór dr. főorvosok, Neuman Adolf és Alfréd, meg Fetter Géza, akik egyértelműen konstata, hogy mégis érdemes volt felévig nélkülözni a Hungáriát. Másképen nem lenne részük most ilyen világvárosi pompában.

Hét óra után, amikor rendszerint vacsorára sietnek a vendégek most nem lett üres a kávéház. A háztartást nélkülözők ott vacsoráztak és este élvezték Purcsi Károly országos hírű zenekarának hangversenyét. A mai nap megmutatta, hogy a tulajdonosnak a második napon már nem kell az asztalokon hagynia a ma oda függesztett táblácskát:

Szíves látogatását
máskor is kéri — Marosy Gerson.

Itt közöljük, hogy a fényes kávéház be rendezéseit mely cégek készítették el: A butorokat, asztalosmunkákat (biliárdasztal és a díszes kasszát) Seifert Henrik és fia (Budapest). A konyhafelszerelést Mayerhoffer C. I. (Budapest). Vízvezetési és csatornázási felszereléseket Ilkovi József (Budapest). A villanyberendezést Szántó Károly (Budapest). Ruhaállványokat Hertzka, Halász és Berger (Budapest). Mozaikműveket Szabó Kálmán (Budapest). Vörösrézdíszítéseket Farkas Ferenc (Budapest). Külső portált Lipold János (Budapest). Ponyvaszerkezetet Paselka és Társa (Budapest). Az építkezési munkálatokat Fodor és Reisinger építészek végezték. A szőnyeget Domán Sándor (Arad) szállította. A parkett- és egyéb asztalosmunkákat Czeiler és Szathmáry. A festészeti munkákat Glück József (Arad). A pazar csillárokat pedig Stern és Herkl cég szállította (Budapest).

SPORT.

+ Küzdelem a Preisinger vándordíjért. A Preisinger vándordíj két legkomolyabb jelöltje, az Aradi Felső Kereskedelmi Iskola és az Aradi Tanítóképezde találkoznak vasárnap délután az AAK. Török Gábor utcai sporttelepén. A játék pontban félkettőkor kezdődik. Belépő díjak: tribün jegy 60 fillér, diákjegy 20 fillér.

+ Elmaradt bajnoki mérkőzés. Vasárnap kellett volna bajnoki mérkőzést játszani az ATE.-nek a TTE.-vel, amely azonban lemondotta a mérkőzést. Tekintve, hogy a lemondás az utolsó pillanatban érkezett, az ATE.-nek már nem állott módjában méltó ellenfelel gondoskodni és ezért a vasárnapra hirdetett mérkőzés elmarad. E helyett az ATE. I. játszik az ATE. I. B. csapatával, amely mérkőzés elég érdekesnek ígérkezik, miután a két csapat az ATK. és ATE. teljes első csapatainak játékosaiából áll. A Preisinger vándordíj megtekintésére szóló jegyek erre a mérkőzésre is érvényesek.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	—	367
Szerkesztőség (csak éjjel használható)		
mellékállomás)	— — — — —	151
Kiadóhivatal és hirdetői osztály	— — — — —	151
Nyomda	— — — — —	151

Törökország bukása.

(Üszküb a szerbeké. — Drinápoly lángokban. — A balkán-szövetség általános győzelme. — Mit terveznek a nagyhatalmak.

— Saját tudósítóbinktól. —

Arad, október 26.

Ma megerősítették a szövetségesek győzelméről szóló híreket, sőt éjjel kiható fontosságú nagyobb eseményekről is érkeztek jelentések. A szerb hadsereg mindenestre bebizonyította, hogy nem az többé, amely Szlivicánál és Pirotnál vereséget szenvedett, hanem modernen felszerelt és képzett tisztek vezetése alatt álló had.

A fegyverszünet, amelyről a szerb jelentések szólnak, valószínűleg igen rövid lesz: a szerbek pihenője már csak azért nem lehet hosszú, mert különben a törökök időt nyernek arra, hogy Üszkübben összeszedjék magukat s készüljenek a támadásra, amiáltal a véraldozattal szerzett eddigi előnyüket elveszítik a szövetségesek. Kétségtelen ezért, hogy a szerbek Pristinából gyorsított menetben fognak tovább vonulni.

A szandzsákban a szerbek már elfoglalták a vilajet egész északi részét, a nagyobb városokat s a közlekedési gócpontokat. A montenegróiak szandzsáki akciójáról már kevesebbet lehet hallani, fel lehet azért tételezni, hogy északi seregük Skutari ellen vonult.

A görög határról semmi komolyabb jelentés sem érkezett. A görögök előnyomulása az első ellentállás legyőzése után meglassult, habár egyelőre semmi sem állja útját.

A legfontosabb események Drinápoly környékén és Drinápolytól délre várhatók. Kirk-kilissze feladásáról a törökök azt állítják, hogy *tervszerűen* történt s sztratégiai szempontból elkerülhetetlen volt, sőt a város feladása révén a török sereg helyzete javult. Feltéve, hogy a török sereg számbeli gyöngeségénél fogva a határon képtelen volt az akcióra, ebben van is némi igazság. Azáltal, hogy a török sereg visszavonult s Konstantinápolyhoz közelebb, Eskibaba és Lüleburgaz közt foglalt állást, lehetővé lett, hogy a sereg gyorsabban kapjon erősítést. Azonkívül ezen a terepen nem kell a török hadseregnek olyan nagy arcvonalat alkotni, mint Drinápoly és Kirk kilissze között s így a rendelkezésre álló csapatok gyorsabban mozoghatnak. Annyi azonban tény, hogy a seregre a kényszerített visszavonulás demoralizáló hatással volt.

Szinte száguld a végzet Törökország vérázott földjén. Az előnyomuló bolgár hadak diadaltíze már a drinápolyi vár tövében lobog és, ha valami hatalmas fordulat nem történik, amire már vajmi kevés reménye lehet a lehanyatló félholdnak, Drinápoly ősi városa is hamarosan Kirk kilissze sorsára jut. Négyfelé harcra az ottomán haderő és négy ellensége közül egyik se tud diadalt aratni. A vész hírek egész szikrazápora hull a rémült és szorongó Sztambul márványkupoláira.

Üszküb elesett.

Belgrád, október 26. A késő délutáni órákban az a hír terjedt el, hogy ma délután a szerbek elfoglalták Üszküböt. Este hétig ezt a hírt hivatalosan nem erősítették meg.

Belgrád, október 26. Tíz órakor a szerb csapatok bevonulását Üszkübbe hivatalosan megerősítik. A szerb trónörökös, az orosz az osztrák-magyar, az angol és a francia nagykövet várták a város előtt és kérték a védelmet a lakosság számára.

Belgrád. Féltenegy, este. Üszkübnek a szerbek által való bevételére óriási lelkesedést keltett a szerb fővárosban. A város lakossága nagy csoportokban tüntet a katonák mellett.

Belgrád: Hivatalos török körökben Üszküb feladását azzal okolják meg, hogy a szerb-bolgár hadsereg Stepanovics tábornok főparancsnoksága alatt tovább behatolt Veleles felé. A török csapatok kénytelenek az üszkübi vereség után azon a vidéken egy nagyobb ütközetbe bocsátkozni.

Belgrád: Mára nem várták Üszküb elfoglalását. A város elfoglalása minden küzdelem és vér nélkül történt: a délelőtti folyamán a törökök kiűrték Üszküböt.

A drinápolyi ostrom.

— Felgyújtott város. —

Berlin, október 26. Sztara Zagorából jelentik mai kelettel: A bolgárok bekerítették és ostromolták Drinápolyt, de egyelőre a döntő támadás késni fog, míg a bolgár sereg ki nem heveri és nem pótolja a Kirk kilissze közelében szenvedett hiányokat.

Konstanca, október 26. Ide az a hír jött, hogy a bolgárok elkeseredett ütközet után Drinápoly előtt ismét győzelmet arattak a törökök fölött. Mindkét részen tetemes veszteség volt.

London, október 26. A bolgárok veszedelmes gyorsasággal és tulfeszített meneteléssel iparkodtak megkerülni Drinápolyt, hogy hátba támadhassák a törököket.

London, október 26. A Timesnek jelentik a bolgár főhadiszállásról: Drinápoly ég. A bolgár csapatok a Marica jobbpartján előrenyomultak és miután Drinápolytól öt kilométernyire elértek, a várost bombázni kezdték. Több gránát fölrobbant és a város egy részét meggyújtotta. A városhoz tartozó karagasi pályaudvar már a bolgárok kezében van. Azt hiszik, hogy a vár legkésőbb két nap alatt el fog esni.

Szofia, október 26. Beavatott körök az eddig még hivatalosan meg nem erősített jelentést kapták, mely szerint a bolgárok a Bunar-Basa nevű erődöt, mely a drinápolyi pályaudvar közelében van, bevették és most már a drinápolyi vártól csak négy kilométernyire vannak. Híre jár, hogy Drinápoly egy városrésze lángban áll.

Szofia, október 26. A bolgár hadvezetőség Drinápolyt megadásra szólította föl.

Konstantinápoly, október 26. Nazim basa hadügyminiszter, mint a török hadsereg főparancsnoka, Szalih basa tábornok közmunakügyi miniszter, valamint több nagyrangú vezérkari tisz, akik a főhadiszállást alkotják, tegnap délután a drinápolyi hadsereg frontjára utaztak.

Konstantinápoly, október 26. A drinápolyi térparancsnok az ostromállapot tartalmára szigorú rendeleteket bocsátott ki. A lakosoknak nem szabad nagymennyiségű élelmiszert összevásárolni. Az aggodat és a betegeket, akiknek két hónapra való pénzüik és élelmiszertük van, valamint a gyanús embereket a városból eltávolítják. A lakosoknak fegyverviselésre alkalmas része köteles lesz szükség esetén a csapatokat támogatni. Azokat, akik nyugtalanító híreket terjesztenek, agyonlövik.

Konstantinápoly, október 26. Drinápolyból igen sok mohamedán menekült: egész családok, aggastyánok, nők és gyermekek érkeztek a fővárosba. A menekülők a Drinápolytól északra fekvő községekből valók. A drinápoly-kirk-kilisszei csataterőről sok sebesültet szállítottak Konstantinápolyba.

A győzelmes bolgár sereg utja.

Sztara-Zagora, október 26. Kirk-kilissze bevételére rendkívül fölemelő hatást tett a hadseregre. A török hadseregnek Bunárhisszár felé való visszavonulása nagyon meglehetően Drinápolyval való összeköttetését. E közben a bolgár hadseregnek Csataldzsa mellett lévő része Viza mellett újra megverte a törököket s a török sereg egy részének Konstantinápoly felé való útját elvágta. Hír szerint a törökök kezdik már Drinápolyt kiűrtetni. A bolgár nyugati hadsereg a Carevo Szelótól délkeletre negyvenöt kilométerre lévő Pestsevót elvette s ennek következtében a Strumica felé vivő uton is ő az ur.

Szofia, október 26. Kirk-kilissze bevételéről még nem érkeztek meg a hivatalos részletek, mégis bizonyosnak látszik, hogy a török hadsereg grója Bunárhisszár és Vizar felé hátrál és a bolgár lovasság üldözi.

Szofia, október 26. A megszállott török területeken beigtatott bolgár hatóságok szigorú hadbüntetések terhe alatt mindenkinek megtiltották, hogy a török lakossággal rosszul bánjanak, vagy őket kigunyolják.

Szofia, október 26. A király tegnap a hercegekkel és kíséretével Musztafa-pasát szemlélte meg. A lakosság a papsággal lelkesen fogadta őket.

Szerb győzelem.

Kursumlja, október 26. A harmadik szerb hadsereg elfoglalta Gilane, Vucitria és Ferizovics városokat.

Konstantinápoly, október 26. Hivatalosan megerősítik hogy a szerbek megszállták Prisztinát. Üszküb és Mitrovica között az érintkezés megszakadt. A bolgárok, miután a török hadseregen Domuszovánál győzelmet arattak, megszállták Kocsánát,

Belgrád, október 26. Jankovics tábornok hadoszlopa bevonult Dilane városba, ahol alig talált ellenállásra. A szerb lovasság Üszküb alatt áll, Mitrovicát könnyű szerrel foglalta el a szerb sereg.

Skutari bevétel.

Berlin: Antivariból jelentik: Skutari minden oldalról körül van zárva. A városban már is eleséghiány keletkezett. A középső hadoszlop, amely Podgoricából indult el, készül az általános rohamra Tarabos városa ellen. Vukotics tábornok serege véres csatát vívott az albánokkal Kuzinje körül és szétverte az ellenséget.

Belgrád, október 26. A szerb főhadiszálláson arra következtetnek, hogy Üszküböt és Skutarit a török hadvezérlés nem fogja sokáig tartani, mert nem küldhet oda segéd csapatokat a bolgárok győzelme következtében. A szerb sereg gyorsan nyomul Üszküb felé. A városban pánik tört ki, a mohamedán lakosság menekül. Ma reggel három kinematografus ment Üszkübbe, hogy a csata lefolyását megörökítsék.

Belgrád, október 26. A legutóbbi hírek megerősítik, hogy a montenegróiak elfoglalták a Tarabos-hegyet. Skutari lakossága követeli a város átadását. Elesése a legközelebbi órákban várható.

Róma, október 26. A montenegrói főhadiszállásról jelentik, hogy Skutarit a montenegróiak még a mai napon elfoglalják.

Konstantinápoly, október 26. Nazim basa kijelentette, hogy el van készülve Skutari elesésére, mert nem küldhet oda katonákat. Ha a törököknek sikerül a bolgárokat és a szerbeket legyőzni, akkor gyerekjáték (?) lesz a várost visszavenni és a montenegróiakat és a görögöket megfenyíteni.

Konstantinápoly, október 26. A díbrai albán felkelők Skutari védelmére a város alá érkeztek.

Rieka, október 26. A montenegrói főhadiszállásról jelentik: Martinovics tábornok Nikita határozott kívánságára elrendelte, hogy a parancsnoksága alatt álló csapatok a Bojana folyón védjék és biztosítsák, hadműveleteik folyamán óvatosan kímélik az osztrák-magyar hajózást és be-

reskedelmet. — A monarchia katonai attaséja Danilo trónörökös kíséretében van és így jelenleg a Skutari ostromló seregnél tartózkodik, ahol figyelmesen megtekintette az összes hadműveleteket és Skutari bombázását.

Rijeka: Katonai oldalról jelentik a Skutari körül folyó harcokról, hogy a Martinovics tábornok vezérlete alatt álló csapatok elfoglalták a Tarabostól nyugatra fekvő magaslatokat, amelyek dominálják a törökök főpozícióját. — Ha a tizenöt centiméteres mozsarakkal harcoló támadó tüzérseget annyira előre tolhatják, hogy korán léphetnek akcióba, a török erődítmények nem tarthatják többé magukat. A nehéz ágyuk tegnap megkezdték a tüzelést. A török sáncok és telepek veszélyben forognak.

Antivári: Petapov orosz ezredes ide érkezett Antiváriba, hogy szemtanúja legyen a Skutari ellen való hadműveleteknek. Megérkezése meglepő volt, mert az orosz kormány utasította attaséit, hogy Cetinjében és a főhadiszállásokon maradjanak.

A görögök hadműveletei.

Atén, október 26. Szerfidzse bevételét a hellén hadsereg által a törökök ellen való háború első jelentékeny etapjának tekintik. Ez a pozíció, a mely szabad utat nyit Meceidóniába, a tesszáliai haderő három oszlopa által intézett kombinált támadás eredménye. Az ellenséges csapatok e támadás folytán kényszerítve voltak rendetlenül, mintegy pánik által elfogva visszahúzódni, miközben a győztes csapatok üldözőbe vették őket. A Szarantaporon mellett vívott, valamint az azelőtti csata kimenetelére jórészt a gyalogság és a lovaság gyors mozdulataira vezethető vissza, valamint a kitűnő görög útegek hordóképességére és precíz működésére. A sajtó, amely eddig a katonai mozdulatokra vonatkozólag várakozó álláspontja helyezett, most egyhangulag a trónörökös taktikájának sikerét hangoztatja, valamint a főhadiszállásról adott rendeleteknek helyességét.

Atén, október 26. Tegnap Pireuszba érkezett az Abbazia Lloyd gőzös, amelyen Mehmed bég török ezredes volt. Amikor az ezredes meghalott, hogy a görög hatóságok kisdását követelik, bezárkózott a szobájába és rálőtt mindazokra, akik oda be akartak hatolni. A görög hatóságok kijelentették, hogy a hajónak addig nem szabad tovább mennie, amíg az ezredes élve, vagy halva ki nem szolgáltatja.

Berlin, október 26. Sándor herceg görög trónörökös második fiát, aki a berlini kadétiskolában nevelkedett, Aténbe hívták. A herceg ma elhagyta Berlint és Aténből egyenesen a harctérre megy.

Konstantinápoly, október 26. A török lapok azt jelentik, hogy a görög határon Trevena mellett (Szerfidzstől nyugatra) heves ütközet folyik a török és görög seregek között.

Borzalmas harc.

— *Elesett tiszték.* —

London, október 26. A Daily Chronicle jelenti Vranjából, e hó 25 ikéről: A kumanovói csatában olyan volt az ellenfelek viaskodása, amilyenre még nem volt példa és talán nem is lesz a modern hadi történelemben. A legnagyobb vadsággal és kegyetlenséggel folyt a harc és a küzdők végre olyan közel állottak egymáshoz, hogy eldobták a puskákat és szuronyokat és késeket és töröket rántottak elő. Minden talpalatnyi helyért véresen küzdöttek. Különösen a törökök vesztesége volt óriási, állítólag több, mint 5000 ember.

Alexis herceg maga lelkesítette és tüzelte a csapatokat.

Belgrád, október 26. Hivatalos jelentések szerint a kumanovói ütközet volt a háború kitörése óta a legvéresebb és a legpusztítóbb. A szerbek kétezer halottat és súlyos sebesültet veszítettek, a törökök pedig nyolcezer halottat hagytak a csatamezőn. A török sebesültek száma ismeretlen. Feltűnően sok tiszt esett el mind a két részeről. A legsúlyosabb veszteségeket a belgrádi helyőrséghez tartozó csapatok szenvedték, amelyeknek az a feladat jutott, hogy szuronyrohammal támadják meg a török hadállásokat. Az elesettek között számos belgrádi törzstiszt van. Elesett Ghisics alezredes is, a hetedik szerb gyalogezred parancsnoka.

Szófia, október 26. A török határnak Kusz-tendil és Egripalánka közt történt állépésénél jelen volt bolgár tiszt így mondja el a szerb-bolgár sereg bevonulását: Az első török területek elfoglalása küzdelem nélkül történt, mert a gyér török védőcsapatok oly sietve vonultak vissza, hogy tisztjeik még a kardjukat, köpenyüket is az őrházakban hagyták hátra. Harc nélkül foglalták el az egyesült sereg élén haladó szerb csapatok Egripalankát is, ahol több török katonát ejtettek foglyul. A foglyok örömeiket fejezték ki azon, hogy rájuk nézve véget ért a háború és megvetéssel beszéltek tisztjeikről, akik elsőnek menekültek az ellenség elől.

Török magyarázat a vereségről.

Konstantinápoly, október 26. A török hadügyminisztérium a tráciai vereségeknek nem tulajdonít fontosságot, hiszen még el sem készült teljesen a mozgósítással; nem állíthatta szembe haderejét az egyesült bolgár-szerb haderővel. Naponta tizenhárom-tizennégyezer főnyi segédesapat érkezik Anatóliából. A hadvezetőség hosszú háborúra készül és akkor látja elérkezettnek az időt a támadásra, ha teljes hadereje együtt lesz Drinápolytól délre. A drinápolyi várak csak az a feladata, hogy addig tartóztassa fel az ellenséget, míg a stratégiai fölvonulás befejeződik. A hadügyminisztérium négyszázezer katonára számít. A főhadiszálláson csupa új katonák vannak, míg a bolgár sereg ki van merülve a nagy fáradtságtól. A kumanovói vereség azért nem jelentőséges, mert ott négyszeres erővel állottak szemben, épügy, mint a görög és montenegrói harctéren is.

A török hadsereget jól ismerő forrás ezt mondja a török vereségről:

Ugy látszik, hogy a törökök nem készültek eléggé erre a háborúra, mely pedig előrelátható volt. Az ifjú törökök rövid ideig tartó uralmuk alatt a milliók százait követelték és meg is kapták a hadsereg modernizálásának céljaira! De mire fordították ezeket az összegeket? A várak, erődítmények elhanyagolt állapotban, vagy félig készen állanak, a vasutvonalaknak java része csak térképen van meg, a flottát nem erősítették meg, a hadsereg élelmezési osztálya siralmas állapotban van! Pedig éhezni katonákkal nem igen lehet győzni! A hirhedt ottomán korrupció, amely a birodalom bomlása érdekében többet tett, mint a külső ellenség, az ifjú-török rezsim alatt sem szűnt meg. A török fővezérek közmondásszerű egyenetlensége, amely már az 1877-78-i háborúban is főoka volt a vereségeknek, szintén feltámadt. A török sereg fővezérei állítólag homlokegyenest ellenkező nézetet vannak a követendő taktika tekintetében. Ez volt az oka annak is, hogy Nazim basa a kisázsiai segélycsapatokat nem Abdullah pasának, Drinápoly védőjének küldötte, aki sürgős segítséget kért, hanem Macedóniába vezényelte őket, ahová valószínűleg már későn érkeznek.

Ezzel szemben a bolgár sereg egy nagyon kockázatos hadműveletet hajtott végre. Több mint valószínű, hogy Ferdinánd király kormánya nagyon jól volt informálva a török sereg erőviszonyairól és állapotáról s így a hadüzenet nem pillanatnyi vakmerőség, hanem hosszás megfontolás szüleménye volt.

Annai bizonyos, hogy a bolgár-okra az első sikerek után a feladat nehezebb része várakozik, bizonyos, hogy Konstantinápolyig hosszú az út, amelyről ezren és ezren nem fognak többé visszatérni, bizonyos, hogy a vereség veszélye annál nagyobb, mentől jobban nyomulnak előre az ellenséges országban: szóval, hogy a nehézségek a számukra mindennap ugyszólván mértani arányban nőnek, de ezzel szemben ki nem fejezhető az a morális érték, hogy hadseregüket győzelmek lelkesítik!

A hibás manőver.

Konstantinápoly, október 26. Török forrásból származó közlés szerint a török jobbszárny tegnapi visszavonulását, melyet Mahmud Mukhtar basa vezényelt, Aziz basa egyiptomi herceg vezérőrnagy, a szárnylovasság vezérének hibás manővere idézte elő. Délután híre terjedt, hogy két erős hadcsapat Javer basa és Torkhut Selket basa parancsnoksága alatt a jobb szárny megerősítésére sietett, melynek helyzete rendkívül kedvezővé vált. A balszárny Cermenben, valamint a centrum szintén erősödtek. Az ázsiai csapatok vasuton és gyalogmenetekben nagy számmal érkeznek. Naponként 13.000 ember érkezik Európába.

A nagyhatalmak tervel.

Köln: Párisi és londoni táviratok egybehangzóan jelentik, hogy a bolgár és szerb győzelmek a béke kilátásokat nagyon is elrontották. A státsquo fenntartásáta szövetkezett csapatok előnyomulása és a győzelmek után kizártnak tartják, miután Németországnak ily irányu támogatását remélni nem lehet. Ha a szövetkezett csapatok győzelme tovább tart, úgy a nagyhatalmak kínos és súlyos probléma elé állítodnak. Párisban már komolyan számolnak Törökországnak összeomlásával. Ezért valószínűnek tartják az osztrák-magyar monarchia intervencióját, amely egy nagy szláv állam képződését délen semmiesetre sem fogja megengedni.

Bukarest, október 26. Egy nagyalású diplomata tudósítójuknak azt mondta, hogy a törökök vereségének általános háború lehet a következménye. Bukarestben senki sem bizik abban, hogy az általános békét főnn lehessen tartani.

Legyen vége a küzdelemnek.

Szófia, október 26. Gesov miniszterelnök a távirati iroda tudósítója előtt a következő kijelentéseket tette:

— Kirk kilissze elestének jelentősége abban keresendő, hogy itt voltak elhelyezve a törökök legerősebb csapatai, legtehetségesebb tábornokai vezetésével. Ha ez az erős vár nem tudta tartani magát, akkor a déli részekben még csekélyebb ellentállást fognak kifejthetni. Ezért ma Törökországnak az volna a legjobb barátja, aki azt a tanácsot adná, hogy hagyja abba a reménytelen küzdelmet, és pedig minél előbb. Minden emberbarátnak el kell itélnie azokat, akik azt állítják, hogy ez a háború egy irtóháború. A négy Balkán állam nem akarja az Európában lévő törököket megsemmisíteni. Ha a nagyhatalmak a Balkán-félsziget pacifikálását őszintén óhajtják, úgy a béke hamarosan meg lesz köthető.

Konstantinápoly, október 26. A kormánykörök remélik, hogy a drinápolyi nagy csata után a nagyhatalmak közbe fognak lépni. A porta kívánja az intervenciót, mert reméli, hogy a nagyhatalmak a Balkán államok követeléseit vissza fogják utasítani.

Sebesültek szállítása.

— *Kisebb hírek.* —

Konstantinápoly, október 26. Ma reggel tizenöt sebesültet hoztak ide a Kirk-kilisszétől északnyugatra Vajsat mellett lefolyt harcról. Köztük van egy őrnagy, egy százados és egy hadnagy. Továbbá tizenhét sebesültet Drinápolyból szállítottak ide. Eddig mintegy kétszázötven sebesültet és foglyot hoztak.

Konstantinápoly, október 26. Az ázsiai Skutari redifhadosztályának parancsnoka hirdetőment tesz közzé, melyben felszólítja Kastanumi, Ismid, Szmirna, Aidin és Kara Hisszar kerületek tartalékosait és honvédeit, kik Konstantinápolyban laknak és családfentartók, hogy zászlóaljjaikhoz bevonuljanak. A tegnapi minisztertanács után Nordanghian külügyminiszter késő este látogatást tett Lowther angol nagykövetnél.

Szófia, október 26. A főrabbinus rendeletére egész Bulgária zsinagógáiban hálázó istentiszteleteket tartanak ma a bolgár csapatok sikereitért. A szófiai izraelita hitközség saját költségén kórházat szervez a sebesültek számára.

Belgrád, október 26. Novibazárnál a szerb sereg ezer arnótát ejtett foglyul. Az arnóták közül többen öngyilkosságot követtek el, hogy elkerüljék a fogságot.

Konstantinápoly, október 26. A szultán tegnap Nazim basát és Hadi basa vezérkari főnököt fogadta, kik nála a harctéren való elutazásuk előtt bucsukihallgatáson jelentek meg. Az audiencia után a szultán az Aja Szofia mecsethez hajtatott, hogy ott ezekben a válságos napokban a próféta köpenyénél imádkozzon.

Béke készül a politikában.

— Lukács és Andrássy vitája. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, október 26.

Az egész politikai közvélemény feszült érdeklődéssel vár, hogy az ellenzéki pártok minő álláspontot foglalnak el a többség békeajánlatával szemben. A nemzeti munkapárt és a kormány bizonyította, hogy őszintén akarja a békés kibontakozást, amikor azt ajánlja az ellenzéknek, hogy pártközi megegyezéssel készítsék el a házszabályok végleges reformját. Az ellenzéknek, ha ezt az ajánlatot visszautasítja, nehéz lesz igazolni az ország előtt, hogy ők is a békés kibontakozást keresik és hogy mellétekinteteket nem ismernek. Az ellenzéknek nincs ahhoz meg az erkölcsi joga, hogy a felkínált békejobbot, melyet méltóságának minden csorbulása nélkül elfogadhat, már a külpolitikai helyzetre való tekintettel is ridegen visszautasítsa. Ha mégis megtenné, úgy ezzel csak azt bizonyítaná, hogy ez az ellenzék békültni nem akar, csak azon az áron, hogy valamiképpen hatalmi vágyát kielégítse.

Lukács — feláldozza önmagát?

A Budapesti Hírlap tudósítója előtt nyilatkozott Lukács László miniszterelnök. Hosszasan és kimerítően. Bevezetése a nyilatkozatnak polémia Andrássy Gyula gróffal. Rátérve az aktuális kérdésekre, első feladatnak mondja a miniszterelnök a házszabály revízióját az ellenzékkel együtt, feleslegesnek mondja a meghozott törvények új törvényesítését, amely kaudini ígát jelentene a többségnek s megalázást a főrendiháznak és a felelős tényezőnek s utal a külpolitikai helyzetre, amely igazolta a kormány eljárását. Majd rátér az ellenzék személyi követeléseire: a kormány lemondására és Tisza távozására.

— Erre a pontra vonatkozólag — válaszolt a miniszterelnök — csak ismételnem, amit nagyenyedi beszámolómban mondtam, hogy a személyi kérdés nem játszik szerepet, s nem lehet akadálya a békés kibontakozásnak. Tisza István hamar jelezte, hogy szívesen elhagyja helyét, mert hiszen őt nem stréberség vitte az elnöki helyre, hanem egy mélyen érzett missziókat átérzése. *S én is mondhatom, hogyha betöltöttem azt a hivatást, amelyet vállaltam, a nemzet érdekében, s ha visszaadhatom a nemzetnek egészségesen legfontosabb alkotmányos szervét, parlamentárismusát, akkor nyugodtan és megnyugvással hagyom el helyemet.* Nem oly öröm a mi politikai viszonyaink között, amikor annyi méltatlan gyűlölséggel találkozik az ember, Magyarország miniszterelnökének lenni. De azt a missziót, amelyre vállalkoztunk, hogy orvosoljuk a beteg parlamentet, nem hagyhatjuk cserben. Mi elbukhatunk, de a többségnek, mint a parlamenti rend biztos elemének és mint a 67-es rend szilárd elemének, a parlamentben szertelenül meg kell maradnia és a frivol obstrukció, aminő az utolsó esztendőben garázdálkodott, föltétlenül lehetetlenné kell tenni. Ezért a nagy nemzeti célért minden áldozatra készen vagyunk. Ebből láthatja tehát, hogy én is a többség által követett céloknak biztosításában látom a kibontakozás föltételeit. De kérdeznem kell: ki az az ellenzéki férfiú ma, aki az újra fölgerjedt koalíciós reményések közben ezt a célt nekünk és a nemzetnek biztosítani tudja?

A választójogról felvetett kérdésre a miniszterelnök azt válaszolta, hogy ez a kérdés teljesen megérett és a legrövidebb idő alatt elő fogom terjeszteni a kormány választójogi javaslatát. Akkor azután vitatkozhatunk arról, mennyiben vagyunk demokraták és mennyiben magyar hazafiak. De hát nemsokára fölpattan a titok, s azt hiszem, a jóhiszemű politikai közvélemény meg fog győződni arról, hogy javaslatunkban eleget teszünk a demokráciának és a joggal féltett nemzeti álláspontnak egyaránt.

Végül kijelentette a miniszterelnök, hogy készen állnak a békére, de a harcra is.

Este jelentik: Andrássy Gyula gróf ma a Magyar Hírlapban nyilatkozott Lukács László kijelentéseiről:

— A miniszter tegnapi közleményét megértettük, tudniillik, hogy *helyét elhagyja*, ami a békés kibontakozásnak lehetőségét *nagyon előmozdítja*. Azt vélem, hogy ilyen körülmények között *érdemes volna a tárgyalásokat megindítani*, amelyek sikerre és célhoz vezetnének, mert a dolog érdemi részét illetőleg elintézhetően ellentétek nem igen vannak már.

A miniszterelnök javaslatai.

A munkapárt ma este háromnegyed hét órakor Voinich István elnöke alatt rövid értekezletet tartott, amelyen a következő beszédet mondta Lukács László: Tisztelt értekezlet! Tegnap a párt végrehajtó bizottságának ülésében két javaslatot terjesztettem elő, amelyeket a végrehajtó bizottság szíves volt elfogadni, felhatalmazván engemet, hogy azokat a párt plénumában is előterjesztsem. — Az egyik javaslat arra irányul, hogy a párt szólítsa fel az ellenzéki pártokat arra, hogy vegyenek részt a legközelebbi delegáció működésében, amely felszólításra kedvező válasz érkezett. A párt gondoskodik arról, hogy azok a helyek, amelyek eddig is az ellenzékéket illették meg, részükre biztosítsanak. A második arra vonatkozik, hogy használja fel a párt a legközelebbi üléseket arra, hogy egy huszonegy tagu bizottságot küldjön ki, amelyben az összes pártok számuk arányában résztvegyenek abból a célból, hogy revízió alá vegyék a házszabályt s azt átdolgozva, szerves, organikus új házszabálytervet nyújtson be. Mind a két indítvány anynyira egyszerű és folyománya a jelenlegi helyzetnek és magán viseli annak a törekvésnek jellegét, amely bennünket vezet, amely nem más, minthogy a parlament normális működését biztosítsuk. Engem a körülmények felmenthetnek alóla, hogy bővebb megokolásba bocsátkozzam, sőt kérem a konferenciát, hogy mentsenek fel ezen kötelezettség alól azon egyszerű oknál fogva, mert tapasztaltam, hogy bármit mondok, bármit javasolok, *félreértésekre, félremagyarázásokra ad alkalmat.* (Igaz, úgy van. Derűtlenség.) És igazán nem szeretném, hogy indokolásom félremagyarázásából fegyvert kovácsoljanak csak azért, hogy a pártok és a kormány legjobb intenciói ezen fegyverek által lehetetlenné tétessenek és megghiúsítsanak. Épen azért arra szoritkozom, hogy kérem indítványom elfogadását.

A miniszterelnök indítványát egyhangulag elfogadták és az ülést bezárták.

Politizálás — a végletekig.

Sokszor megírták, mindig igaz, hogy lehetünk mi meztelbárók, kruplinélok, pénztelenek, a legnagyobb nyomorban is megmaradunk politikusi nemzetnek. Politizálunk születésünktől kezdve, mankónjáró vénségünkig, beverjük a fejét az ellenpártoknak és aztán éhenhalunk. Most Zentán tartanak a fejbenverésnél. A zentai társadalmat a politikai szenvedélyek úgy szétválasztották, hogy az ellentétes pártbelieknek még *családtagjai sem akarnak érintkezni egymással.* A legfrissebb eredménye ennek a háboruskodásnak az, hogy az ötven esztendeje fennálló kaszinót a holnapra összehívott rendkívüli közgyűlés fel fogja oszlatni. A felosztás oka: a tagok politikai ellentéte.

EGYESÜLETI ÉLET.

(—) A turista-egyesület választmánya október hó 30-án, szerdán délután 5 órakor, a vármegyeház főjegyzői hivatalában (I. emelet) ülést tart, melyre a választmány tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Vasárnap: Délután: *Boccaccio*, operette. Este: *A szép gárdista*, operette.

Hétfő: *A szép gárdista*, operette.

Kedd: *Az asszonyfaló*, operette.

Szerda: *Cyrano de Bergerac*, színmű.

Csütörtök: *Limonádé ezredes*, operette. (Be-mutató előadás.)

Péntek: Délután: *Az ördög pirulái*, énekes bohózat. Este: *Limonádé ezredes*, operette, másodszor.

Szombat: *Limonádé ezredes*, operette harmadszor.

Vasárnap: Este: *Felhő Klári*, népszínmű. Az aradi színházalap javára.

* **Letört színészkariérek.** A színészkariérek között is páratlan az az érdekes eset, melyről az alábbiakban ad hírt marosvásárhelyi tudósítónk. Szilágyi Dezső hecceiről hírhedtté vált marosvásárhelyi színiigazgató nem örvendett nagy népszerűségnek a városban. Antiszemita heccei miatt a zsidóság bojkottálta a színházat és mint-hogy a színházi publikum legnagyobb részét Marosvásárhelyen a zsidóság alkotja, a színház nap-nap után üresen maradt. Szilágyi Dezső, amikor az aprópénze elfogyott és a hitelezői már nagyon szorongatták, csődöt kért maga ellen. A város polgármestere, Bernády György, a nyomorba jutott, foglalkozás nélküli direktort könyörületből beprotezsálta egy téglagyár felügyelői állásába, míg a szintén állás nélkül maradt *Szarvasi Jenő* basszistát sintérnek tette meg.

* **Limonádé ezredes.** A budapesti Királyszínház nagysikerű újdonsága volt ez az operette, amely ott sorozatos előadásban 150-szer volt műsoron s amelynek meséjét német eredetiből Harsányi Zsolt, a tehetséges fiatal magyar poéta dolgozta át, zenéjét pedig Vincze Zsigmond, a népszerű magyar komponista, a Tilos a csók zeneszerzője csinálta. A címszerepet Győző alakítja, a főbb szerepek Rontay, Diósy, Nógrádi, Benkőné, Balázs, Huszár Polgár, Várnay, Hajdutska, Beregi dr., Szendrey, Delli, Herold kezeiben vannak; a darabot Polgár rendezte, a Limonádé ezredes előadására jegyek már vasárnaptól kezdve váltakozó a színház elővételi pénztáránál.

* **Pali a háremben.** (Szenzációs vasárnapi műsor az Apolló színházban). Félre téve minden reklámot, a legőszintébb meggyőződéssel mondhatjuk, aki pazar mulatságot akar szerezni magának, az nézze meg az Apolló-színház új műsorát. Sok jó szerepben láttuk már Pali-t, ezt a maga szerepkörében páratlanul álló kedves színészt, de amennyi mulatságot szerez Pali a hárem jelenetben, az felül mulja még a képzeletet is. Nincsen olyan elismerő jelző, amellyel ezt a képet dicsérni lehet. Így be kell érünk annak a leszögezésével, hogy az új műsor mai premierjén a legkomolyabb emberek szeme is megtelt a csapongó jókedv könyvével. Elképzelhető, mi lesz vasárnap az Apollóban, amikor Pali leghálásabb publikumával szokott megtelni a nézőtér. Hogy a vasárnapi műsor mindentéle tekintetben elsőrangú legyen, az Apolló színház igazgatósága a Pali a háremben című bohózatot kívül még egy Pali-képet s egy többfelvonásos, gyönyörű kivitelű társadalmi drámát, „Az éj királynőjét” műsorra tűzte. Miután holnap az érdeklődés óriási lesz, az előadások mindjárt két óra után megkezdődnek s késő esti tizenegy óráig fognak tartani. A helyárak ez alkalommal is a rendesek. A pompás műsort hétfőn mutatja be utoljára az Apolló.

* **Schmidthauer Lajos** világhírű orgonaművész Aradon f. é. november 5-én d. u. 6 órakor a minorita templomban tartandó *Orgona-hangversenyére* jegyek Hoffmann Antal, ifj. Klein Mór, Weisz Leó és Bauer Gyula urak útlevelében kaphatók.

* **Nagy képkiallítás Kerpel könyvkereskedésében.** November hó 1-én nyílik meg a *Kerpel-féle könyvkereskedésben Solymosi Márton* budapesti műkereskedő nagyszabású képkiallítása, melyen a *legnevesebb művészek szebbnél-szebb festményei lesznek képviselve.* Több mint 400 darab *elsőrendű festmény fog a tárlaton szerepelni s azok igen méltányos, olcsó árakon és csekély havi részletfizetésre kerülnek majd eladásra.* 6856

* A Szalay-, dr. Mezey-, Zay-féle akadémiái elők. zeneiskola Mozart-zeneinnyepélye. Kiváló zenei kulturérzékéről tesz tanúságot eme nagyrahatott új zeneiskola tanári kara, amidőn az október 27-én vasárnap d. u. 4 órakor (Andrássy-ut 8. sz. a.) tartandó legelső iskolai hangversenye műsorát Mozart műveiből állítva össze, azt teljesen eme kétségtelenül legnagyobb zeneszerző emlékének szenteli. Az akadémiái zeneiskola vezetősége ezzel a bensőséges ünnepélyel óhajtja kiváló tanítási eredményeit, növendékei precíz játékát belekapcsolni abba a nagyarányú kultúrmozgásba, amellyel a külföld csak a közelmúltban ült meg a zeneórák halálának 120 éves évfordulóját. A műsor igen változatos, amennyiben Mozartnak különböző hangszerekre és énekhangra alkotott szóló- és kamarazenei műveit öleli föl. Az intézet külön meghívókat nem bocsájt ki, hanem ezúton hívja meg a tisztelt szülőket, hozzátartozókat és a komoly zene iránti érdeklődőket. A részletes műsor a következő: Prolog. Előadja Schubert Emil I. Mozart: Es-dúr szimfónia, zongorára 4 kézre: Bánffy Irén és Kohn Henriette. II. Mozart: F-dúr szonáta 4 hegedűre: Bánffy Sándor, Jakab József, Schwartz Ernő és Sohlmann Károly. III. Mozart: „Keringő” zongorára: Czégka János. IV. Mozart: E-moll szonáta 2 hegedűre: Rozvány Titusz és Bogoczán György. V. Mozart: „Bölcshatalom” énekhangra: Dr. Papp Gyuláné, zongorán: Szalay tanárnő. VI. Mozart: D-dúr szonáta zongorára 4 kézre: Dick Ilonka és Vázsonyi Erzsike. VII. Grieg: Celloszonáta op. 36. Komlósy Boriska, zongorán: Fülöp Irmuska. VIII. Mozart: „Intelem”; dal énekhangra: Dengel Mariska, zongorán: Szalay tanárnő. IX. Mozart: D-moll zongorafantázia: Némethy Ilonka. X. Mozart: F-dúr hegedűszonáta: Salamon Ödön, zongorán: Meer Imre. XI. D-dúr zongorahangversenymű 2 zongorára; az első zongorán: Irits Mancsi, a másodikon: tanára: Zay Margit. XII. Pogátschnigg: „Dalos erdő.” Karének. Előadja az intézet 100 tagból álló növendék-énekkara. 7048

* Pali a háremben. (Nagy szenzáció az Urániában.) Aki szereti a finom pikantériákat — és ugyan ki nem szereti? — Annak pompás alkalma kínálkozik most az Urániában. Pali a legkedvesebb mozi színész, mint fotográfus bekerül a szultán udvarába és — óh cenzura — az öreg Abdul Hamid-ex szultán színe elé. Pali lefotografálja a nagy urat, utána pedig megnyílik előtte a földi paradicsom és Pali előtt isteni szép realizmok táncolják a hurik táncán kívül a legizgatóbb hasztáncot. Sem Pali, sem pedig a szép Roxelán nincsen fábul és a hastánc annyira rabul ejti Palit, hogy követi a hárem hölgyet a legszentebb paradicsomba, melynek fejében halál büntetés jár. Pali ugyan megpróbálja izgató hastáncával szelidebbre hangolni a szultánt, de ez nem megy. Már-már lesújt a halált hozó handzsár, mikor Pali átnyújtja a szultánnak a jól sikerült fotográfiát, ami annyira megalapítja az öreg félkegyelműt, hogy megkegyelmez Palinak, sőt jutalmul még a szépséges bajadért is neki adja. Nagyszerű, mulatságos kép ez, melynek méltó párja. A három szultána, melyben egy gyönyörű leány kacagtató ötletekkel feleségül véteti magát a szultánnal. Az egész fényes műsor vasárnap és hétfőn is színre kerül. 175

* Állandó képkiállítás Nagy Géza fényképész kapualjában. Interieur felvételek saját lakáson, ugyisint mindenféle fényképnagyítás és egyéb külső felvételek szolid árak mellett eszközöltenek. Műtermi felvételek naponta reggel 8-tól délután 5 óráig. Arad, Andrássy-tér 22. sz. Polgári takp. épület, földszint. Telefon 922. 6657

VIDÉK.

A püspök adománya. Glattfelder Gyula dr. csanádi püspök a Csermón építendő templom javára tízezer koronát adományozott.

Hogy élnek a török fogoly-tisztek.

— Ferdinánd király látogatása. —

Saját tudósítónktól.

Bécs, október 26.

Klein Ernő, a *Neue Freie Presse*nek a bolgár főhadiszálláson, Sztara-Zagorában tartózkodó világhírű haditudósítója lapjának ma este megjelent számába rendkívül érdekes beszélgetést táviratozott, melyet fogoly török tisztekkel folytatott, akiket Kirk-kilisszéből szállítottak Sztara-Zagorába.

Ma reggel 360 török foglyot hoztak ide, köztük több tisztet is. Ferdinánd bolgár király, aki az éjszaka jött vissza Kirk-kilisszéből, megjelent a foglyok közt, megszólította a tiszteket és kezet fogott velük, megdicsérte a török csapatok vitézségét és megvigasztalta őket. A tiszteket a tiszti kaszinóba kísérte egy tisztekből álló őrség és ott gondoskodtak minden kényelmükről. Bevezették a nagy étterembe, likört és sajtot kaptak és ellátták őket bőségesen cigarettával. Doktor Rawe és dr. Barabanow cenzorok szeretetreméltósága folytán — írja Klein — alkalmam volt beszélgetni két fogoly tiszttel. Az egyik Nuri kapitány, a másik Muheddin főhadnagy.

— Mindössze — mondotta a kapitány — három zászlóalj, körülbelül nyolcszáz ember lehetünk Kirk-kilissze egyik előretolt erődítményén. Vitézül verekedtünk, de a szerencse ellenünk fordult. Reggel kilenc órakor Musztafa pasa felől tünt fel az ellenség és becslésem szerint négy zászlóalj jöhetett. Megtámadtuk a balszárnyát és elkeseredett harc után elnémitottuk a tüzelését. Körülbelül hat óráig tartott ez a viaskodás és ekkor az ellenség — a török kapitány szeretetreméltóan meghajolt az öt körülvevő bolgár tisztek előtt eme szó kiejtésénél, mintha bocsánatot akarna kérni — a Marica balpartján a Musztafa pasától Drinápoly felé elnyúló magaslatot egy ezreddel és egy üteggel megszállta és gyilkos oldaltűzbe fogott bennünket. Tarthatatlan lett a pozíciónk, mert az ellenséges tűz valószínűleg okozott a szabad mezőn tartózkodó csapatban. Sikert azonban százdalommal a zászlóalj visszavonulását fedezni, míg az alkalmas helyre jutott. Tüzérségi és gyalogsági tűz jött a segítségünkre, de a bolgárok megkerültek bennünket és mi a csata hevében nem vettük észre a gyalogságot. Az ellenség tartott megszállva egy magaslatot, amelyről mi azt hittük, hogy a saját csapatunk birtokában van. Mire észrevettük a tévedést, már késő volt. Négy oldalról körülfogtak bennünket. Elhatároztam, hogy utolsó csapat vérig harcolok, de beláttam, hogy nincs célja. Miért lövessék halomra az embereimet, gondoltam magamban, és megadtuk magunkat.

— Mi tisztek még a kardjainkat se csatoltuk fel, otthonhagytuk, nehogy a hüvely fenyesége elárulja hadállásunkat. Legénységi sapkát tettünk a fejünkre, hogy az ellenség ne ismerjen fel bennünket. Abban a pillanatban, amikor a csata befejeződött, úgy bántak velünk, mint testvérekkel, bajtársakkal és ebben a pillanatban megszületett a bolgár és török fegyverbarátság. A pályaudvaron a király fogadott bennünket és megtisztelt azzal, hogy kezet fogott velünk és vigasztalt.

— Mikor azt mondtam a kapitánynak — írja tovább az újságíró — hogy a török katonatiszt megérdemli ezt a méltó bánásmódot, így felelt, rezignáltan, mosolyogva Nuri kapitány:

— Uram, én most minket fegyver és védelem nélkül lát, még névjegy sincs nálunk, de ha ismeri a török tisztet, akkor tudja, hogy milyen és hogy harcol. Allah így akarta, ez a Kizmet.

Ezután a kapitány nyugodtan teáscsészéje után nyúlt és oly lelki nyugalommal itta ki annak tartalmát, mintha a saját laktanyájában és nem a győzedelmes ellenség tisztje étkezőjében lenne.

A kisjenői közjegyzőség pályázói.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 26.

A néhány héttel ezelőtt elhunyt Kirleszku Gyula kisjenői közjegyző székének betöltésére hirdetett pályázat tegnap délután öt órakor járt le. Nagy érdeklődés kísérte ennek a pályázatnak kimenetelét, mert a kisjenői közjegyzőséget jól jövedelmező pozíciónak tartják, amellyel pedig szoros nexus keletkezik Kisjenő földesura: József főherceg között. Azok, akik az összeköttetést jól kitudják használni, azt állítják, hogy a kisjenői közjegyzőség anyagi szempontból fölér valamely nagyvárosi közjegyzőséggel is. Az aradi közjegyzői kamarához tegnap délután öt óráig huszonhét pályázat érkezett be. Ezek között van bíró, ügyvéd közjegyző. A pályázók névsorát egyébként itt közöljük:

Adler Samu dr. ügyvéd Nagyvárad.
Benkő Lajos dr. közjegyző helyettes Debrecen.
Burger Ödön közjegyző helyettes Székesfehérvár.
Czégka Zdenkó dr. ügyvéd Világos.
Debreczeni József dr. ügyvéd Tamási.
Galambos István dr. ügyvéd Eger.
Glück Géza dr. ügyvéd Kisjenő.
Hallóssy Kálmán dr. ügyvéd Borosjenő.
Kassay Győző dr. ügyvéd Sümeg.
Ligeti Lajos dr. királyi közjegyző Abrudbánya.
Lukács Izsó dr. ügyvéd Topánfalva.
Lüley Sándor dr. közjegyző helyettes Pécs.
Mártonffy Bogdán dr. ügyvéd Nagyvárad.
Mezei Pál dr. ügyvéd Székelyudvarhely.
Milassin Jenő dr. közjegyző helyettes Szabadka.
Móricz József dr. közjegyző helyettes Kassa.
Nestor Lőrinc dr. ügyvéd Balmazfalva.
Ónody Kálmán dr. királyi közjegyző Felcsövö.
Pálmai Lajos dr. közjegyző helyettes Arad.
Rasel István dr. királyi járásbíró Temesvár.
Román István dr. ügyvéd Nagyhatmágy.
Róth László dr. közjegyző helyettes Kassa.
Szabó István dr. közjegyző helyettes Arad.
Szentiványi Géza dr. ügyvéd Budapest.
Pizesi Szilvi Kornél dr. közjegyző helyettes Ujvidék.
Tamasdán Livius dr. ügyvéd Arad.
Telman Sándor dr. ügyvéd Kisjenő.
A kinevezés a legközelebbi hetekben megtörténik.

VÁROS ÉS MEGYE.

„Közművelődési intézet.” Ezt az új nevet kapta a kulturpalotában helyet foglaló miadama kultúreszköz, melynek igazgatására most akar szabályrendeletet alkotni a törvényhatósági bizottság. Már megirtuk, hogy a kulturpalota szabályrendelet-tervezetét kiutak eg szűkebbkörű bizottságnak, mert a tervezet 103 volt. Többek között öt hat féle szervezet volt található benne a közművelődési házra és most végre egy teljesen új, a közönség gondolkodásától idegen ideomat akar a szabályrendelet a közönségre erőszakolni. Etekintve attól, hogy az elsődrendű germanizmus (Kulturinstitut) miért a rossz új, mikor az egész országban elfogadott közművelődési ház nagyon jól megfelel. A magyar embernek nincs intézete azt Németországból plántálták ide. A bizottság különben ma délután tartott ülésében teljesen átdolgozta a tervezetet anélkül azonban, hogy a már általunk részletesen ismertetett szabályzat főbb intézkedéseiben változtatott volna. Így megmaradt az átdolgozásban is, hogy a kulturpalota tisztviselői állására pályázók kérvényeit fel kell terjeszteni a Muzsumok és könyvtárak Országos Főfelügyelőségéhez, a ki véleményt mond illetve kijelöli a megválaszthatókat. Az állások azonban meghívás útján is betölthetők az új szabályzat szerint, de a meghívott nem fizetést, hanem csak

tiszteletdíjat kap és nem is lehet tagja a nyugdíjintézetnek. Kimondja a szabályzat azt is, hogy a törvényhatóság engedelmével a tisztviselők mel-lékoglalkozást is folytathatnak. A többi szakasz az adminisztratív teendőket, a felügyeleti hatóság feladatait és az egyes gyűjtemények kezelésére vonatkozó intézkedéseket, s végül a tisztviselők kötelességeit írja körül.

Legujabb.

— Hódítás török földeken. —

— Lapzárta után érkezett jelentések. —

Belgrádból jelentik a táviratirodának, hogy az Üszküb elfoglalása alkalmából bevonuló csapatok nagymérvű hadizsákmányt, különösen tüzérségi készletet és töltnyeket foglaltak le.

Szófiából jelentik a Pester Lloydnak: A bolgár kormány nemcsak hogy a bolgár adminisztrációra küldött hivatalnokokat, az elfoglalt területekre, hanem a bolgár pénzügyminisztérium is küldött egy pénzügyi hivatalnokokból álló csoportot, amelynek az a feladata, hogy a pénzügyi adminisztrációt is szervezze az elfoglalt területen, és a kitűnő dohánytermést azonnal foglalja le.

Azon az angol hadihajón, melyet a görögök elfoglaltak, egy német katonatiszt is foglyul esett, aki Konstantinápoly felé utazott. Miután becsület-szavára kijelentette, hogy a további mérközésekben a háboruban résztvenni nem fog, szabadon bocsátották.

HIREK.

Kiutasított hittanár.

— A türelmetlen gimnáziumi igazgató. —

Távirati tudósítás.

Torda, október 26.

A régi, szép multu erdélyi városnak, Tordának, kinos botránya van. Ebben a városban, amelyben évszázadok óta tradíció volt a vallásfelekezetek békés egyetértése, az egyenes, okos magyar lélekből eredt liberálisizmus, most furcsa skandalumot rögtönzött a felekezeti türelmetlenség, a kongregációs erőszak. Hét vallásfelekezet élt meg békességben Tordán, amíg a kultuszminisztérium ki nem nevezte a tordai gimnázium igazgatójává Simon Ignácot. Amint az igazgató Tordára betette a lábát, első gondja volt, hogy a gimnázium ifjusága körében megalakította a Mária-kongregációt. A hagyományosan liberális tordai intelligencia tiltakozott Simon békebontása ellen s erélyes fellépésének meg is lett az az eredménye, hogy a kongregációt be kellett szüntetni a gimnáziumban.

Szeptemberben Tordára került unitárius hitoktató káplánnak a csanádmezei származású Ébert András, az ismert modernista pap. Ébert tudvalevően Resicán katolikus hittanár volt, de nem tette le az antimodernista esküt, amelyre két év előtt kényszerítette egy pápai enciklika a világ katolikus papságát. A fiatal modernista papnak ki kellett lépnie az egyházból. Kolozsvárra ment és beiratkozott az unitárius teológiai akadémiára, amelynek lelkesvizsgáló bizottsága előtt nemrégiben tette le a papi vizsgát.

Ébert Tordára való kinevezése sehogysem tetszett a kongregációs Simon igazgatónak. Ujból érdemeket akart szerezni s elhatározta, hogy nem engedi be a gimnáziumba Ébert András. A fiatal modernista papnak sejtelve sem volt, hogy mi készül ellene. Mielőtt első óráját megtartotta volna, uri figyelemből és udvariasságból látogatást akart tenni Simon Ignácnál. Az igazgató tudott a vizitról, de be sem várta, hanem azzal viszonzta az udvariasságot, hogy kiutasította Ébert András a gimnáziumból. Simon igazgatónak ez újabb békebontása mélyen sértette a tordai unitáriusokat, de egyúttal a város egész intelligens lakossága mélyen fölháborodva vette tudomásul

a kinos esetet. A tordai polgárság nem hagyja annyiban a dolgot, hanem akciót kezd, hogy a kultuszminiszter Simon igazgatót, a felekezeti békesség megbontóját, áthelyezze Tordáról.

A botrányról különben Simon Ignác igazgató a következőket mondotta:

— Kiutasításról szó sem lehet. Én a minap itt voltam az igazgatói irodában és láttam, hogy egy idegen ur ül az asztalnál. Megkérdeztem egyik kollégámtól, ki az az idegen. Azt felelte, hogy az unitárius hitoktató. Természetes, hogy olyan embert, akit soha nem láttam, aki nálam nem jelentkezett, hogy a püspöktől kapott fölhatalmazást bemutassa, nem engedhettem szó nélkül órát tartani. Azt mondtam Ébert urnak, hozza el a meghatalmazást. Ő el is hozta az okmányt, amelyben azonban nem áll, hogy hittanórárt tarthat. Aminthogy erre nincs is utasítása. Kivételesen még is megengedtem, hogy óráját megtartsa, de kértem, hogy megbizását később bizonyítsa.

Simon igazgató tehát arra hivatkozik, hogy Ébertnek nem volt külön megbízó levele a gimnáziumi hitoktatásra. Erre azonban nincs is szüksége, mert Ferencz József püspök kifejezetten hitoktatónak és nem segédlelkésznek nevezte ki Ébert Andrást, akinek kinevezését az unitárius egyház hivatalos lapja is közölte.

— Grófnő lesz Károly Ferdinánd felesége. Bécsi udvari körökből jelentik, hogy a király Károly Ferdinánd volt királyi hercegnek feleségét, Cuber egyetemi tanárnak leányát grófnőrangra fogja emelni. Már az esküvő után, amely a király beleegyezése nélkül külföldön történt és amelynek közéletkéntében a királyi herceg lemondott katonai rangjáról és kivált a királyi családból, szó volt arról, hogy a királyi herceget belátható időben legalább részben rehabilitálni fogják. Azt jelentik, hogy Károly Ferdinánd kibékült testvérével, Ferenc Ferdinánd trónörökösrel és ő eszközölte ki a felség jóindulatát.

— Románia új kormánya. Bukarestből jelentik: Az új román kormányt ma megalakították: Maioresku maradt külügyminiszter és egyben miniszterelnök, belügyminiszter Margillomán Sándor, földmivelésügyi miniszter Fillipesku, közmunkaminiszter Babareu, hadügyminiszter Harrau tábornok, kereskedelmiminiszter Xenopol igazságügyminiszter Kantakuzene. Bukarest prefektusa pedig Morruci kapitány lett.

— Magyar segítség a balkáni sebesülteknek. A Magyar Vörös Kereszt Egyesület egyik csapata ma reggel 7 óra negyven perckor utazott el a balkáni harctérre. Egy másik csapat ma délután 3 óra 20 perckor indult Szófiába, ahol az előző csapattal találkozik. Szófiában a bolgár kormány fog intézkedni, hogy a tábori kórház és a tábori ambulancia a harctér melyik részébe menjen. A kórházi felszereléshez tartozó nyolcvanöt ládát már tegnap küldték előre. A különítmény Szófiában a királynénál jelentkezik, aki beosztja őket.

— A letartóztatott mérnök. Irtunk róla, hogy Járossy Dezső szegedi mérnököt a szegedi rendőrség letartóztatta, mert azt állították róla, hogy leigyujtatta saját malmát. A rendőrség előtt ma Járossy megcáfolta ezt a vádat és úgy őt, mint cseledjét szabadon engedték.

A Kossuth-kut zsürije. A Kossuth asztaltársaság által választott zsüri, amely a Kossuth kutra beérkezett pályamunkákat fogja megbírálni, hétfőn délelőtt tizenegy órakor fog gyűlést tartani Varjassy Lajos polgármester elnöklelte alatt a Weitzer János-utcai fiúiskola nagytermében.

— Eljegyzések. Károlyi József gróf országgyűlési képviselő ma tartotta eljegyzését Wencheim Margittal, Wencheim István gróf és neje, született Pálffy Margit grófnő leányával.

Garai Stefike és Hegedüs József jegyesek Budapesten.

— Rosenberg főrabbi mauzoleumának felavatása. Az aradi izraelita temetőben vasárnap délelőtt tizenegy órakor leplezik le Rosenberg Sándor dr. néhai főrabbi síremlékét, amelyre már hosszabb idő óta nagy buzgalommal gyűjtötte az aradi hitközség vezetősége az adományokat. A művészi és impozáns síremlék leleplezése ünnepélyes keretek között történik meg, méltóan az elhunyt, nagytudású egyházférfiu emlékezetéhez. A Rosenberg mauzoleummal most már három felvilágosult, modern aradi főrabbi sírja fölé emelkedik díszes emlék. Az izraelita temetőben egymás mellett alussza álmát Steinhardt Jakab, Chorin Áron és Rosenberg Sándor dr. főrabbi, mind a három neves és kiemelkedő alakja nemcsak az aradi, hanem a magyar zsidóság történetének. Chorin Áron főrabbi a régi, elavult vallási szabályokon, szigorú rendelkezéseken tett enyhítéset olyan időben, amikor ez a modern felfogás felzudulást is keltett. Am Chorin Áron rendületlenül kitartott álláspontja mellett, amelyet az újabb időkben általában elfogadtak. A negyvennyolcas szabadságharc idején vezette az aradi hitközséget Stenhardt főrabbi, aki a honvédeknek magyar nyelven prédikált. Rosenberg Sándor dr. pedig azzal tett szert jelentős nevezetességre, hogy ő volt az első magyar főrabbi, aki egyes párok házasságkötésére adta áldását, s elkészült a konzervatívok kíméletlen támadásaira. Ezek az igazságtalan kirohanások azonban nem értek föl az aradi főrabbi tisztult légkörben élő becsült személyéig.

— A Weitzer vaggongyár közgyűlése. Holnap, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja évi rendes közgyűlését az Arad Csanádi Egyesült Vasutak nagytermében a Weitzer vaggongyár részvénytársaság.

— Vitás szenzáció a törökök győzelméről. A Berliner Zeit am Mittag és a Frankfurter Zeitung ma délben azt a szenzációs hírt röpitették világgá, hogy a török sereg visszafoglalta Kirk-kilissét és megtámadta a bolgárokat. A hírt átvették a budapesti estilapok is és a fővárosból délután öt-hat óra tájban Aradra is eljutott a váratlan esemény híre. A szenzáció azonban egészen rövid életű volt és bármennyire örült az általában török-barát közönség a török hadsereg első sikerének, kénytelen belenyugodni abba, hogy a taktikázó, vagy megbomlott ottomán hadak még nem fordítottak taktikájukon, vagy nem nyerték vissza harckészségüket. Kirk-kilissze visszafoglalásáról, vagy csak arra irányuló kísérletről szó sincsen és talán nagyon hosszú ideig nem is lesz. Az egykor félelmes törököket, a janicsárok utódait vereség vereségre éri a néhány hetes háboruban.

Am ennek a szomorú komédiának még ezzel nincs vége. A Frankfurter Zeitung tudósítója nem hagyja magát és a lapjának ma késő éjjel küldött táviratában fentartja Kirk-kilissze visszafoglalásának föltűnő híret. Azt mondja, hogy Muktárpasa, az egyik török sereg parancsnoka összeszedte a megfutamodott török csapatokat és heves támadással visszafoglalta a fontos pozíciót: Kirk kilissét. Ennek a különben örvendetes hírnök értékét lerontja az, hogy — Konstantinápolyból érkezett.

— Házasság. Holländer Emil aradi fakereskedő vasárnap tartja esküvőjét az aradi anyakönyvi hivatalban Morgenstern Rózsikával, Morgenstern Gyula aradi fogorvos szép leányával.

— Az idő. Az országos meteorológiai intézet hivatalos jelentése. Jólát: Változékony és hűvös idő várható, sok helyen csapadékkal. A hőmérséklet déli 12 órakor 10.2 C. fok volt.

— **Elfogták az aranybánya rablóit.** Brádi tudósítónk jelenti: A muszári bányatelepen történt betörés tetteseit a csendőrség ma délelőtt folyamán kézrekerítette. Amint azt már megírtuk, a tettesek kézrekerítésére a brádi járási őrmester vezetése alatt a brádi, kristyóri és a bárzai csendőrség a legszélesebb alapon indította meg a nyomozást. A csendőrség az aranykamara színhelyén kutatva, egy kalapot vett észre, amely nem az örök tulajdonába tartozott. A nyomozás során kiderült, hogy a betörők egyikének a sürgős munka közben lehullott a kalap fejről, mire ez a megköztözött őrnök kalapját vette magához. Egy napi nyomozás után megkerült a kalap tulajdonosa Fez Áron cereceli lakos személyében, aki, miután az őrnök kalapját is meglelték nála, tettét beismerie. Fez Áron csakhamar társait is megnyerte, a kiknek legnagyobb része elbocsátott bányamunkásokból áll. A betörők az elrabolt aranyéretet maguk közt felosztották, összesen 275 kilogram (?) a mely mászintén teljes egészében megkerült. A csendőrség a betörőket letartóztatta.

— **Letartóztatás az utcán.** Ma este az aradi rendőrség detektívjei abban a pillanathban tartóztattak le egy jól öltözött fiatalembert a Központi Szálloda előtt, mikor az az étterembe akart betérni. Mielőtt még tiltakozni próbált, már kosiba ültették és a városházára hajtották vele. Itt tudta meg, hogy noha rendkívül elegánsan van öltözve és szakállát, bajuszát leborotváltatta, felismerték benne az Aradról kitiltott Tóth Lajos urasági inast. Tóth, aki előkelő aradi családoknál szolgált, többször került összeütközésbe a rendőrséggel, de gazdái mindannyiszor visszavonták ellene a följelentést. — A rendőrség azonban örökre kitiltotta Aradról. Néhány nap előtt tért vissza és a detektívek figyelni kezdték, mert feltűnően költekezett, állítólag ezer kétezer koronát lumpolt el a legléghabb módon és ismerőseinek sok pénzt mutogatott. Megindították ellene a kihágási eljárást a tiltott visszatérés miatt és nyomozzák a sok pénz eredetét is.

— **Kérelem a jószivekhez.** A humanizmus számtalan mozgalmá között, egyike a legfenségebbeknek az a gyűjtés, melyet „Csak egy virágzat” jelszóval indított már évek előtt a társadalom. Mindenszentek és halottak napján, midőn a természet hervadásnak indul, illatát, virágos kerttől óhajtuk varázsolni elköltözött szeretteink hantjait. Szívünk túlrad a könyörületesség érzetében. A könyörületesség e túlradó érzelmé vezessen és juttassa eszünkbe ezen szegény szenvedő embertársainkat, kiknek bánatos mosolya oly hasonló a hervadó természet bágyadt napsugarához, juttassa eszünkbe a tüdőbetegeket. Az Aradvárosi Vöröskereszt Egylet felbátorodva az elmúlt évek szép eredményén, ez évben is, Mindenszentek és halottak napján a temetőben gyűjtést indít. Aki az egyesület szerény, csak két fillért kérő gyűjtését támogatja, azoknak nyújt segílyt, kik hozzánk legközelebb állanak. Városunk szülőiteinek. Varázsoljuk illatos kerttől szeretteink hantjait, de szakítsunk minden koszorúból, minden csokorból csak egy szál virágot, még élő-szenvedő embertársaink számára. Ez a szál virág, melyet szenvedő embertársainknak adunk, még illatosabbá fogja varázsolni elköltözött szeretteink hantjait. „Csak két fillért a tüdőbetegeknek kér” az Aradvárosi Vöröskereszt Egylet. Az egyesület nevében *Wadowsky Gusztávné*, elnöknő.

— **Szünetel a vizszolgáltatás.** E hó 28-án este 1/2, 10 órától reggel 5 óráig Erzsébet körut, Gróf Apponyi körut, Petőfi-utca, Eötvös-utca, Simonyi-u., Zoltán-utca, és Boczkó utcában e hó 29-én szintén este 1/2, 10 órától reggel 5 óráig Deák Ferencz-utca, Weitzer János-utca, Batthyányi, Kazinczy, Fabián, Kölcsey, Salacz, Széchenyi, Perényi és Sárossy-utcákban, november hó 1-én ugyancsak este 1/2, 10 órától reggel 5 óráig Kossuth, Kiss Ernő, Wesselenyi, Desseffy, Perényi, Széchenyi és Varjassy-utcákban november hó 2-án ugyancsak este 1/2, 10 órától reggel 5 óráig Zrínyi-utca, Forray-utca, Hasszinger, Rákóczy, Szent-Pál Damjanich és Asztalos-Sándor-utcákban a vizszolgáltatás szünetelni fog. Miért is felkéri a hatóság az érdekelteket, hogy ezen időtartamra elegendő vízzel lássák el magukat.

— **Neumann M. úri szabó cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiu- és leánykaruha telepe Arad** Elismert legjobb minőségű árú. Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre. 5111

— **Erdekes hírek.** A budapesti vitás főnyeremény ügyében még nincs döntés. Menzer Jakab ma három új tanút jelentett be, akik igazolják, hogy a 103881. számú sorsjegy az övé és hogy Kvittnerék jogtalanul vallják azt magukénak. — *Montecuccoli*, a haditengerészet parancsnoka ma Fiumében rendeletet bocsátott ki, amelyben szigorúan eltiltja a tengerészeknek a szesz élvezetét még az étkezésnél is. — A fekete-tengeri orosz flotában — mint Szabasztopolból jelentik — ujjendülés volt. Hatvan matrózt elfogtak. — *Szerdahelyi* Henrik pozsonyi állatorvost, a hőbörtös politikust, ma testvérei kezességére kiadták a tébolydából. — Molnár (Mandelbaum) Danó pécsi bizományos ma anyagi zavarai miatt agyonlőtte magát.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 26-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: *Született:* Bozó Mózes nyomdász Sándor nevű fia. Hendrik Béla kötélgyártónak Katalin nevű leánya. Szabó István gyári hivatalnoknak Gyula nevű fia. Zsigovits Imre motorvezetőnek Olga nevű leánya. *Meghalt:* Özv. Waganszki Istvánné 58 éves maganzónó. Özv. Illin Sándorné 57 éves maganzónó. Hamza József 28 éves napszámos *Házasságok között:* Bérczy Imre áll. előjáró Gimin Klementinával. Szelezsán János kárpitos Titteltober Juliánával. Hirsch Izrael kereskedő Fejerstein Margittal. Lezsák Antal földműves Tóth Etelkával.

— **Betörő fiúk.** Ma reggel a *Czeiler és Szathmáry* aradi asztalosáru gyárának irodájában az egyik íróasztal fiókját feltörötten találták és megállapították, hogy abból kilencven korona pénz hiányzik. Minthogy néhány héttel ezelőtt a cég Wertheim kasszájából is elloptak 150 koronát, feljelentést tettek a rendőrségen, ahol megállapították, hogy három inas gyerek követte el a lopásokat. Egyikük tizennégy évnél idősebb. A fiatal bűnösöknek megbocsátott főnökük és ezért eljárás nem indul meg ellenük.

— **Kotányi féle paprika, kávé, tea felülmulhatatlan.** Egyedüli elárúsító Robitsek József, József főherceg-ut 3.

— **Gyógyíthatatlan betegségnek tartották évszázadok óta az Epilepsziát.** Er gi hit azonban újabban elveszti jogosultságát, mivel megbízható értesülésünk van arról, miszerint egy budapesti specialista orvos tudományos alapon és bevált módszer szerint gyógyítja az epileptikus betegeket és e módszerével a baj gyökeres gyógyítását teszi lehetővé, mit a gyógyult esetek nagy száma bizonyít. Ez orvos Dr. Szabó B. Sándor (Budapest, Nagyköröna-utca 8.) ki gyógyulást keresőknek diitalanul ad fölvilágosítást. 6881

— **Ázsiában él egy hatalmas, művelt nép,** melynek óriás birodalmában önállóan fejlődött kultúrával bír. Habár sajtóságos a kínai nép tulajdonságai, sokszor szolgálnak a gunyolódók céljából, beszédmodjuk például logikus és korrekt, pl. ha egy kínai barátja hogy léte fölől tudakozódik ezt kerdezi: „Hogy van megelégedve a gyomrával?” A gyomor zavartalan tevékenysége náluk egyértelmű a teljes egészséggel és az ő nézetük tökéletes igazságát teljesen elismerhetjük, mert valóban a gyomor egészsége az, melytől a jó érzés legnagyobb részt, s első sorban függ. Ezért szükséges, hogy a legkisebb rendellenességet is észrevegyük s azonnal elhárítsuk. Az emésztés állandó rendbentartására szolgál a jeles dr. Rosa gyomorbalzsam Fragner B. cs. és kir. udv. szállító gyógyszerárából Prágától. Ugyanez a hazai gyógytárakban is kapható — Lásd a hirdetését. 7168

— **Örzs és biztonsági vállalat Aradon.** Pár nap óta szervezkedik egy eddig még Aradon ismeretlen vállalat, melynek célja a reá bizott üzletek, vállalatok, ipari és gyártelepeket éjjeli őrizetben tartani. Erre a célra hatóságilag látta-mozott örök és tanult ebek állanak rendelkezésére a vállalatnak. Külföldön ezen intézmény már régen honos. Magyarországon eddig a fővároson kívül Szeged, Nagyvárad, Kolozsvár, Miskolc, Pécs, Zombolya, Nagyszentmiklós stb. városokban ugy a hatóság, mint a polgárság megelégedésére már régebben van. Ezen intézmény igazán mindenkinek ajánlható.

— **Felhívjuk olvasóink szives figyelmét az Asztalos Sándor utcai Csipkedruhának** mai számunkban közzétett meglepően érdekes hirdetésére.

— **Magy. kir. szab. osztályosorsjáték milliója.** Az a már szinte elmaradhatatlan jelző, hogy „a legkedvezőbb esetben” egy millió nyerhető az osztályosorsjátékon, immár nem jelző, hanem valóság! Az október hó 28-án megtartott utolsó húzásán a XXX. sorsjátéknak a Török A. és társa budapesti főelárúsító által négy negyedben eladott 103,891. számú sorsjegy szereti csés vevői nyerték a 400,000 koronás főnyereményt, melyre a 600,000 koronás jutalom is esett, úgy hogy ezzel a sorsjeggyel egy millió koronát nyertek. A nagyközönség e sorsjegyeket úgy, elkapkodja, akár csak a mindennapi kenyeret, úgy, hogy mindegyik új sorsjátéknál már az első húzás nap előtt j formán minden sorsjegy vevőjére akadt. Ezt az eredményt a sorsjáték szerföltt kedvező nyeresi esélyének, valamint annak a példásan pontos üzleti szellemnek köszönheti, mely a közönséggel immár 16 év óta megkedveltette a sorsjegyeket és megerősítette az irántuk való bizalmat. A most következő XXXI. sorsjáték 1. osztályának húzása november 21-én kezdődik.

— **Üveg, porcellán, lámpaáru és diszmit-cikkek alkalmi ajándékoknak** legelőnyösebben szerezhető be feltűnő olcsó árban *Fischer Mór cégnél Aradon, Andrassy tér 20.* alatt. Legilésőbb képkeretezési műhely. Telefon 568.

— **Kevés fűtő-anyag szükséges a „Cora”** folytonzó kályhák használatánál. Ugy ez, mint másfajta jóminőségű kályhák és tüzelvények olcsó árért kaphatók *Póhm János* vaskereskedésében Szabadság tér. 6571

— **Ötvös munkák ezüstből, platina foglaltatú** briliáns, gyémántékszerek, világhírű gyártmányú órák *Igaz Sándor* elsőrangú ékszerésznél Arad, Andrassy-tér, Minorita-palota. Telefon 321.

— **Pauzár Sándor** műkertész virágüzlete Weitzer János utca 9. Mindenszentek napjára ajánlja legújabb preparált és élővirág koszorúit re. dkivül nagy választékban legjutányosabban. Szives megrendeléseket kér.

— **Deutsch Sándor** okl. táncitanító második tánckurzusát folyó évi november 11-én, hétfőn kezdi meg az ipartestület dísztermében, melyre beiratkozásokat már most elfogad naponta a táncintézetben, vagy Bercsényi M. utca 18. sz. a. levő lakásán. 6471

— **Aki jól és olcsón akar üveg, porcellán és lámpaárakat venni,** az forduljon teljes bizalommal a *Weitzer János-utca*ban létező *Versenyáruházhoz* (főpostával szemben.) Telefon 934. Figyeljünk a kirakati árakra.

— **Olasz zenekar a Központi kávéházban.** Az olasz G. Verdi zene és operanegyveskar a milánói „Scala” színházból 7 férfi 1 hölgy Sparapani Luigi tanár karnagy vezetése alatt folyó hó 26-tól a Központi kávéház helyiségében olasz zeneművészeti előadást rendez.

— **Smyrna munkák a legjobb anyagból,** három kivitelben, eredeti stilszerű mintákban. *Női kézimunka különlegességek,* a legelőnyösebb és legjobb kivitelben. Himző anyagok és kellekek, rövidárú, harisnyák, keztyűk, szallagok, csipkék csak a legjobb minőségekben. *Scherhag H. és fia* cégnél, Hermann-palota, Telefon 944.

— **Esperanto könyvek Kerpelnél.**
— **A világhírű Tetra** higiénikus csecsemő és gyermek kelengye főraktár *Scherhag H. és Fia* cégnél — Hermann Palota. Gyári árak. Telefon 941. 5101

— **Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget,** hogy bevásárlási utamból megjöttem és magammal hoztam a legújabb és legszebb párisi és bécsi őszi és téli modell ruhadarabokat. Üzletem régi jó hírneve garanciát nyújt a hölgyeknek, hogy olcsó áraim mellett senki sem versenyezhet velem. *Gründlatti Antonia* női kalap divatterme Szabadság-tér 11. 1758

— **5 perc alatt megszüntet** mindenféle főtájást egy eredeti Kárpáti-féle fejfájás elleni pastilla, 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárában Arad, Boros Béni-tér. 7031

— **Uri hölgyek** figyelmébe ajánlom angol és francia női divattermet, hol a lelegelegánsabb kivitelben és jutányos áron készülnek eredeti párisi modellek után béli, estélyi és utcai ruhák, felöltők stb. Vidékiek részére próba nélkül. Állandó nagy raktár divatelmékből és francia ruhadíszekből. Szives partfogást kér Németh Jánosné Arad, Deák Ferenc-utca 20.

— Cocus lábtörők, cocus szőnyeg, fürdőgyékények, kefe árak, tisztítószerek, Hegedüs Gyula cégénél.

— 60 kötet könyv havi 1 kor. 40 filléért-180 hangjeggy havi 2 kor. 40 fillért kaphatók kölcsönzére Kerpel Izsó kölcsönzöttségében, Aradon.

— Legujabb női táskák s minden féle bőr árak nagy választékban és legolcsóbban Hegedüs Gyula cégénél.

— A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok. Telefon 816.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Apasági kereset

egy Bourbon herceg ellen.

Távirati tudósítás.

Bécs, október 26.

Pikáns háttérű apasági keresetet tárgyalt tegnap a bécsújhelyi járásbíró, Steinschneider dr. járásbíró előtt, alperesként Bourbon Jamie herceg, az uralkodó család közeli rokona szerepelt, míg a felperes a herceg egykori szakácsnője volt. Bourbon hercegnek fotólt állítottak a tárgyaló terembe, aztán kezdetét vette a tárgyalás, melynek folyamán számos kis intim részletek kerültek napvilágra a Bourbon-palota titkaiból.

A herceg bár beismerte gyengédebb összeköttetését a kívánatos konyhabőlgygel, de az apaságot semmi szín alatt sem volt hajlandó vállalni, mert biztos tudomása szerint kivüle egy hercegi szolgáló sőt egy vendégségben volt orosz ezredes is részesült a kikapós szakácsnő kegyeiben. A herceg biztosan állította, hogy egyik alkalmazottja — valószínűleg szintén nem minden ok nélkül — kész vállalni az apaságot. A szakácsnő azonban, azon helyes feltevésben, hogy egy Bourbon herceg még illegális apának is többet ér, mint egy törvényes kisebb fajta apa, nem volt hajlandó ebbe belemenni és ítéletet provokált. Kihallgatták tehát a tanukat, köztük az orosz ezredes is, aki pirulva bár, de egy katonatiszthez illő korrektséggel kijelentette, hogy nemcsak ő, hanem a hercegi kastély több vendége is szűrösült a ritka sikerekkel dicsekedhető szakácsnő rózsás ajkairól.

Steinschneider dr. járásbíró ennyi őszinte beismerés után a szép és kevés erénnyel dicsekvő szakácsnőt elutasította keresetével.

§ Holtzer Mihály táblai tárgyalása. Az aradi törvényszék a múlt évben több mint száz ezer korona értékű váltóhamisítás miatt több évi fegyházbüntetésre ítélte Holtzer Mihály aradi ruha-kereskedőt. Holtzer felelbezt az ítélet ellen, de a sorsa máig sem dőlhetett el, mert Holtzer Mihály betegségére való hivatkozással több ízben is a tárgyalás elhalasztását kérte. Öt hónap előtt a nagyváradi tábla megbízta Köller János aradi táblabíró, hogy állapítsa meg, milyen természetű Holtzer betegsége. Köller Auszterweil László dr. törvényszéki orvost küldte ki az elítélt kereskedő egészségi állapotának megvizsgálására. Auszterweil dr. Holtzer háziorvosával egyetértően azt a véleményt adta, hogy legalább négy hónapig nem utazhat betegsége miatt Holtzer Mihály Nagyváradra. Október harmincadikáig terjed ez a négy hónap és a határidő leteltével Köller táblabíró újból megvizsgáltatja a Tóth József féle váltók szomorú hősének egészségi állapotát. Valószínű, hogy a táblai tárgyalás megtartása elé most már nem gőrdülnek akadályok.

§ Csőd egy volt plébános hagyatékára. Néhai Rózsa János volt mezőkovácsházai plébános hagyatékára a szegedi törvényszék elrendelte a csődöt. Csődbiztosul Lehoczky Károly törvény-

széki jegyzőt, tömeggondnokul Fekete Sámuel dr. mezőkovácsházai, ennek helyetteséül Pisztor Egon dr. szegedi ügyvédet rendelték ki.

§ A kártyázás közben kölcsönadott pénz. Az egyik brassói kávéházban vigan játszott a egy társaság a rendőrileg is üldözött „makaó” játékot. Valamelyik játékos pénze elfogyván, a kávéház főpincéjéért kért és kapott is 800 koronát. Később a játékos megbánta könnyelműségét és megtagadta a kölcsön visszalétését. Parre került a dolog, amelynek folyamán a játékos azt vitatta, hogy a kártyára adott kölcsönt a törvény erkölcs telennek tekinti, az tehát meg sem íthető. Felperes ezzel szemben azzal érvelt, hogy ez a törvényes intézkedés nem vonatkozhatik egy kívül álló olyan egyénre, aki a játékban részt nem vesz, ahhoz pedig neki ugyan semmi köze, hogy a kölcsöntkérő esetleg kártyára teszi pénzét. A járásbíró alperesnek adott igazat, míg a kir. törvényszék a beadott felelbezt folytán az ítéletet hosszabb tárgyalás után megváltoztatta s kimondta, hogy a kölcsönt akkor is lehet bíróság érvényesíteni, ha az kártyázás céljaira is fordítatik és az ilyen kölcsön jogilag csak akkor erkölcselen, ha azt egy játékos adja.

§ Házasságszédelgő magánhivatalnok Z. Mariska győri neveendő Némethi János Jenő magánhivatalnokhoz ment férjhez, de póruljárt vele. Rovottmultu emberre talált, aki még hozzá családost s amikor 3000 korona pénzét kiszarolta, cserben hagyta. Az ügyben ma volt a tárgyalás a budapesti büntetőtörvényszéken s a bíróság két évi börtönrre ítélte csalásért Némethit. Az ítélet ellen úgy az ügyész, mint a vádlott fellelbezték.

TARKASÁGOK.

(A rabló és a pénzes ember.) Egy aradi nagykereskedőnek sürgősen át kellett küldeni nyolc ezer koronát egyik ujszentaunai üzlelfelehez. Postán nem akarta küldeni, a vonat pedig csak késő délután indult. Egyik megbízható üzleti alkalmazottját indította tehát utnak konflison. Messze elhagyták már az aradi határt, amikor az árokból egy vad tekintetű férfi rontott elő, revolvvert szegezett a pénzt vivó emberre:

— Add ide ami nálad van, mert meghalsz. Az üzleti alkalmazott gondolkozott, azután határozott.

— Helyes, ám odaadom ezt a rongyos nyolc ezer koronát. De tegyen nekem egy szivesseget. Ha én így sértetlenül vissza megyek, a főnököm nem hiszi el, hogy rablóval találkoztam. Azt fogja mondani, hogy én egyszerűen elakasztottam a pénzt.

— Hát mit kívánsz? — Azt szeretném, ha összelövöldöznél a ruhámat. Lőjjon előbb a kabátomba két golyót, — mondta és félig lehuzva a kopott kabátot, a rabló orra elé tartotta.

A haramia beledurrantott és két szép lyukat lőtt a kelmébe.

— A nadrágomba is kettőt, — kérte a pénzes ember.

A nagylelkű rabló ezt is megtette.

Az alkalmazott ekkor levette a kalapját.

— Erresszen ebbe is két golyót, mintha nagy harcot kellett volna magával vívnom.

— Nagyon szivesen — szolt a rabló.

— Na, még egy szép lövést a bal tenyerembe, hadd legyek egy kicsit veres.

— Nem lehet többet, — jelentette ki a rabló.

— Miért?

— Mert kifogyott a töltényem.

A ravasz küldönc ekkor odaszolt a konflisoknak, aki remegve nézte az egész jelenetet:

— Na, akkor barátom, segítsen nekem megkötni ezt a haramiát és vigyük be az ujszentaunai csendőroknak.

(A tél falun.) Egy vidéki fiatal földbirtokos

látogatába volt a minap Aradon lakó barátjánál. Többek között a falusi életről beszélgettek.

— Borzasztóan unalmas lehet a tél falun! — mondja a városi.

— Nem annyira, elég változatos, — feleli a földbirtokos.

— Hogy-hogy?

— Hát úgy, hogy egyszer hét órakor fekszik az ember le és kilanckor kel? maskor kitenckor fekszik le és hétkor kel. Ha egész éjjel kártyázunk, akkor csak délután hatkor ébredünk fel; ha disznótör után murizunk, akkor csak harmadnap szokunk lefeküdni és így tovább...

AZ ÖREGEM

Is mindig azt mondta, hogy szeplők elülsére, valamint finom, puha bőr és fehér teint elérésére és megóvására nincs jobb szappan, mint a világhírű „Steckenpferd” liliumtej-szappan. Védjegye „Steckenpferd”, készíti Bergmann & Co. cég Teischen a/E. — Kapható minden gyógyszerár, drogéria, illatszertár s minden szakmába vágó üzletben. Darabja 80 fillér. — Hasonlóképen csodálatosan beválik a Bergmann-féle „Manera” liliumtejkrem fehér és finom női kezek megóvására, ennek tubusa 70 f-ért mindenütt kapható. 781

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 26.

Készáru.

Amerika ¼ magasabb. Kínálat mérsékelt, vételkedv gyenge, 10 ezer mm. változatlan.

Határidő.

	Déli árszám	2 órai árszám
Buza 1912. októberi	11.04	11.05 11.01—11.02
Buza 1913. áprilisi	11.92	11.91—11.92
Rozs 1912. októberi	10.08	10.04 9.96 9.97
Rozs 1913. áprilisi	10.54	10.55 10.50—10.51
Tengeri 1913. májusi	8.10	8.11 8.12—8.13
Zsö 1912. októberi	12.10	12.11 12.14 12.19
Zsö 1913. áprilisi	11.36	11.37 11.34—11.35

Rz árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (okt. 26.)

Magyar hitel	—	—	—	—	890.—
Osztrák hitel	—	—	—	—	609.50
4% koronajáradék	—	—	—	—	85.30
Cs. sztr.-magy.-államvasuti	—	—	—	—	689.—
Jelzálogbank	—	—	—	—	417.50
Leszámlatóbank	—	—	—	—	518.—
Hazai Bank	—	—	—	—	282.—
Magyar Bank	—	—	—	—	535.—
Keresk. Bank	—	—	—	—	3710.—
Rimamurányi	—	—	—	—	724.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	708.—
Közuti Vasut	—	—	—	—	752.—
Városi Villamos	—	—	—	—	371.—

Bécsi értéktőzsde (okt. 26.)

Osztrák hitel	—	—	—	—	604.—
Magyar hitel	—	—	—	—	788.—
Osztrák-magyar államv.	—	—	—	—	676.50
Déli vasut	—	—	—	—	105.50

A Temesvári Lloyd-társulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1912. okt. 26. Buza 75 kilogrammos 20.20—20.30, 76 kilogrammos 20.40—20.50, 77 kilogrammos 20.50—20.60, 78 kilogrammos 20.60—20.70 Rozs (prima) 18.45—18.50, (közép) 17.95—18.05 Arpa (erfőző) 19.60—20.10, (takarmány) 18.40—18.50, Zab (prima) 20.10—20.20, (közép) 19.30—19.40. Tengeri (magyar) 20.40—20.60, (román) 20.50—20.60. Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.80—5.90, (rózsás) 6.50—6.60.

Felolós szerkesztő:

Belgár Lajos.

SALVATOR kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörheneynél, emésztési és légzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES ÁGOST

Salya-Lipóci Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

NEMZETI SZINHÁZ.

Vasárnap, 1912. október hó 27-én:

Délután fél 4 óraker mérsékelt helyárrakkal:

Boccacio

Nagy operette 3 felvonásban.

Este 1/2 8 óraker rendes helyárrakkal:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

A szép gárdista.

Operette 3 felvonásban. Írták: Landesberg S. és Willner Miksa. Fordította: Tábori Ernő. Zenéjét szerzette: Berté Henrik. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Dorottya	Kállay J.	Diana	Dióssy N.
Róland	Huszár K.	Péter	Hajdutska L.
Biebershelm	Benkőné	Kyffhausen	László E.
Merz	Balázs B.	Seeböck	Várnainé

Kezdeté este 1/2 8 óraker.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma vasárnap, 1912. október 27-én:

1. Pali a háremben. Rendkívül kacagtató. — 2. Az új királynője. Szenzációs dráma 3 felvonásban. — 3. Pali ideges. Kacagtató.

Előadások kezdete délután 2 1/2 órától folytatólagosan este 11 óráig.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma vasárnap, 1912. október 27-én:

1. Pali mint gyakornok. Humoros. — 2. A szolgáló mint ur. Kacagtató. — 3. Kivándorlás Amerikába. — 4. A három szultána. Kacagtató. — 5. Pali a háremben. Vigjáték két felvonásban.

Előadások kezdete délután 2 órától folytatólagosan este 11 óráig.

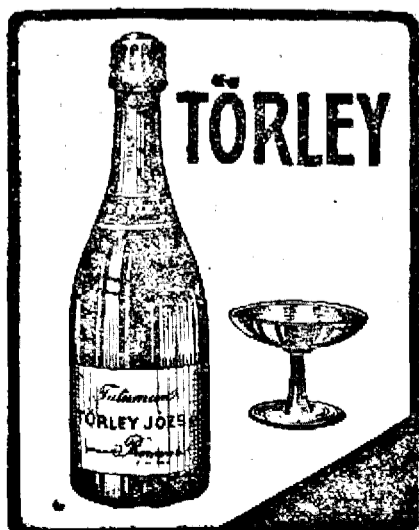
NYILTTÉR.*

Apollo gyertya

Az összes gyertyamánnyok legjobbjá

6813

6752

Limbek János és Fiai
első m. kir. szab. érokoporsó-gyára és temetés-rendező
Intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Dr. Spiroch mint fia, Bruha Sebestyén, Herczeg Istvánné szül. Bruha Irma, Tilp Rudolf unokatestvérei szomorodott szívvel tudatják a szeretett és felejtethetlen jó édes anyja, illetve rokon

**özv. Wagánszky Istvánné
szül. Spiroch Alojziának,**

f. é. október hó 25-én estli 1/2 7 óraker életének 58 évében, kinos szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai október hó 27-én d. u. 8 óraker fognak Thököly Imre-utca 18. számú házban a róm. kath. egyház szertartásai szerint bszenteltetni és az alsó temetőben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szt. mise a boldogult lelki üdvéért október hó 28-án délelött 8 óraker fog a főt. Minorita-atyák szentegyházában az egek urának bemutatatni,

Aldott legyen emléke! 7808

Arad, 1912. október hó 26-án.

Aradon kapható: Vojtek és Weisz drogeriájában. 6253

1912. november 9-én
tartja egyetlen

**hangversenyét
a Fehér Keresztben**

**MISS
HELEN WARE**

7097

a világ leghirnevesebb
hegedü művésznője.

Jegyek előre válthatók Szabó Albert üvegkereskedésében és a Függetlenség kiadó hivatalában.

**GYÖRGY
MÉNYHÉRT
ÉS TÁRSA**

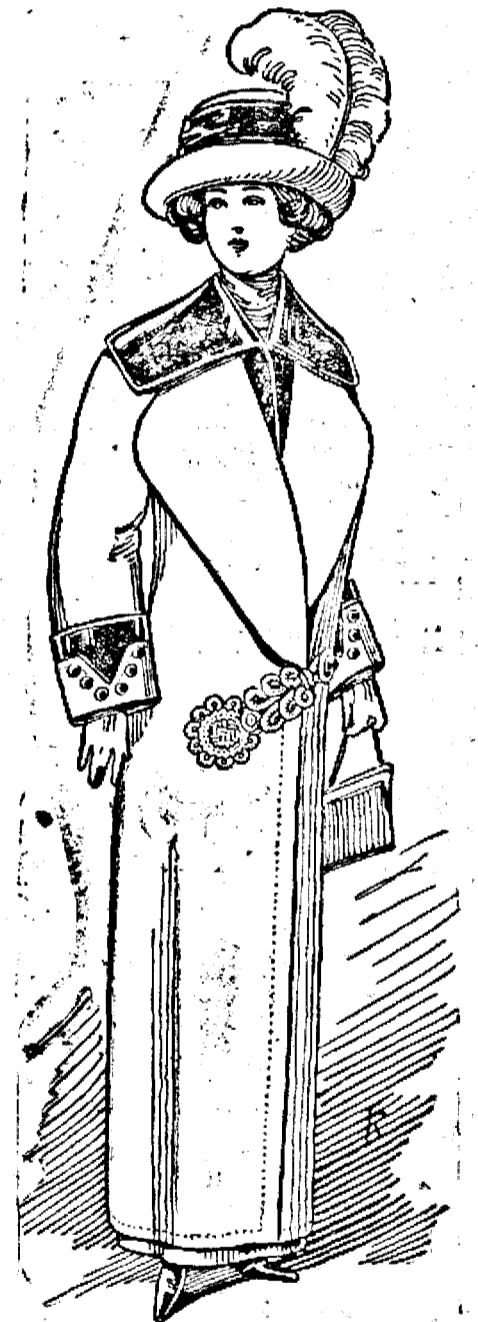
női felöltők áruháza

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben

TEL:
855.

SZABOTT
ÁR

Ujdonságok:

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyegek
Szörme kabátok
Színházi köpenyegek
Leányka és
Gyermek kabátokban
Szörme garnitúrák nagy választékban

5481

Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük

Nyíltér.

Központi Divatáruház

**Deutsch
Testvérek
ARAD.****Kérjük**a mélyen tisztelt közön-
séget október hó 27-én**vasárnap**délután és este kiraka-
táinkban lévő kelengye-
:: és női-confectió ::**kiállítást**

megtekinteni.

Központi Divatáruház

**Deutsch
Testvérek
ARAD.**

Cipőkülönlegességek
Amerikai, Angol és
Francia fagonban ::

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-utca 1. sz. Telefon 335.

Sárcipő (Galoschni)
nyé és anélkül
Férfi 6 kor. Női 6 kor.
Szabott árak.

Óriási választék hócipőkben

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 835.

Valódi teveszór comótcipő.

Férfi 5 kor. Női 4 kor. Gyermekek 3 kor.
kapható

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 835.

Világhírű
Hazelwood
amerikai
cipők

egyedüli lerakata 16 K., 20—24 K. árban

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Telefon 335.

Telefon 335.

Cipőim kényelmesek
mivel azokat

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. sz. veszem.

Tájékoztatás cipőrendelésnél!

Írásbeli rendelé-
seknél elegendő,
ha papírra rá-
lépve a láb kör-
vonalaít ironnal
megjelöljük, mint
az ábrán látható.

KUTÁNYI J., ARAD,
Vörösmarty-utca 1. sz. Telefon 835.

Következő**ujdonságok**
érkeztek**KERPEL IZSÓ**

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Földes J.: Fekete ország, Béli J.:
A gyanus király, Szomaházy J.: Bacca-
rat, Karinty F.: Görbe tükör, Ohnet Gy.:
Halál Bonapartera, Formont M.: Az üres szoba,
Bíró L.: Rablólovag, Alba Nevis: Ádámok, Évák,
Gábor A.: Pesti sirámok, Krudy Gy.: Francia kas-
tély, Gró J.: Nobel Árpád kalandjai, Snaith G.:
Fitzné, Croker M. B.: Asszony a bakon, Daudet E.:
Az élet sodrában, Voss S.: A költő és az asszony,
Tolsztoj L.: Hadzsi—Murát, Bodkin D.: Beck
Pál, Bang.: Úton, Potapenko: Egy család törté-
nete, Kálnoki I.: Igen Czenczi, Dumas: Napoleon
élete, Tabéry G.: A néma harc, Baret A. W.: A
towerhilli titok, Lázár J.: Betulia virága, Ka-
rinthy F. Esik a hó, Herceg F.: Álomor-
szág, Szomoró D.: Györgyike drága gyermek.
France Anatole: Pinguinek szigete. Bródy
S.: Imre herceg, Csehov: Az orvos fele-
sége, Koronghy D.: Diadalének, Szemere Gy.:
A hazátlanok, Strindberg: Történelmi miniatűrök.
Kóbor T.: Aranyhaju Rózsika.

Németben: Glyn E.: Seine Stunde, Schu-
bin O.: Heil dir im Siegerkranz, Anzengruber
L.: Die Kameradin, Strindberg A.: An offe-
ner See, Bernhard O.: Adelheid Rolands
Schicksal, Voss R.: Die Herzogin von Plaisanze,
Werner E.: Weg des Schicksals, Hartwig
G.: Wenn du mich liebst, Jugendträume, Der
goldene Gans, Stacpoole V.: Die letzte Karte,
Schweriner O.: Mit versiegelten Orders, Her-
cog R.: Die Burgkinder, Raff H.: Der Nebel-
reiter, Scheider M.: Zwei Ehen, Georgy E.:
Die Erlöserin, Hardt E.: Die lieben Nächsten
Brand-nfels H.: Das Kuckucksei, Glyn E.:
Der Liebesroman einer Königin, Selmer G.:
Der Inspector auf Liltala, Hupmann H.:
Wer bin ich? Klinkowstroem: Der Schatz im
Grossen Bären, Gögern—Rospoth: Der Roman
einer Hofdame, Lux A.: Grillparzers Liebesroman,
die Schwestern Fröhlich, Warner A.: Leslie
und ihr Verehrer.

**Kölcsöndíj: havonként 1 korona
40 fillér vagy kötetenként fi-
zetve 10 fillér.**

Vidéki bérlok is a legfigyelmesebb kiszolgálásban
részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba
is meglepő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 kor.,
vagy tüzetenként 20 fill.

Legújabbak: Berger: Fern der Heimat
walzer. Jarnó: Tengerész Kató Zerkovitz:
Angyalom, angyalkám! Eysler: Bum, —
bum polka, Darewsky: Lány, angol lány! Vincze:
A limonádé ezredes, Clark: Karnagy ur! Hetényi:
Mi lesz a pusziival Micikém, picikém, vicikém!
Az én fiam. Gumble: Az állatkert. Zerkovitz:
Sokszor úgy szeretnék sirni. Botsford: Jer ide
kicsi szépem!... E. Eysler: Der Frauenfresser.

**Egyes könyvek és egész
könyvtárak vétele; könyv-
tárak kiegészítése és
berendezése**

KERPEL IZSÓ,könyv-, zenemű és papír-
kereskedése A. adon

Sirolin "Roche" biztos gyógyhatást nyújt **katarrhusoknál** hörghurutnál, **asthmanál**, **influenza után**. **Sirolin "Roche"** kezdődő **tüdőbetegséget csirájában elfojt**. Kellemes íze és az étvágyra való kedvező befolyása megkönnyítik a **Sirolin "Roche"-al** való hosszabb kurákat!

A légzési szervek meghüléseit legbiztosabban a **Sirolin "Roche"**-al kezelik. Ezért nélkülözhetetlen ezen elismert és bevált szer minden háztartásban. Sziveskedjék a **gyógytárakban** határozottan **Sirolin "Roche"-t** kérni.

Nyilttér.
Felhívás.

Aluirott Fehér Miklósné, décei lakos fűszerkereskedését és koremaüzletét átvenni szándékozom. Ezért felhívom nevezettnek összes hitelezőit és pénzintézeteket, hogy Fehér Miklósnéval szemben fennálló követelésüket 1912. november hó 1-ig velem közöljék, mivel ellenesetben későbbben a tartozásokért felelősséget nem vállalok.
Ötvény, (Temesm.) 1912. okt. 23.

7170 **Dirlea György.**

ÓRIÁSI

választékot talál mindenajta **FÉRFI-, FIU- és GYERMEK-RUHÁKBAN**, ugyszinte **CIPŐ-, KALAP- és ural divateikkekben**

Korányinál
a Szabadság-téren, 5441

Papirfeldolgozó vállalat

INGUSZ I. és FIA

ARAD (vár) **cs. és kir. katonai fegyház** a nagybani

dobozgyártást
megkezdte.

Kérjük előforduló szükségletnél ár-ajánlatainkat kikérni. 5751

1941

A gyomor egészségben TARTÁSA

főleg a táplálkozástól, az étvágytól, az emésztés szabályosságától és a terhes székrekedés megelőzésétől függ. Régióta bevált szer. kiválóan legjobb és leghatásosabb gyógyfűvekből gondosan elkészített étvágygerjesztő, emésztést előmozdító és onyha hashajtó házi szer, mely a mértéktelenség ismeretes következményeit, helytelen táplálkozást, meghűlést és teljen székrekedést mint pl.: gyomorfájást, felpuffadást, fölösleges savképződést és a gőresos fájdalmakat megszünteti **Dr. Rosa gyomor balzsama**. Fragner B. gyógyszerárúházi, Prágában.

ÓVÁS! A csomagolás minden része a törvényileg bejegyzett védjegyet viseli.

Főraktár:

FRAGNER B. osztrák és királyi udvari szállító gyógyszerháza 203. „A Fekete sashoz.” PRAGA. Kleinseite Nr. 203.
Naponkénti posta küldés. Neruda-gasse sarkán.

1 üveg 2 kor. 1 fél üveg 1 korona.
Póstán a pénz előleges beutalásával 1.50 korona, egy kis üveg 2.80 korona egy nagy üveg, 4.70 korona 2 nagy üveg, 8.- korona 4 nagy üveg, 22 korona 14 nagy üveget küldünk frankó az osztrák magyar monarchia minden állomásaira.

Raktáron **Austria és Magyarországi** gyógyszerárúházi. 7163

Igén jó eredménnyel alkalmazzák

NATTONI FELE GLESSHUBLER

100% természetes égetésű **SÁVANYUVIZ**

A nagy égetésű **NATTONI FELE GLESSHUBLER** a legutak megbetegedésénél, a garat és hörgők hurutjánál, tüdő- és mellhártya-gyulladásnál.

0997

UJDONSÁG!
C. KLEIN-féle győzőrű
FESTŐMINTÁK
30, 40 és 50 fillér kölcsön-díj mellett kaphatók vidékre,
DÉCSI GÉZA
papír üzletében,
Forrai-utca.
Telefon 902.
4861

Cipő különlegességek
Iványi Menyhért
Aradon, Forray-utca

Eredeti amer. férfi vagy női fekete vagy barna ... .. 13 K.
Antilop divatmagas cipő ... .. 14 K.
Eredeti angol kalapok nagy választék Gyukits kalap ... .. 10 K.
Női vagy férfi sevrő cipő ... .. 9 K.
8451

Tartozik ■ Követel
praktikus
kézi zsebfüzet
kapható az
Aradi Közlöny kiadóhivatalában.
Ára 20 fillér.

Amerikai és angol formájú **gyermek, leány és fiu cipők, vízhatlan**
Vadász cipők
Ősz és téli, női és férfi cipők a legjobb minőségben és legújabb formában.

Valamint a világhírű **SALAMANDER-CIPŐK.**
Egységárban 1900
K 16-50 és K 20-50 árban
Kiszárlag
WEINBERGER JÁNOS-NÁL
ARAD ÉS TEMESVÁR.
Divatjukat multa visszamaradt áruk felárban.

Legelegánsabb szőrme garnitúrák

kaphatók

Mayer Miklós szücsmesternél
ARAD, KOSSUTH-UTCA. 5. 7035

Eladó lovak.

1 drb 171 cm. magas 3 és fél éves jegynélküli sötét pej félvér ára 2200 korona, 1 drb 169 cm. magas 7 éves jegy nélküli világos pej kanca félvér ára 1300 korona, 1 drb 164 cm. magas 2 és fél éves jegynélküli világos pej mén, félvér 1600 korona, 1 drb 164 cm. magas 2 és fél éves sötét pej kanca jegynélküli ára 1200 korona első osztályu prima.

Bartol József,
Szemplak. Epreskert.

7187

Magy. kir. szab. osztályosorsjáték.

Az 1912. november 21. és 23-án kezdődő
XXXI. sorsjáték

I. osztályának

huzására szóló sorsjegyek nálam már kaphatók.

Az eredeti árak a következők:

$\frac{1}{1}$ sorsjegy 12.— korona || $\frac{1}{4}$ sorsjegy 3.— korona
 $\frac{1}{2}$ " 6.— " || $\frac{1}{8}$ " 1.50 "

Sorsjegyek dus számválasztékban kaphatók, többek közt a következő számok:

99351	99358	99364	99375	11956	11975	36051
$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$
	36060	36051	55801	55810	55824	
	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	

Az 1903. július 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36051. szám tizenötezer

koronát, az 1905. évi április hó 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36053. szám ötezer koronát és az 1906. évi február hó 14-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott **99354. szám tízezer** koronás nyeremények. Ezekon kívül számos 2000, 1000 és 500 kor. nyereményeket fizettem ki.

WALLFISCH ÁRMIN

bank- és váltóüzlete Aradon. 7172

Alapított 1875. évben. Helybeli és megyei telefonszám 129.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

FONTOS ÉRTESÍTÉS!

Óriási készletünk teszi lehetővé, hogy elsőrangú amerikai cipőkülönlegeségeinkben minden láb megtalálja a helyes méretű és a láb alkatának megfelelő formájú cipőt. Egy kísérlet mindenkit meggyőzhet ennek valódiságáról, annál is inkább, mert meg nem felelő cipőket mindenkor kicserélünk.

KÉRJE ÁRJEGYZÉKÜNKET
S A MÉRTÉKVÉTELI UTASÍTÁST!

AMERICAN SHOES COMPANY Ltd.

Központi főüzlet:

Budapest, IV. Kigyó-tér 1. Királyi bérp.

Üzletek:

V. Dorottya-u. 6. Erzsébet-körut 42.

Debrecen: Piac-u. 44.

Zagreb: Ilica 22.

5963

Eladó

egy jókarban levő, négy lóerős gáz-

motor

Cím a kiadóhivatalban.

Az összes hazai elsőrangú Pokrócgyárak um.: Gáosi, Besztercebányai, Pinkafői Nagydisznódi és Brassói POKRÓCZYÁRAK

POKRÓCZ KÉSZÍTMÉNYEINEK

a legolcsóbb minőségtől a legfinomabb kivitelig páronként, méter- és végszámba a legmegbízhatóbb beszerzési forrása az

Erdélyi és bácskai iparú raktár :-:

Reich B. Károly Fia és Társa cég

Andrássy-tér 6. sz. (Verbos-ház.)

TELEFON 649. 7175 TELEFON 649.

2szobás udvarlakás

koryhában vízvezetékekkel, 7154
 november 1-re kiadó
 a Fiórián-u. 6b. sz., 3. ajtó a.

Ugyanitt mintegy 160.000 köb-
 méter malterhez és betonhoz való
 homok eladó, köbméterje 15 fillér.

A KEGYELET

legszebb megnyilatkozása az,
 ha mieinknek egy szép

SIRKÖVET

6676 állítunk, melyet jutányos
 árért dus választékban

ÖZV. FRANK VILMOSNÉ

Arad legrégebb sirkőraktárában Boros
 Béni-téren (Széchenyi gözmalommal
 szemben) lehet beszerezni.

oooooooooooooooooooo

Barthl János

épület- és műlakatos
 Arad, Rákóczi-u. 9.

Elvállal minden e szakmába
 vágó munkákat, ugymint:

épület-vasalásokat, vaskerítése-
 ket, sirrácsoakat, takaréktűz-
 helyeket, mindennemű javítást

pontos kivitelben és jutányos ára-
 kon. — Költségvetéseket úgy hely-
 ben, mint vidéken díjmentesen.

— Jó házból való fia tanulónak felvétetik. —

A nagyérdemű közönség be-
 cses pártfogását kéri, kiváló tiszte-
 lettel

Barthl János.

oooooooooooooooooooo

Eladó

vidéken egy első-
 rendű

vegyes- kereskedés

korlátlan italmé-
 réssel és az összes
 szükséges jogok-
 kal rendelkezik. —

Cím a kiadóhivatalban. 7070

Megvételre

Keresek egy

lóheremag

7151 fejtő

és egy szalmaemelő és
 kazalozó gépet.

Holländer Sámuel

Csermő.

A katonaságtól hazatérve.

Ha ezen levél irásához fogok, okot ad rá fiam folytonos köhögése, mióta visszatért a katonaságtól. Köhögését a szolgálatban kapta. Reggelenként teljesen egy óráig köhög felhagyás nélkül; epét és nyálkát köp, melyből csak kínok árán tud megszabadulni. A reggelizés után azonban jobban érzi magát és jó étvágygyal eszik. Szülői soha sem köhögtek és a családban általában nem volt tüdőbajos.

Egyik barátomk, ki szintén az Önök készítményének használata után gyógyult meg, ajánlotta és ezennel kérem Önöket sziveskedjenek számomra egy palackot az említett kátrányból küldeni.

Aláírott Anna Böhme, Berlin, Schönhauser-Allee 141a.

A gyógyszerész, ki ezen levelet 1896. október 19-én kézhez vette, azonnal megküldte a kívánt palackot. Néhány hét múlva újból kap egy levelet Desnoix urától, mely

Böhme.

igy hangzik: Guyot ur! Miután fiam a palack kátrányt bevette, melyet Ön szives volt nekem megküldeni, azóta sem epét, sem nyálkát nem köpött és csak nagy ritkán foglót el a köhögés. Még egy ideig folytatá a gyógymódot és azóta erősödött s meg is szabadult teljesen kínos köhögésétől. Fogadja ezért hálás köszönetemet. Hálás leszek Ön iránt amíg élek, minthogy már reményemet kezdém veszteni és az Ön csodás készítménye visszaadta fiam életét és egészségét, melyre neki legnagyobb szüksége van, mindennapi kenyérének megkeresésére.

Szivesen megengedem, hogy Ön kihirdesse leveletem és nem tudom eléggé ajánlani gyógyszerét azok számára, kik tüdő- és mellbajban szenvednek.

Aláírott: Anna Böhme.

A „Goudron-Guyot” rendes használata abban érvényesül, hogy rövid időn belül meggyógyítja a legmakacsabb hurutot és a már meggyökeresedett gögsipgyulladást is. Előfordult azonban az az eset is, hogy kifejlődött tüdőbajnak is elejét vette, amennyiben megakadályozza a tüdőgümő felbomlását és a bacillusok szaporodását meggátolja. Búnel egyszerűbb és erősitőbb szert nem is lehet előállítani.

Ha alkalom adtán az eredeti „Goudron-Guyot” helyett más gyártmány lenne Önöknek ajánlva, ne bizzanak benne, mert az ily gyártmány csak hasonhajtás miatt kerül forgalomba. Elhanyagolt tüdőbaj, hurut, csúzláz és fuladás ellen mulhatatlanul szükséges a valódi Goudron-Guyot. Norvégiában nővő tengeri fenyofta különlegességéből készül és a feloldható kátrány feltalálója saját gyártmánya. Ez a tény legyen elégséges annak elismerésére, mennyivel hatásosabb az eddig produkált szerekhez képest. Tévedés elkerülése végett figyeljünk a védjegyre. A valódi „Goudron-Guyot”-ra nagy piros betűkkel violet, zöld és piros alapon, keresztetve, van a Guyon név kitéve és ép így a cím: Maison Frère, 19, rue Jacob, Paris.

A gyógymód nem kerül 10 fillérnél többre naponként és használ.

U. J. Azon személyek, kik a kátrányt megszokni nem bírják a „Goudron-Guyot”-ot „Capsules-Guyot”-tal helyettesíthetik. 2—3 paszillával étkezés után, az előbbi gyógymóddal hasonnemű eredményt érni el. Étkezés előtt, avagy közben ezen kapszulák könnyen emésztdőnek, a gyomorra a legjobb hatást gyakorolva, az egész szervezet általános jólétét mezdítják elő.

A valódi „Guyot” kapszulák fehérek, melyek mindegyikén a Guyot név van fekete betűkkel rányomtatva.

Raktár: Maison Frère, 19, rue Jacob, Paris és az állam összes gyógyszerháza. Kapható Aradon: Földes Kelemen, Hajós Árpád, Vojtek Kálmán, Rozsnyay Mátyás gyógyszerészeknél és minden jó gyógyszerháztárban. Nagyban Arad és vidékésék: Vojtek és Wejszál.

G á z p i r s z é n

árak 1912. november 1-től kezdve

Darabos pirszen 10 kg.-tól 5000 kg.-ig p. 100 kg. K. 4.80
 Dió „ 10 „ 5000 „ „ 100 „ „ 5.10

helyt gázgyár Arad

500 kilogrammon felüli rendeléseket házhoz szállítunk s 100 kilogrammonként 30 fillér fuvardíjat számítunk fel.

Vagyunk bátrak a t. c. közönség b. figyelmét gépen törött diópirszénünkre felhívni, mely egyenletes nagyságu darabjai következtében szobafűtésre kiválóan alkalmas, a köszénnél k. b. 40%-al nagyobb hőséget fejt ki, a kezelésben tiszta.

Pirszenünk nem tévesztendő össze az ugynevezett bányapirszénnel, melynek hőértéke k. b. 30%-al kisebb.

Aradi világitási és e-óátviteli r.-t.

7147

Szives pártfogást kérek kitünő tisztelettel

6055

Stefu György

Egy jóerkölcsű fia tanulónak felvétetik.

Uj fűszer és csemege kereskedés!

Igen tisztelt ismerőseimet és a nagyérdemű közönséget értesitem, hogy
Arad, Deák Ferenc-utca 7. szám alatt
 október hó 1-én egy modernül berendezett
 fűszer, élelmiszer és csemege üzletet nyitottam meg.

FRANZENSBAD

a világ legelső lépfürdője.

A legkiválóbb emiógyógyfürdő Ausztria-Magyarországon.

Köszvényt

a Franzensbad-i Natalie-forrás gyógyit. Orvosilag ajánlva reumánál, örök-
 lött vérbajoknál, vese- és hólyagbántalmaknál. Eredeti Franzensbad-i vasésvány
 mórso és mórflug köszvényél, az anyaméh reumatikus megbetegedésénél,
 havibajoknál, vészegénységénél, sárgaságnál, hiszteriánál, gyermekbetegségeknél,
 idegzavaroknál, női bajoknál.

Kapható minden gyógytárban, drogeriában és ásványvízkereskedésben.

Főképviselőt:

195

ALTE K. K. FELDAPOTHEKE WIEN, I. STEPHANSPLATZ 8.

Jó és olcsó fűszerárak

gyors és pontos kiszolgálás mellett kaphatók,

csomagolt teánál 55 százalék engedménnyel.

Marssó Andor

fűszer- és vegyeskereskedésben, **Kossuth- és Batthyányi-utca sarkán.** 6413

Sirkoszoruk

Mindszentek és halottak napjára ::

művirág és ércből

nagy választékban kaphatók :: ::

Zimmermann Ignác

Arad, Szabadság-tér 21

Legolcsóbb és legjobb cipő beszerzési forrás Aradon, Boros Béni-tér 9. szám.

A n. é. közönség szives figyelmébe ajánlom saját készítményű kész

férfi-, női- és gyermek-cipő raktáramat, hol állandóan dus választékot tartok mindennemű legdivatosabb és legtartósabb cipők-ből legolcsóbb árakban. Megrendelések gyorsan és pontosan elkészítetnek. 5042

Teljes tisztelettel

Czernóczy Imre,

urí- és női cipész.

Legolcsóbb kalap bevásárlási forrás.

Értesítés!

Nagyrabecsült vevőimet és a bölgyközönséget értesítem, hogy a legújabb őszi és téli kalap divat-ujdonságaim nagy választékban megérkeztek, miket legjutányosabb áron árusítok. 6295

Velour és selyem bársony kalap modellek.

Gyászkalapok azonnal elkészítetnek. — További szives pártfogást kér kitűnő tisztelettel:

Reingruber Hermin,

női kalap divatterme

Forray-u.

Ezelőtt

Bolezni Antal

féle cipő-üzlet Salacz-utca 2. sz. alatt megnagyobbítva, saját készítésű urí női és gyermek cipők raktára. Elsőrendű munka és anyagból állandó nagy választékban kaphatók. Mérték utáni rendelések a legújabb divat után pontosan készíttetnek. — Tisztelettel

Czernóczy M.

Beleket

hentes és mészárosoknak, ugyszintén a közeledő házi ölésekhez ajánlok szárított és sózott

marhabeleket

sózott

sertés és juhbeleket

nagyban és kicsinyben,

Klein Gábor

bétkereskedő

ARAD, Boczkó-utca 11. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kiskunhalasi kir. járásbíróóság 1912. Sp. 507/3. számú végzése által Farkas Kálmán végrehajtató javára 2000 korona tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírósággal lefoglalt és 17:3 koronára becsült berendezés és kalapokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Deák Ferenc-utca 1. sz. a. leendő eszközlésére 1912. évi október hó 29-ik napjának délután 2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1912. évi október hó 14. napján.

Török Dénes,
bíró. végrehajtó.

NEIGE DE PARIS Hóvirág

6873 a legújabb tudományilag előállított

kéz- és arc-crém

a jelenkor legjobb, hygienikus pipereszere. Mindenütt kapható!
Tubus 80 fillér. Doboz 1.60 kor.

Árverési hirdetmény.

1912. évi október hó 30-án és következő napjain d. e. 8 órakor kezdődőleg az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár zálogosztályában az alábbi számú és 1912. évi szeptember hó 15-ig lejárt ékszer, briliáns, arany, ezüst, férfi ruha, fehérenemű, vászon, vadászfegyver, browning, forgópisztoly, varrógép, kerékpár, toll, cipő, stb. tárgyak a legtöbbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett fognak elárvereltetni. 7107

Arany, ezüst és briliáns tárgyak számai:

- 1586 8146 4068 4412 5081 5285 5514 5638 6251 6731 6835 7263 7774
- 7883 9454 9730 9758 9763 9764 9876 9964 10051 10358 10559 10719
- 10743 10768 10830 10858 10929 11268 12208 12658 13096 13138 13185
- 13471 13479 13502 13545 13609 13690 13714 13853 13890 14032 14041
- 14045 14049 14117 15034 15071 15077 15154 15188 15262 15314 15394
- 15405 15525 15564 15595 15727 15824 15858 15874 15876 15892 15917
- 15926 15937 15960 15970 15984 15996 15998 16012 16014 16049 16062
- 16063 16089 16101 16129 16136 16160 16163 16206 16218 16221 16238 10262
- 16265 16268 16339 16353 16361 16363 16371 16375 16389 16407 16431 16438
- 16464 16471 16474 16535 16545 16549 16559 16569 16642 16654 16667
- 16676 16715 16725 16757 16773 16788 16812 16813 16814 16834 16838
- 16843 16850 16872 16874 16942 16956 16959 16968 16974 17051 17092
- 17093 17133 17156 17176 17205 17206 17261 17267 17289 17291 17316
- 17340 17353 17378 17421 17438 17468 17536 17541 17544 17558 17585
- 17631 17669 17692 17707 17782 17789 17816 17826 17931 17992 17993.

Egyéb ingók számai:

- 1512 1666 2830 3113 3322 3986 4395 4884 5226 5347 6170 6382
- 6674 6719 6880 7014 7116 7219 7235 7301 7425 7434 7573 7627 7676
- 7825 7938 7959 8139 8225 8375 8828 8918 8925 9007 9070 9158 9221
- 9282 9393 9469 9507 9751 9882 9975 9976 10127 10147 10159 10945
- 11318 11493 12850 18606 13747 13751 13765 13967 14036 15079 15141
- 15192 15282 15340 15353 15423 15432 15453 15503 15594 15641 15649
- 15686 15746 15758 15790 15816 15830 15920 15929 15942 16038 16058
- 16066 16079 16104 16130 16114 16267 16305 16308 16374 16378 16382
- 16444 16478 16523 16547 16576 16588 16592 16620 16648 16690 16753
- 16923 16933 16994 17024 17033 17069 17072 17096 17196 17238 17284
- 17265 17266 17315 17381 17409 17436 17437 17465 17483 17487 17521
- 17556 17653 17654 17686 17720 17803 17823 17840 17860 17935.

Arad, 19.2. október hó 13.

Az igazgatóság.

Telefon 162. sz. Telefon 162. sz.

Reusz Mór és Fia

Porosz kőszén, koksz és faszén-telepe
Arad, Boros Beni-tér 12. sz.

A fűtési idény beálltával van szerencsének ajánlani legjobb minőségű 6269

Porosz szalon fűtőszent.
Porosz légszesz pirszent.

Vasaláshoz rostált darabos
Bükkfaszent ::
és csomagolt faszent
jutányos árban házhoz szállítva

Lakatos műhely áthelyezés.

Igen tisztelt megrendelőimet és a nagyközönséget értesítem, hogy

épület és műlakatos

üzletemet november 1-től
ugyancsak

Rákóczi-utca 31. számú

saját házamba helyezem át, hol is azt a legjobban felszerelem.

Elvállalok sűrűcsok, kutak, erkélyek, mérlegek stb készítését és szakszerű javítását, ugyszintén bármilyen szakmába vágó munkát leggyorsabb kivitelben legjutányosabban. — További szives pártfogást kérek, teljes tisztelettel

Gartner Márk
épület és mérleglakatos. 6267

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.
a Fehér Kereszt-tel szemben. 6119

Alkalmi vétel.

Üzletemből visszamaradt angol és francia **finom férfi**

öltöny szövetek

feltűnő jutányos árban még kaphatók 7161

őzv. Inokai Tóth Lajosnál

Wesselényi-utca 26. sz.

Ugyanott egy nagy falitűző is adó.

APOLLO SZINHÁZ.

Október hó 27. és 28-án

Nagy látványosság.

Szemképráztató látványosság. :
Óriási sikert aratott világ sláger.

7160

AZ ÉJ KIRÁLYNŐJE.

Szenzációs dráma a művészek életéből
három felvonásban. :: A címszerepben

HENNY PORTENNEL. :: És

Pali a háremben

---

rendkívül kacagtató.

Divatos Fűzők és különlegességek

ugy készen, mint
méret után a leg-
jobbak készülnek
6575

Pilcz Irma
fűzőkészítőnél
Arad, Deák Ferenc-u. 6. sz.

Automobilok,

szivógáz, nyersolaj (Diesel) motorok, benzínmotorok és benzínlocomobilok, megánjáró motoros cséplőkészletek, téglagyári és szerszámgépek, bor- és gyümölcs-sajtók, láncutak, szivattyúk és tűzifecskendők stb. Eredeti Werthoim pénzszekrények, legújabb rendszerű jég-szekrények, mosó, varró, (Singer) és írógépek, írás sokszorosítók, Schaperograph), réz és vasbutorok, amerikai írodabendezések és redőnyök, újdonsági cikkek stb. Újak, a legjobb minőségben, eredeti gyári áron szerezhetők be. Használtakat vesz és elad 4941

Martinovits M.
ARAD, Kossuth-utca 39. sz.
Ezelőtt Fáblian-utca 11. sz.
Bel- és külföldi gyárak képviselője.

Fontos a dohányzóknak!

Dr. Brans-féle nikotin fogó, egészségővő vattával készül

a „Sanitas“

francia szivarkahüvely.

Egyedüli elárusító

özv. Hammerschlag Lipótné
dohánytőzsdéje 5372

ARAD, Andrássy-tér 15. szám.

BÁNFY LAJOS

építészeti irodája

ARADON

Illés-utca 72/b sz. alatt

Tervez, épít, javít és elvállal kisebb-nagyobb építkezést felelősségteljes kivitelben, legolcsóbb árakért. Költségvetéssel és vállattervezéssel készítenek díjmentesen szolgálók.

4898

Mindenki azt mondja már, hogy
Szeplők, májfoltok
és minden arctis táplanságok eltüntetésére, továbbá hideg, szeles időben arc és kezek megvédésére legjobb az eredeti

Kárpáti-féle

Benzoe-Creme 1 korona.

és Benzoe-tej szappan 70 fillér utasítással.

Készíti:

7031

KÁRPÁTI JÁNOS gyógyszerész

Arad, Boros Beni-tér 15. sz.

6 korona rendelésnél postaköltség nem számíttatik.

! Költözők figyelmébe !

Villany Ebédlő csillárok

Villany Uri szoba csillárok

Villany Hálószoba csillárok

Villany Vasalók

Villany Főzőedények

Villany Motorok 6429

nagy választékban és olcsó áron kaphatók

Kalmár József-nél

Arad, Salacz-utca 2. szám.

500 koronát fizetnek annak, aki

Bartilla-fogvizének használatát mellett, üvege 50 fill. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büszk. **Bartilla A. Örökösök**, (E. Winkler) Wien, 19/1 Sommer-gasse 1. — Kapható Aradon minden gyógyszerárban, különösen Földes Kelemenéél, Deák Ferenc-utca 11. sz. és Vojtek és Weisz Kérjük mindenütt határozottan **Bartilla-féle** fogvizet. Hamisítványok felelőtlenséget jelentenek. 1401

Uj női kalap divatterem.

Igen tisztelt ismerőseimet és a hölgyközönséget értesítem, hogy Arad, Deák Ferenc-utca 4. szám alatt egy modernül berendezett 5501

női kalap divatüzletet

nyitottam, hol állandóan nagyválasztékú raktárt tartok minden kivitelű eredeti bécsi, párisi őszi és téli újdonságokból feltűnően olcsó árakban. E téren több éven át szerzett szakismeretemet biztosíték, hogy nagyobb bevétel igényeit mindenkor legjobban kielégítem. Üzletelvem: **szolid és figyelmes kiszolgálás.** Átalakításokat legizlésebben modell után készítek. Gyászkalapok azonnal elkészíttetnek. Szíves pártfogást kérek teljes tisztelettel

Kenderessy Lászlóné.

Ősz haj és ősz szakáll

idősebb kinézetet idéző elő. Használjon kizárólag csak **VITEK-féle NUCIN-t** szőke, barna vagy fekete á. K. 2. — vagy **VITEK-féle NUCIN-t**

egyszerű á. K. 1. — és a haja ismét visszanyeri az eredeti színét. Kapható minden gyógyszerár és drogeriában. Valódi egyedül a gyárból, kosmetikai és gyógyszerkészítőny.

Fr. Vitek & Co Prag II., Wassergasse. Raktár: Török József Budapest. Földes Kelemen Arad. 6417

Üzletáthelyezés!

Igen tisztelt megrendelőimet és a nagyközönséget értesítem, hogy 5411

női és férfi szabóüzletemet

Tökölly-tér 4/b Román templomépületbe helyeztem át. Egyidejűleg szíves tudomására hozom, hogy a legdivatosabb őszi és téli női és férfi szöveket mintákkal, újdonságaim nagy választékban megérkeztek. Elvállalok megrendelés szerint minden kivitelű férfi öltönyöket ugyiszintén női kosztüm ruhákat legizlésebben **kialakításban** legutányosabb árakban. További szíves pártfogást kérek, teljes tisztelettel

JAKABOS MIKLÓS.

Angol női szabászatot minden időben elvállalok

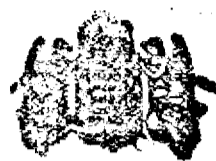

Szép, elegáns és divatos
szőrme-garnitúrák és egyes cikkek
legelőnyösebben szerezhetők be

KOVÁCS GÉZA
szücs különlegességi üzletében
Aradon, Forrai-utca (Gróf Hunyadi-palota.)

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium ellenőrző közeggel a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XXXI. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak. — A Magyar kir. Pénzügyminiszterium által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magy. Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték Sorsolási Terve. Harmincegyedik Sorsjáték. 110.000 sorsjegy, 55.000 nyeremény.

Első osztály Betét 12 korona Huzás: 1912. nov. 21. és 23.		Második osztály Betét 20 korona Huzás: 1912. dec. 18. és 19.		Harmadik osztály Betét 32 korona Huzás: 1913. jan. 14., 15. és 16.		Hatodik osztály Betét 24 korona Huzás: 1913. március 26-tól április 24-ig.		
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben: Korona 1.000,000 (Egy millió)		
1 á	60000	1 á	70000	1 á	80000	1	Jut. Kor	600000
1 á	20000	1 á	25000	1 á	30000	1	nyer á	400000
1 á	10000	1 á	10000	1 á	20000	1	á	200000
1 á	5000	1 á	5000	1 á	15000	1	á	100000
3 á	2000	3 á	3000	3 á	10000	1	á	80000
5 á	1000	5 á	2000	5 á	5000	1	á	60000
8 á	500	8 á	1000	8 á	2000	1	á	50000
30 á	300	20 á	500	10 á	1000	1	á	40000
100 á	100	110 á	300	120 á	500	2	á	30000
3350 á	40	4350 á	80	4850 á	130	5	á	15000
3500 ny. Kor.	263000	4500 ny. Kor.	528000	5000 ny. Kor.	916500	25	á	10000
						50	á	5000
						405	á	2000
						760	á	1000
						1140	á	500
						30.600	á	200
						33.000 nyer. és jutalom	Kor.	10.555.000
Negyedik osztály Betét 40 korona Huzás: 1913. február 11., 12. és 13.		Ötödik osztály Betét 32 korona Huzás: 1913. március 5. és 6.		A melyik ezen 500 nyeremény közül melynek huzatik ki, kapja a jutalmát.				
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona					
1 á	90000	1 á	100000					
1 á	30000	1 á	30000					
1 á	20000	1 á	20000					
1 á	15000	1 á	15000					
3 á	10000	3 á	10000					
5 á	5000	5 á	5000					
8 á	2000	8 á	2000					
10 á	1000	10 á	1000					
120 á	500	120 á	500					
4850 á	170	3850 á	200					
5000 nyer. Kor.	1.120.500	4000 nyer. Kor.	1.076.000					

PALMA
a valódi
KAUCSUK-CIPŐSAROK DOBOZA, MINŐSÉGE: ARANY

Értesítés! 7127

Értesítem a n. é. közönséget, hogy Aradon, a Hal-tér 1. sz. házba levő déli gyümölcs- és cukorka-kereskedést megvettem s teljesen jóminőségű friss áruval rendeztem be, ahol a legtisztábban kezelt cukorkák és déligyümölcsök jutányos árért kaphatók a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett. Szíves pártfogást kér

Messzer Jakab.

As I. osztály huzása 1912. november hó 21. és 23-án tartatik meg. A huzások a Magyar kir. állami ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.
Budapest, 1912. évi október hó 27-én.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Tolnay. Hazay.

7103

Költözködők figyelmét

felhívjuk óriási raktáru:
szőnyegeinkre, futó és abgepast „Axminster“ nyírott pelüche minőség igen olcsó árért 200 x 300 nagyságban már 48 koronától feljebb.
Ágy- és asztalterítők ugyszintén Pelüche asztalterítők.
Tüll csipkefüggönyök méter számra és abgepast. Előnyös alkalmi vásárlásra ajánlunk valódi Perzsa szőnyeget, — melyek minden vételkötelezettség nélkül megtekinthetők, — kisebb és egész nagy méretűek.

ROSENBLÜH H. ÉS TÁRSA
kelengye- és divatáruháza.

6473

! Kérem a cégre figyelni !

CSIPKE ÁRUHÁZ

Telefon 932.

ARAD

Telefon 932.

Csak Asztalos Sándor-utca 4.

Következő olcsón beszerzett áruk kerülnek eladásra. Ezen áruk mind jó és tartós minőségűek. KÉREM MEGGYŐZŐDNI KÉNYSZER VETEL NÉLKÜL!

Reform fűzők I. minőség ... K 5.20
 Reform női trico nadrág minden szín... .. K 2.40
 Selyem blousok ... .. K 7.—
 Selyem taft aljak ... K 7.—11.—
 Lüster és kloth aljak dupla fodor... .. K 3.—
 Női ingek R schiffon ... .. K 1.60
 Női nadrág R schiffon ... K 1.80
 Férfi ingek R schiffon ... K 1.98
 Férfi háló ingek I. minőség K 2.60
 Férfi alsó nadrág Köpper I. K 1.60
 Férfi alsó nadrág franci szabás I. ... .. K 2.80
 Férfi zephir ingek, gyönyörű színek ... .. K 2.80
 Zephir turista ing remek kiv. K 2.50
 Női harisnya 3 pár ... .. K 1.—
 Női flor harisnya I. minőség 3 pár ... .. K 2.40
 Selyem harisnyák minden színben ... .. K 4.—
 Férfi szokni csikos 3 pár K 1.20
 Gyermek patent harisnya... K—30
 Esőernyők férfi és női ... K 2.80
 Férfi nyakkendők selyem... K—30
 Nadrágtartók minden szín K—70
 Férfi gallér I. minőség ... K—12
 Férfi kézelő I. minőség ... K—40
 Battist mieder védők ... .. K—60
 Arc fátyolok minden szín... K—30
 Női nyilas harisnya ... .. K—76
 Lack övek tiszta bőr ... .. K—70
 Battiszt női zsebkendők ... K—20
 Himzett női zsebkendők ... K—50

Himzett női ingek I. minőség K 3.—
 Csipke és betétek meterje... K—02
 Csipke szövetek 50 fillértől
 Csipke gallérok 70 fillértől
 Ruhadiszek minden kivitelben
 Széles selyem szalagok minden színben meterje ... K—60
 Női glace kesztyű I. minőség K 1.70
 Női glace kesztyű feh. hosszú K 3.60
 Selyem kesztyű hosszú ... K 3.—
 Svéd imitált rövid kesztyű ... K—70
 Valódi svéd kesztyű sárga ... és fehér rendes ... .. K 2.20
 Férfi glace kesztyű színes K 1.80
 Mesalin selymek ... .. K 2.—
 Taft selymek ... .. K 1.50
 Férfi szarvasbőr kesztyű bélelt K 2.40
 Férfi Glacé kesztyű bélelt... K 2.20
 Női " " " ... K 2.20
 Selyem gallér védők ... .. K—70
 Férfi alsó tricok jäger... .. K 1.80
 Férfi nadrág jäger ... .. K 1.80
 Férfi szokni jäger... .. K—60
 " " " Ia ... .. K 1.30
 Gyermek Jäger tricok
 Flanel alsó szoknyák minden színben ... .. K 2.40
 Női kötött sapkák... .. K 1.70
 Fiu tiroli nadrágok ... .. K 2.20
 Kötött női mellények tiszta gyapju ... .. K 2.40
 Plaid válkendők ... .. K 3.—
 Posztó gyermek kabátok minden színben... .. K 6.—
 Caracul gyermek kabátok... K 7.—

Azonkívül érkeztek nagy mennyiségben finom női fehérneműek, csipke ágytakarók, storok, draperiák, szőnyegek, téli kendők, finom csipke betétek és csipkeszövetek, modepolán himzések, zsebkendők, barchet pongyolák, barchet gyermek ruhácskák remek kivitelben.

Meglepő olcsó árak! :—: Szörme áruk nagy választékban!

Tisztelettel: **CSIPKE ÁRUHÁZ.**

URÁNIA

PALI MŰSOR

1912. október 27., 28.
Vasárnap és Hétfőn

PALI A HÁREMBEN

vígjáték 2 felvonásban.

PALIMINT FÉNYKÉPÉSZ

PALIMINT HÁREMHÖLGY.

A HÁROM SZULTÁNA.

Soliman sultán házassága. — Roxeláne ellenállhatlan varázsa Solimán sultán fölött.   ::   ::

Rendes helyárrakkal. Vasárnap két órakor kezdődik.
Hétfőn 6 órakor kezdődik.

7143

Dein Paula

7019 női kalap raktára
Arad, Waltzer János-utca 9. szám.

**Elsőrendű Velür kalap
állandó nagy raktár.**

ÚJ ÜZLET!

PINTEA ÉS KLEIN

cipő, kalap és uridivat áruháza
ARAD, Deák Ferenc-utca 4. sz. alatt
MEGNYILT!

5861

Weisz Róza

női kalap díjatteme
Arad, Deák Ferenc-u. 2

Van szerencsém az url hölgyközönséget értesíteni, hogy bécsi bevásárlásaimból haza érkeztem, miért is a legujabb 5797

női, gyermek, velour és plüsch modell-kalapokkal

dusan felszerelt raktáramat be- eses figyelmébe ajánlom.

Gyászkalapok, valamint átalakítások 24 óra alatt eszközöltetnek.

Semmi sem pótolhatja!

Bendalin

legjobb folyékony kályhaezüst-festéket.

Nem pattan le vörösre izzott kályhákrol sem, hanem kihülésük után ismét szép ezüsfényü marad.

Nem robban! Használatban rendkívül kiadós.

Kapható: Steinitzer N., Repin Károly cégknél.

Egyedüli gyárosok: **Georg Benda Lutz-Werke** bronz festékgyár
 Wien, Traismauer, Nöe. Prag.

Folyékony Ezüsfesték

Bendalin
 a legjobb fémkompozit minden elkészíthető tárgy mázolására.
 Allandóan tartós
 azaz forróváznak, valamint nedvességnek ellenálló ezüsfesték.

5875

NEM HANGZATOS REKLÁM

a cél, mert mindenki meggyőződhetik arról, hogy

5844

MAUTNER R.

olcsó áruházában
ARAD, Hunyadi-utca 1. sz.

az őszi idény beálltával szenzációs olcsó árak mellett kaphatók a legfinomabb angol női kostüm kelmék, férfi szövetek, valódi rumburgi vásznak, damaszt asztalneműek, barchetok, szőnyegek és összes a szakbavágó cikkek. — Üzleti órák: Reggel 7—12-ig délután 1/2-től 1/8-ig.

Sokféle sóborszeszt

próbált már használni ön is és ha talán még se ért el hatást, úgy tegyen kísérletet a

„TURUL-SÓBORSZESZSEL”,

mely minden néven nevezendő külső bántalmakat hátfájást, bágyságot, gyöngeséget, reumát, ischiást, fül-, fog- és fejfájást stb. Egyszeri bedörzsölés után megszüntet, az idegeket megerősíti, belsőleg a gyomorfájdalmakat, bélbántalmakat, hasmenést, nehéz légzést, szívbántalmakat, mellfájást megszünteti, ezáltal a közérzetet kellemessé teszi. Ára: kis üveg 44 fill., nagy üveg 1 kor. 20 fill. Kapható az egyedüli készítőnél:

WAJDITS GYÖRGY

„Turul” gyógyszerárában, Kápolna- és Lipót-utca sarkán. Azonkívül minden gyógyszerárában, drogeriában és nagyobb fűszerüzletben. 5851

Szalkai Arminné

himző- és fehérnemű üzlete

Arad; Weitzer János-u. 3.

Női-, férfi- és gyermek kelen- gyék készítése rövid idő alatt a legfinomabb hozzávalókkal, első- rendű kivitelben készülnek. 5288

Színes és fehér himzések, ugyszintén fehér- nemű varrások olcsó árban készülnek.

Himző és fehérnemű- varró leányok fizetés- sel felvétetnek.

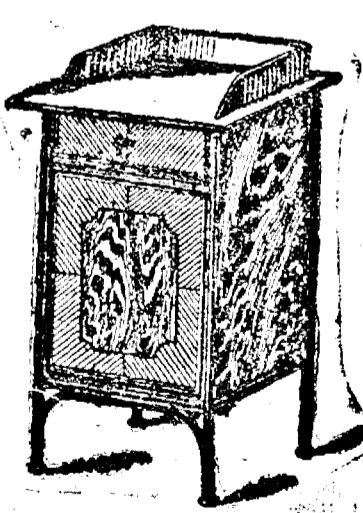

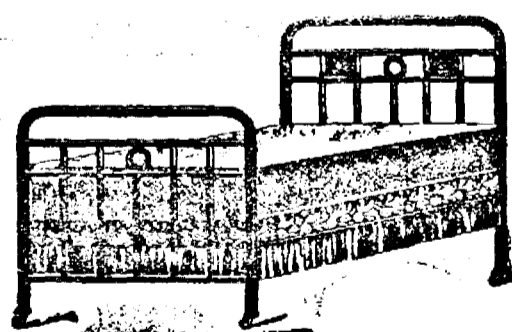
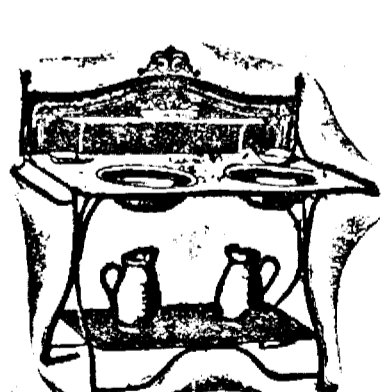
OCCASSIÓ

Szövetek, barchetek, selymek nagy választékban érkeztek, vászon és fe- hérneműek IGEN JUTÁNYOS ÁRAKBAN kaphatók. — Szörme- boák és muffok olcsóbb mint bár- hol. NŐI- és LEÁNYKA Confectió

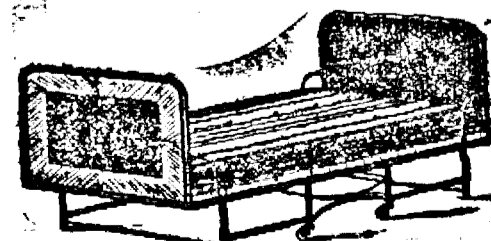
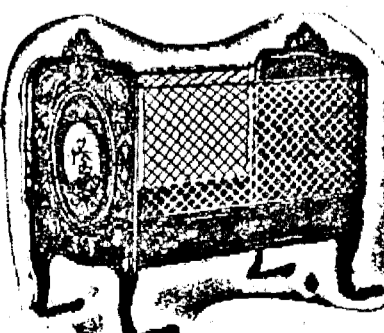
Hoffmann Sándor

ARAD, (SZINHÁZ ÉPÜLET.)

Iroda: Karolina-utca sarkán.

Raktár: Karoline-utca sarkán.

KAROLY
 ÉS VASVITÓ ÉGŐ
 ARADON
 ÖZVEK-FŐHERGYES-UTCA
 TEL. 501

5858

4872—1912. pm.

Ertesítés!

Megérkeztek a legújabb
női modell-, plüs-, bársony-,
dublé- és posztó-kalapok
rendkívül meglepő olcsó árakban.

Férfi divat: nyulszőr-, kemény-
és puha-kalapokból nagy raktár.

Iskolai fiu-gyermekkalapokból 3000
darabot olcsón elárusítok 2 koronától kezdve 3 koronáig minden
divat színben. Ugyisint minden
kalapjavítások és festéseket a leg-
újabb modell után elvállalok.

Tisztelettel 1658

Bittenbinder Konrád

első aradi villanyerőre berendezett
kalapgyártás nagybanés kicsinyben

Arad, Deák Ferenc-u. 42.

A Fehér Kereszt szállodával szemben.

Hirdetmény.

A sajtó termékek házaló, vagy utcai elárusítása tárgyában a m. belügyminister ur 136000/1912. körrendeletével kiadott szabályzat alapján figyelmeztetem a sajtó termékek előállításával és terjesztésével, foglalkozókat, hogy a sajtó termékeknek házalás útján vagy utcán és nyilvános tereken való terjesztésére, árusítására, ingyen osztogatására — az egyszerű üzleti hirdetések és meghívók kivételével — hatósági engedély szerzése szükséges.

Az engedély kérésekor a terjesztendő sajtó termék az engedélyező hatóságnak bemutatandó.

Az engedélyt Arad szab. kir. város törvényhatósági területére a város polgármestere, több törvényhatóság, vagy az egész ország területére, továbbá külföldi sajtó termékek terjesztésére a m. kir. belügyminister ur adja.

Az engedély tartama hírlapok és folyóiratoknál 3 óra terjed és mindenkor a megújítása kérelmezendő.

Az elárusítással, vagy terjesztéssel foglalkozó egyének az engedély kiadása után a rendőrkapitányi hivatalnál bejelentendők s csak a kapitányi hivatal által „Ujság elárusítói igazolvány”-nyal ellátott egyének foglalkozhatnak a terjesztéssel.

Igazolványt nem nyerhetnek:

1. az undort keltő, vagy ragályos betegségben szenvedők,
2. a rendőri felügyelet alatt álló egyének,
3. a testi épség, szemérem, vagyon ellen irányuló bűncselekményekért legalább 6 havi szabadságvesztéssel büntetett egyének, továbbá csavargás, koldulás, vagy nyilvános botrány okozásért 2 ízben büntetett egyének az utolsó büntetés kiállításától, vagy elévülésétől számított 2 éven belül,
4. akik a sajtótermékek terjesztéséről szóló szabályzatban megállapított kihágásokra vonatkozó ítélet hatálya alatt állanak,
5. akik 18-ik életévüket még nem töltötték be.

Az elárusítók, terjesztők, a rendőrhatalóság utasítására karszalagot kötelesek viselni, az igazolványt pedig kötelesek mindenkor maguknál bordan és a közbiztonsági közegek kívánatára felmutatni.

Az elárusítóknak a hírlap, folyóirat címén és árán kívül más kikiáltani, vagy a sajtóterméket tolokodó módon kínálni tilos.

Az ezen rendelkezéseket sértők kihágást követnek el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, ismétlés esetén 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők.

Arad, 1912. évi szeptember hó 12.

Varjassy,
polgármester.

Nyomtatványok

izléses és csinos kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában

Kizárólag Arad, Deák Ferenc-utca 8. szám.

Legyőzhetetlen

olcsóság és izlés tekintetében

4176

a Kalap Bazár

Arad, Deák Ferenc-utca 8. sz.

Női-divat kalap, kalapforma és diszek nagyárúháza

Kizárólag Arad, Deák Ferenc-utca 8. szám.

Arad, Deák Ferenc-utca 8. szám.

Arad, Deák Ferenc-utca 8. szám.

Legfájdalmasabb tyúkszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle „ANAGALLIN” használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az „ANAGALLIN” szóra.

Ara használati utasítással együtt 70 fill.

Poloskák kiirtása a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja.

Ara egy üvegnek 70 fillér.

Legjobb fekete Hajfestő a „MELOGEN”. Egy pár perc alatt bármely hajjal vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. **Ara 2 korona.**

Legjobb, legmegbízhatóbb amerikai gummi óvszer ma már csak egyedül a „NITER”
6 db. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek kaphatók az egyedül készítőnél: **Hajós Árpád** gyógyszerárúháza ARAD, Andrassy-tér 22. sz. s megvásárolhatók is.

Andrassy-tér 8. számú házban egy

üzlethelyiség

folyó évi november hó 1-ére

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában. József főherceg-ut 22.

Alkalmi vétel és eladások

ékszertárgyakban arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Óras és ékszerész
Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

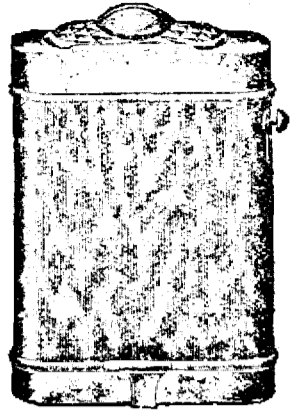
arany és ezüstművek, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcserehetőnek. Telefon 488. Telefon 488.

Villanyos zseblámpa

mindig friss töltéssel.

Villanyberendezések, villanyoslámpák.

Dinamó gépek, villanymotorok elősén kaphatók

Kalmár Józsefnél
Arad, Salmex-utca 2. sz. 611

5202—1912. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. városi gyermek-kórházban megüresedett 4 korona napidíj, bentlakás és teljes ellátással javadalmazott kórházi orvosi állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik fenti állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1876. évi XIV. t. c. 43. §-a értelmében megkívánt képesítésüket igazoló okmányaikat hozzám f. év november 10-ig nyujtsák be. Arad, 1912. évi október hó 23.

Varjassy,
polgármester.

Ha finom

Teát, Rumot

óhajt forduljon

Vojtek és Weisz-céghez

Aradon.

Teák.		Rumok.	
	For.		Kor.
1 csom. igen fin. keverék	— 30	1/2 lit. úy. „Hungaria”	1.10
1 „ „ „	1 —	1 „ „ „	2.20
1 „ „ „	2. —	1 „ „ „ Jamaicai II.	1.80
1 „ fin. keverék 1/4 k. ó	2.50	1 „ „ „ II.	2.60
1 „ „ törmelék	— 40	1 „ „ „ I.	1.80
1 „ „ „	— 80	1 „ „ „ I.	3.60
1 „ „ „ kiló	7. —	1/2 „ „ „ fortior.	2.70
1 „ Popoff-féle 4 sz.	7. —	1 „ „ „ „	5.40
1 „ „ „ 6 „	5.50	1/2 „ „ „ „ antiqu.	3.70
1 „ „ „ 8 „	4.50	1 „ „ „ „	7.40

Postai megrendelések naponta pontosan eszközöltetnek.

701

LEGGAZDASÁGOSABB

beszerzés a legjobb minőségű árban

Remington írógép

mert a modern írógéptechnika összes vívmányait egyesíti magába és világszerte elismert

legtartósabb gyártmány

Díjtalan és vételkötelezettség nélküli bemutatás az ország bármely részében. 422

Kedvező részletfizetési feltételek.

Ugyanott: „Burrough” amerikai számléíró összeadó gépek, „Millionaire” svájci „Saxonia” glashüttei számológépek, „Kartothek” amerikai nyilvántartási rendszer és valódi amerikai iroda-, uriszoba és könyvtárberendezések telepe.

GLOGOWSKI és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, VI. Andrassy-ut 12. szám.

Posta- csomag feladási és utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany cimnyomással
kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.

578—1912. végr. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a n. halmágyi kir. járásbírósnak 1912. évi Sp. 570. számú végzése következtében Hárzsa Julián talácsi lakos javára 106 korona s járulékaik erejéig 1912. évi szeptember hó 14-én foganatosított biztosítási végrehajtás útján lefoglalt és 650 koronára becsült következő ingóságok, v. m.: felülépítmény nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagyhalmágyi kir. járásbírósnak 1912. évi V. 343. számú végzése folytán 106 korona tökékövetelés, és eddig összesen 36 kor. 30 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Talácson leendő megtartására 1912. évi november hó 4-ik napjának délelőtti 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen. árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyhalmágyon, 1912. évi október hó 16. napján.

Riedl Ákos,
kir. bir. végrehajtó.

7169

Egy 2 középiskolát végzett, 14
évet betöltött ügyes fiu

nyomdász-tanulónak

felvétetik.

Aradi Nyomda

Részvénytársaság

készít

névjegyet

elefántesontpapíron

nyomva

divatos kivitelben.

UJ. MARGIT HAJFESTŐ.

Remekül fest világos valamint sötétbarnára, feketére, bármely haját, szakált, bajuszt, azonnal tartósan, lemoshatlanul minden nehézség nélkül, előkészület nem szükséges.

Az eljárás a legegyszerűbb, az eredmény a legnagyobb, nem kopik, nem piszkít, az eredetétől meg nem különböztethető csak egy üvegből áll, laikus is végezheti a hajfestét.

Ártalmatlan
nem tartalmaz ólmot
nem tartalmaz ezüstöt
nem tartalmaz rezet.

organicus vegyület

Ára 1 korona.

1505

Készíti:

gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza ARADON.
1 korona 50 fillér beküldése esetén bérmentve küldi.

ANOSMIN

Mindazok részére, akik a kellemetlen lábimádásban szenvednek, legjobban ajánlható szer. *Teljesen meggyógyít!*

Egy doboz ára 1 korona.

Poloska szesz.

Kitűnő és megbízható szer a poloskák gyökeres kiirtására. — Egyszerű beecsetelésre még a tojások is elpusztulnak. —

Egy üveg ára 70 fillér.

Alpesi gyomorcsépp.

Kitűnő alpesi gyógyfűvekből előállított gyomorcsabályozó szer. Fokozza az étvágyat és elősegíti az emésztést.

Egy üveg ára 1 korona 40 fillér.

Főfájás elleni pastilla.

A fejfájást azonnal megszünteti. — Egy darab 20 fillér. — Egy doboz 6 (darabbal) 1 korona.

Kapható kiskeresletben:

1504

Rozsnyai Mátyás

gyógyszertárában

Arad, Szabadság-tér.

Nem titok többé,

hogy minden hölgy a HAJÓS-féle

Aradi Ibolya-crémet

használja. Az archórt vakító fehérre varázsolja. 420
Eltünteti mindenféle arctisztatlanságot egy csapásra.

Ára egy tégelynek 1 kor., Ibolya hölgypor 1 kor. 20 fill. Ibolya szappan 70 fill.

Kapható a készítőnél: HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

A legkitűnőbb hatásu nyálkaoldó
köhögés és rekedtség elleni szer a
Tussinál cukorka, ára egy nagy do-
boznak 60 fillér és a Tussinál thea
á 1 doboznak 50 fillér. — Kellemes ízénél
fogva bárki legszívesebben veszi be.

LÓPOKRÓCOK minden minőségben BRAUN MIKSA cégnél

olcsón beszerezhetőek ARAD, Boros Beni-tér 2. szám.
Telefon 594. 7001 Telefon 594.

Nagymennyiségű

maculatura
jutányosan eladó.

25258—1912.

Hirdetmény.

Arad város kertészeti szabályrendelete a belügyminiszter által jóváhagyatván, annak intézkedései 1913. évi január hó 1-én életbe lépnek.

Ezen szabályrendelet értelmében a városi kertészet a gáji temető kivételével, az összes városi temetők sirbeültetését, gondozását és locsolását elvállalni köteles. Az erre vonatkozó megrendelések elfogadásával a városi kertészet és Máté Ferenc, a felső temető gondozására kirendelt segédkertész van hivatva.

A megrendelés levelező lap útján is történhetik.

1913. évi érvénnyel, illetve a visszavonásig, a sirbeültetés díjait a következőkben állapítjuk meg:

Sirhely elsőrendű beültetése 8 korona.

Sirhely másodrendű beültetése 6 korona.

Sirkert elsőrendű beültetése 30 korona.

Sirkert másodrendű beültetése 20 korona.

1 sirhely 1 évi gondozása és locsolása 4 korona.

1 sirkert évi gondozása és locsolása 14 korona.

Sirhely alatt 2-3 m² felületű sirhant, sirkert alatt 20-24 m² területű bármily számú sirhanttal bíró kert értendő.

Többszörös sirhelyért vagy 24 m²-nél nagyobb sirkertért aránylagosan magasabb díjak számíthatnak.

A gondozás és locsolás díjai 1 naptári évre értendők és azokban a rózsáknak betakarása és a növények fagyelleni megvédésével járó munka is beleértetik.

Arad, 1912. október 19.

A városi tanács.

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves

ügyes fiú
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

Alkalmi vétel!

A november 1-én kezdődő vásár alkalmával kitűnő minőségű karlsbadi és fayence, majolika

Tarakota és Meisen

porcellán áruk

gyári áron adtnak el a

Ferenc-téren felállított sátorban.

Igen ajánlatos, hogy a már ügyis közeledő karácsonyi, menyasszonyi és alkalmi ajándéatárgyakat most szerezzük be, mert ilyen alkalmas vétel csak igen ritkán kínálkozik, különösen most, amikor a legszébb, legfinomabb és legmodernebb újdonságokkal szolgálhatok t. vevőimnek. 7191

Tisztelettel kérem a n. é. közönség szíves támogatását.

Himler H., Ferenc-tér.

Tanulóleányok

heti fizetéssel

könyvkötészetünkbe
felvétetnek.

Vásári hirdetés.

Arad szab. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy Aradon az őszi országos vásár 1912. év november hó 1-ső napján veszi kezdetét és 5 napig, vagyis 1912. év november hó 5-ig bezárólag tart.

Arad, 1912. október 8.

A városi tanács.

THE VERA

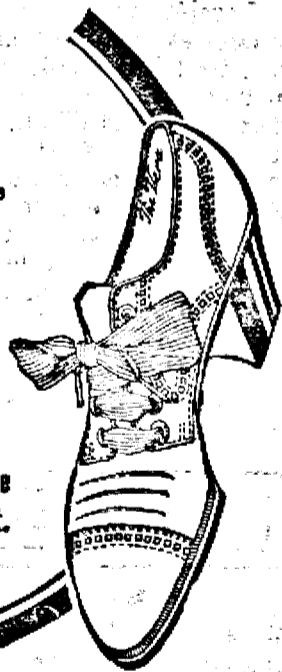
American Shoe

A jelenkor
legtökéletesebb,
legkényelmesebb,
és legtartósabb
amerikai

cipője

urak, hölgyek és gyermekek részére
Kérjen képes árjegyzéket.

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U. S. A.

Egyedüll raktár:

Buchsbaum és Társa Arad.

Telefon 442.

1561

Telefon 442.

Mindszentekre élő- és mű-
virág koszoruk

elegáns kivitelbe jutányos áron kapható

Vidéki megrendelések pontosan esz-
közlötnek.

Scherhág virágüzletbe

Neuman-palota. Telefon 476. sz.

Ezen rovatban minden szöveg egy-egy beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József téri 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útján keresztül küldendők — a szerkesztés a szöveg ellen — avagy levélbéli megbeszélésben. Tudakozásnál a hirdetés számát mindenkor ki kell adni. Levélbeli megkereséseknél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításul szolgálnak a kiadóhivatal, és esetében, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a sorok száma szerint számítható. Minden sor 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 80 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveget a kéziratban aláhúzással jelölni. Az apró hirdetések előre nem fizetendők. A hirdetés díjait a kiadóhivatalban megismerhetjük. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELYEN FEL.**

Ajánlatokhoz

melyeket valamely jelige alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettségük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címezettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

HÁZASSÁG.

Férjket keresnek:

gazdag délamerikai fiatal özvegy, 24 éves orosz k. a. 50.000 rubel vagyonnal, néhány bécsi és magyar hölgy 50 - 200.000 korona vagyonnal, 22 éves német árvalány 400.000 márka vagyonnal és még sok száz vagyonos hölgy és özvegy. Komoly szándéku uraknak (vagyon, vallás, foglalkozás mellékes) díjtalan felvilágosítást ad: Schlesinger, Berlin 18. 7184

LEVELEZÉS.

„Ketteském“

jellegű levele van, kérem átvenni a kiadóba. 7182

Főtanító

Olvasd a modern Könyvtár „Májusi fagy“ cíművét, szenvedd át te is... Haldekló Mussád. 7174

„Himnusz“

Levelét megkaptam, azonban az egészet nem értem. Ugy látom, itt félreértésről van szó, mert én kegyedet sehol sem vártam, de véletlenül megtudtam, hogy a levelezést kik folytatták, illetve, hogy kiknek adatott találka a színházban. Tehát engem sem le, sem felidtetni nem sikerült. Tekintve, hogy minden áron vélem akar megismerkedni, keressen fel személyesen. Salacz-utcai.

Gummi cikkek

egynem jobb minőségben Vojtek és Weisznál. 1-5251

INGATLAN.

Magánház.

Modern 6 szobás, a belváros központján és egy üres telek eladó. Cím a kiadóban. 5832

Pécskai-ut 12. számú ház eladó bővebbet a kiadóban. 5849

LAKÁST KERESNEK.

Discret

bejárati szépen butorozott szobát keresek belvárosban, nappali alkalmi használatra. Ajánlatok „A. B.“ 1090. Postae restanté. 7159

Kopott parket

tükörképes lesz, ha azt Vojtek és Weisz parket-pasztájával dörzsöli fel. 1-5261

KIADÓ LAKÁS.

Sarkad Választó-utca 19/a.

számu házban egy 2 szobás utcai modern lakás fürdőszobával kiadó; esetleg a ház eladó. 6369

2 szobás

utcai lakás zárt folyósó s minden hozzá tartozó mellék helyiségekkel havi 24 kor. kiadó. Demeter utca 111a. 7046

Legmodernebb

kényelemmel, u. m. közp. melegvízfűtés, állandó melegvíz ellátás, villany- és gázvezeték, gáz takaréktűzhely stb. berendezett 3 szobás lakások november hó 1. kiadók. Orczy-utca 8. Telefon 292. 7192

Két egymásba nyíló

butorozott szoba villanyvilágítással és fürdőszoba használattal az auto-, waggon-gyár és a huszárkaszárnya közelében, azonnal kiadó. Cím: a kiadóhivatalban. 7171

Kiadó

Lovarda-utca 1. szám alatt raktárnak, műhelynek, vagy lóistállónak alkalmas helyiség fél padlással és fél udvarral együtt. 7186

Háromszobás lakás

külön telken kerttel, azonnal olcsón kiadó. Cím: kiadóhivatalban. 7181

Thököly Imre-utca 55. sz.

(volt Halász-utca) tiszta, csendes házban, újonnan renovált 3 szobás utcai lakás minden hozzátartozóval, üvegezett folyósó, kerttel együtt, vagy anélkül november 1-re kiadó. 7180

Egy különbejárati utcai

szépen butorozott szoba Bercsényi Miklós-utca 11. sz. alatt november 1-ére kiadó. 7184

Egy szoba és konyhából

álló földszintes lakás azonnal kiadó. Kölcsey-utca 9a.

Egy butorozott szoba

és több pincehelyiség raktárnak vagy műhelynek azonnal kiadó. Hasszinger-utca 5. sz. 7011

Petőfi-utca 10. szám

III. em. alatt kiadó két szép világos és modern szoba azonnal, vagy november 1-re. Ugyanott egy szép utcai szoba konyhával. Bővebbet ugyanott. 6400

2 szoba, előszoba

mellék helyiségekkel továbbá 2 szoba mellék helyiségekkel november 1-re, kiadó Thököly Imre-utca 18. sz. 7094

Kiadó lakás - öle

Szent-Pál-utca 7. szám 4 szoba, nagy üvegezett folyósó, konyha és mellék helyiségek november 1-re. Bővebbet Hagyasi Gézánál Bocskay-tér 123. 123

ALKALMAZÁST NYER.

Naponta

2-4 kor. állandó kereset érhető el otthon végezhető könnyű kedvelt harisnyakötés általa „Patent-hebel“ gyorskötőgéppel. Utólérhető sokoldalú, célszerű és tartós (acélszerkezet). Oktatás könnyű és díjmentes. Az árut állandóan átvesszük. Árjegyzék ingyen. Megkeresések intézendők Karl Wolf Wien, VII., Mariahilferstrasse 82. 6823

Gépirónő,

ki már ügyvédi irodában dolgozott, Dr. Vadász Ármánd ügyvéd irodájában azonnal alkalmazást nyer. 7128

Aki irásbeli

mellékfoglalkozást keres, az küldje címét azonnal „Otthon munka“ jelige alatt a lap kiadóhivatalába. 7166

Egy 2 középiszokolát

végzett, 14 évet betöltött ügyes fiu nyomdász-tanulónak felvétetik.

Kézműváru kereskedőség

szorgalmas, ügyes eladó, azonnali belépésre kerestetik. Singer Antal cég, Lippa. 7180

Egy fűszerkereskedő segéd,

aki bizonyítványokkal rendelkezik, felvétetik Färber Lajos-cégnél. 7185

Pénzbeszedő

ügynökök felvételnek Singer Co. varrógép részvénytársaságnál Arad, József főherceg-ut 9. 7178

Két fiatal

segéd, valamint két jó házból való fiu tanulónak, vagy kifutó f unak jó fizetés mellett azonnal felvétetik. Reich El. színházi versenybazar. 7189

ÜZLETEK.

Egy 100.000 koronát

forgalmazó fűszer- és vendéglői üzlet (egyéb jogokkal felruházva) visszavonulás miatt, házzal együtt eladó. Bővebb felvilágosítás nyerhető Klein Miksa pálinkakereskedőnél, Boros Beni-tér 8. 7017

Tököly-tér 7. sz.

egy jóforgalmu kocsmá azonnal eladó. Értekezni ugyanott. 7140

Egy aradmegyei nagyközség-

ben, járasszékhely, egy jóforgalmu vegyeskereskedés, kávéházi és egyéb jogokkal, más vállalat miatt eladó. Értekezni lehet Wolf Zsigmond áruügynökséggel kapcsolatos adás-vételi irodájában, Szabadság-tér 18. 7188

Kiadó

raktárnak, vagy műhelynek alkalmas pincehelyiség. Rákóczy-utca 25. szám alatt. 5841

ALKALMAZÁST KERES.

Pénzbeszedő,

raktárnoki, felügyelői, vagy ehhez hasonló állást keres, azonnali belépéssel. Fiatal óvadékképes kereskedő, szíves megkereséseket kérek Szferle Ágoston Kasza-utca 2, sz. 7129

Gazdaszasszonyok

ajánkozik magányos nőhöz, esetleg idősebb házaspárhoz, egy 37 éves intelligens özvegyasszony. Cím a kiadóban. 7179

Kitűnő írásu könyvelő,

ki a fűszerszakmában jártas, könyvelő (irodai) állást keres december 15., esetleg február 1. belépésre fűszer- vagy más szakmában. Szíves megkeresést e lap kiadóhivatalába „240 fix“ jeligére kérek. 7190

Ügyes varrónő

házakhoz ajánkozik. Cím Szőlő-utca 8. 7150

Az Aradi Kereskedők Köre Helyeszközlő Osztályának

HETI KIMUTATÁSA

Klein Sándor, Keppich Zsigmond
útkár. igazgató.

Szabó Lipót,
irodavezető.

Hivatalos helyiség: Tabajdy Károly-u. 1. sz. sz. j. h. h.
Telefon 868. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9-12 óráig.

Keresetünk

ARADRA:

Elsőrendű fűszer és csemegeüzlet részére pénztárosnőt.

VIDÉKRE:

Vasgyár részére raktárosnőt.

4 fűszer, rőtös és rövid,

2 vas és fűszer,

3 rőtös és divat,

2 fűszer és rövid és

2 vegyes kereskedőségét,

írási tanácsot teljes ellátás mellett.

Ajánlatunk

Könyvelőt délelőtti foglalkozásra.

Több irodistantsót.

3 fűszer és rövid,

1 vas és fűszer,

2 rőtös és divat és

2 vegyes kereskedőségét.

Az elhelyezés teljesen díjtalan. Körtagjaink előnyben részesülnek. Vidéki megkeresésekre, csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk. 303

OKTATÁS.

A Ziffer-téle

gépirási- és kereskedelmi szaktanfolyam folyó hó 18. óta Andrássy-ut 21. sz. I. em. lényegesen kibővített, célszerű és higiénikus helyiségekbe helyeztetett át. Új könyvelési-, levelezési-, gyors- és gépirási tanfolyamokba e hó végéig beiratkozhatnak. Mérsékelt tandíj, nappali és esti tanfolyamok. Alkalmazkodás díjtalan. 7059

Szép fogakat

ajánlunk koll. Legajánlatosabb Vojtek és Weisz Dentolin fogorvosja. 1-5251

Apró hirdetések.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

A nagyérdemű

vidéki és helybeli közönségnek ajánljuk az Aradi Cipészek Termelő szövetkezetének saját készítményű férfi, női és gyermekeipóit, amely olcsó áron beszerezhető. Ugyiszintén mértékutáni rendelések elfogadhatók. Elismert legjobb anyag: alakját nem veszti. Szabadság-tér 14., a „Piros csizmához.” 6591

Egy nagyon

keveset használt mahagoni színű hálószoba butor, valamint 6 db börszék, konyhaberendezés és egy nagy rézüst olcsón eladó. Megtekinthető Herzfeld Gyulánál Asztalos Sándor-utca. 7115

Egy villanymotor

2²/₁₀ lóerős, berlini gyártmány, egy dagasztógép 100 kg. liszt befogadó képességgel, transmissióval, teljes felszereléssel üzemképes jó állapotban kedvező feltételek mellett eladó Bővebbet: Első Gyulai kenyérsütőde Arad Tököly-tér 7133

Jókarban levő

valódi bőrdívány, asztal, székek jutányosan eladók. Kossuth-utca 40. földszint jobbra. 7188

Szalom szobabutor

és élővirág eladó. Boros Beni-tér 22. sz. 7155

India fogcsappék

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára és vegyészeti laboratoriuma Aradon. 1224

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérfőkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 5811

Egy színpadi felszerelés

(függönyök, díszletek, pódium stb.) sürgősen eladó, esetleg egyes darabok is megvehetőek. Bővebbet Lipót-utca 5. szám, Nyomdászegylet.

KÜLÖNFÉLE.

A legdivatosabb

fa díszműárak festésre és égetésre, olcsó égető aparátusok és minden egyéb kellékek, remek legújabb svájci festőminták (kölcsonzésre is). Szíves megtekintés vételkötelezettség nélkül. Kérem kirakataim megtekintését! Krausz Paulin színház épület. Telefon 511. sz. 4541

Fényképezési gépek

és felszerelések, bármilyen gyártmány, javítását és átalakítását szakemberrel, legjutányosabb árban, felelősséggel elvállalunk Ascher Ferenc és Társa műszerészeti üzlet Arad, Deák Ferenc-u. 30. 4121

Iroda

részére a főtér közelében 2 szobás garzon lakást lehetőleg azonnalra keresünk. Ugyanott azonosítást egyén gyakornoknak felvételük. Cím a kiadóban. 7158

Pécskán

műhímezés kiállítás és tanfolyamot fog rendezni november 5-től kezdve a Singer Co. varrógép részvénytársaság Aradról, (József főherceg-ut 9.), mely alkalommal díjtalanul fogja taníttatni vevőit a divatos műhímezésre, fehér és színes, — Madeira hardanger, monogrammi, cakk hímzés, — fehérnemű és harisnya stoppolásra. Lévelbeni jelentkezéseket már elfogad nevezett cég. 7177

Diamant Jenő

Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület- és díszmű bádigos munkákat legjutányosabban készít ugy helyben, mint vidéken. 8951

1 koronáért

bárki is olyan színűre festi haját a mily színűre akarja. A Margit hajfestő ha tisztán használják feketére fest, ha egy rész vízzel keverik barnára, ha két rész vízzel világos barnára, ha három négy rész vízzel keverik szőkére fest. A szín állandó felismerhetetlen lemoshatlan. Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára Aradon. 1224

Fűtési idény közeledtével

a Herkules fűrészfűtő vállalat irodája, Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagyközönségnek I. rendű aprított tűzifát 100 kilónként 2 kor. 70 fillérért hazaszállítva, ugyiszintén egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük- és gyertyánfát kartelesen kívüli legolcsóbb árban befuvarozva fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészeink is házhoz rendelhetők. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

Jó egészségének

fenntartására használjon mindenki

Kárpáti-féle

ep ehajtót,

mely a legkínzóbb fájdalom-nélküli gyomorlaxatív házi szer. Iso édes, hatása gyors és biztos. 1 üveg utasítással 40 fillér.

12 üveg franco K 4:80. Kapható kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszerárúháza 4075

ARAD, BOROS BENI-TÉR.

Alkalmi vételek és eladása

finom 14 karátos arany-ékszer és pontosan kipróbált zseb- és fali órákban.

Aki olcsón és szolid árut akar venni, úgy saját érdeke az, ha

ZINNER VILMOS

mű-órák és ékszerésznél

ARAD, Forray-utca, (gróf Hunyadi-palota) vásárol. Óra és ékszer-javítások 2 évi jótállás mellett.

Tört aranyat- és drága-köveket a legmagasabb árban megveszem, vagy becserélem új ékszerekre. 5707

Bér-autok

Taxameteres

Telefonszám

816

3891

Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig

Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Zálogház

ből vétetnek arany-, ezüst- és ékszertárgyak

Farkas Streicher J.

Arad, Tököly-ter 1. sz. 3831

Kiváló fajú

gyümölcsfa nemesítések

és 7132

cserjék

őszi és tavaszi ültetésre jutányos árért kaphatók. Az áll. tanító képző intézet kertjében,

Pécska-ut 7.

(Automobil gyárral szemben.)

Megjelent a Kultura Almanach, az 1913. évre

gyönyörű kiállításban, számos mellékletet tartalmazva, magas nívón álló szövegrészsel.

A díszes könyvből visszamaradt néhány példány s ezeket szétosztjuk a Kultura azon új előfizetői között, kik lapunkra legalább is egy fél évre előfizetnek.

Kik egy egész évre előfizetnek, a Kultura Almanachon kívül díjtalanul megkapják a Kultura 1912. október 1-től, 1913. január 1-ig megjelenő összes példányokat is.

A Kultura előfizetési ára: egész évre 20 kor., fél évre 10 korona.

Kérjük az i. t. új előfizetőket, hogy megrendeléseiket minél sürgősebben eszközölgjék, mert esetleges későbbi megrendeléseknél nem tudnánk eleget tenni ígértünknek, ha már a példányok kifizetők. Kiváló tisztelettel:

A Kultura kiadóhivatala Sopron.

RÖTTIG GUSZTAV és FIA.

20960—1912. kh.

Hirdetmény.

A nagynéltóságú m. kir. belügyminiszterium 61369—II/89. szám alatt kelt intézkedésvényével jóváhagyott 12657—884. sz. szabályrendelete alapján azon ház és telek tulajdonosokat kiknek házuk előtt a járda, kövezet, vagy asphalt burkolattal ellátva nincsen, felhívom telkeik előtt a gyalogjárót folyó évi november hó 30-ig terjedő idő alatt 1¹/₂ méter az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 15 cm. vastagságban homok réteggel akként láttassák el, hogy a víz lefolyó árok vagy folyóka felé 5 centiméternyi eséssel bírjon.

Köteles továbbá háztelek tulajdonos a gyalogjárók mellett elvonuló vízlevezető árkok telke és háza utca vonalánál hosszában a városi mérnöki hivatal által előírt utasítás és méret szerint kiásatni és azt tisztán tartani, nemkülönben köteles ezen vízlevezető árkokon keresztül a kocsi bejáratnál hidat építeni s azt folyton jó karban tartani.

Kik ezen rendelkezésnek eleget nem tesznek 4 koronától 50 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetendők és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető költségére hivatalból fog eszközöltetni.

Tekintve, hogy a maros vizállása apadásnak indult ajánlom hogy a homok szükségletét az erre utaltak a nagyobb vizállás beálta előtt szerezzék be, mert azon szokásos védekezés, hogy a homokolás a magas vizállás miatt nem eszközölhető figyelembe vétetni nem fog.

Arad, 1912. évi október hó 16-án.

Sarlot,
főkapitány.

Harisnyakötőde.

Aki súlyt fektet gondos, jó munkára, próbálja megkötetni bármilyenemű

harisnyáit

Andrássy-tér 20.

(Fischer Eliz-palotában) lévő harisnyakötődeben. Sürgős munkát azonnal is elkészítünk. 6441

Üzlet árverése.

A Németh Imre-féle Forrai-utcai üzletben a cukorka, csokoládé és egyéb áruk hétfőn, október 28-án reggel 8 órakor kezdődő árverésen adatk el.

7183

A hitelezők.

26182—1912. szám.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége házi pénztára, a tisztli nyugdíj, hidüzem és szennyvíz alapok 1913. évi közkölttség előirányzatait, a városi tanács és a hármás bizottság üléséről felvett jegyzőkönyveket, valamint a bevétel és kiadás tételeit felvilágosító mellékleteket folyó évi október hó 27-től számított 15 napra a városi számvevőség hivatali helyiségében közszemlére kitétettek.

Erről Arad sz. kir. város közönségét azzal értesítjük, hogy azok a jelzett határidő alatt megtekinthetők és a netaláni észrevételek a jelzett határidőn belül, de a folyó év november havi közgyűlést 5 nappal megelőző időn belül a városi tanácshoz betervezhetőek.

Arad, 1912. évi október hó 26.

A városi tanács.

Értesítés!

Üzletmagnagyobbitás miatt rendkívül olcsó árak!

FISCHER SIMON

NAGY ÁRUHÁZÁBAN,

1481

Arad, Szabadság-tér 12. szám.

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN

==== ARAD. ====

ŐSZI ÉS TÉLI ÚJDONSÁGOK

TELJES VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK. U. M.

- Angol raglanok,
- Női divat felöltők,
- Plüsch kabátok,
- Broccát felöltők,
- Színházi kabátok,
- Angol bundák,

- Szörme felöltők,
- Leánykabátok,
- Gyermekfelöltők,
- Angol kosztümök,
- Divat bluzok,
- Pongyolák, Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok.

Szabott árak!

Telefon 238.